Jack London

ÎNAINTE DE ADAM

Aceasta este o poveste din viața strămoşilor noştri, iar istoria lor este şi istoria noastră. Considerăm de necontestat faptul că într-o bună zi am sărit jos din copacii care ne fuseseră până atunci locuință şi am început să umblăm în două picioare, un fapt la fel de sigur ca şi cel că într-un stadiu încă mult mai timpuriu ne-am târât afară din oceanul primordial, pe uscatul unde ne aşteptau primele aventuri.

CAPITOLUL I

— Imagini! Imagini! Imagini! exclamă Phil Adams, începând să povestească într-un cerc de prieteni una dintre ciudatele lui poveşti despre visele care-l terorizaseră în copilărie.

— De multe ori m-am minunat de asta pe vremea când nu aveam destulă experiență. De unde-mi venea puzderia de istorii care-mi năpădeau visele, imagini pe care nu mi le arătase nimeni la lumina zilei? M-au chinuit toată copilăria acele arătări fantomatice şi înfiorătoare care pătrundeau în visele mele în fiecare noapte, astfel că, încetul cu încetul, am ajuns la convingerea că sunt altfel decât ceilalți oameni, o creatură nefirească şi blestemată.

Erau grozave poveştile pe care mi le spunea el despre aventurile din visele lui de fiecare noapte.

În copilărie nu se simțise cât de cât fericit decât în timpul zilei.

Jack London

ÎNAINTE DE ADAM

Aceasta este o poveste din viaţa strămoşilor noştri, iar istoria lor este şi istoria noastră. Considerăm de necontestat faptul că într-o bună zi am sărit jos din copacii care ne fuseseră până atunci locuinţă şi am început să umblăm în două picioare, un fapt la fel de sigur ca şi cel că într-un stadiu încă mult mai timpuriu ne-am târât afară din oceanul primordial, pe uscatul unde ne aşteptau primele aventuri.

CAPITOLUL I

— Imagini! Imagini! Imagini! exclamă Phil Adams, începând să povestească într-un cerc de prieteni una dintre ciudatele lui poveşti despre visele care-l terorizaseră în copilărie.

— De multe ori m-am minunat de asta pe vremea când nu aveam destulă experienţă. De unde-mi venea puzderia de istorii care-mi năpădeau visele, imagini pe care nu mi le arătase nimeni la lumina zilei? M-au chinuit toată copilăria acele arătări fantomatice şi înfiorătoare care pătrundeau în visele mele în fiecare noapte, astfel că, încetul cu încetul, am ajuns la convingerea că sunt altfel decât ceilalţi oameni, o creatură nefirească şi blestemată.

Erau grozave poveştile pe care mi le spunea el despre aventurile din visele lui de fiecare noapte.

În copilărie nu se simţise cât de cât fericit decât în timpul zilei. Nopţile stăteau sub semnul fricii – şi încă ce frică! Dintre toţi oamenii care trăiau pe suprafaţa pământului,

nici unul nu fusese nevoit să îndure o asemenea teamă. Teama lui Phil era un vestigiu din timpuri imemoriale, o moştenire din preistoria omenirii în devenire, o teamă care îşi croise drum până în prezent şi care-l teroriza acum pe băiat. Este posibil ca în Pleistocenul mijlociu *1 teama să-i fi stăpânit pe toţi.

Cum se poate explica aşa ceva? Cum îşi pot explica în mod raţional oamenii moderni existenţa şi acţiunile acelor făpturi monstruoase şi amăgitoare, dintr-o lume trecută, arătări care îl terorizau în vis pe prietenul nostru? Ce puteau presupune neiniţiaţii despre prietenia lui cu „Clăpăugul”, ce le păsa lor de chemările pătimaşe ale „Mlădioasei”, ce însemna pentru ei lăcomia şi primitivismul lui „Ochi Roşii”?

<nota> 1 Pleistocen – prima epocă a Cuaternarului, în care a apărut specia umană, (n.tr.) în lipsa unor explicaţii suplimentare, toate acestea erau doar nişte aberaţii strigătoare la cer, nimic mai mult. Şi tot la fel de absurde erau şi lucrurile pe care le povestea el despre oamenii care descoperiseră focul sau despre cei care trăiau în copaci, ori despre nesfârşitele sporovăieli ale tribului său.

Ce s-ar putea şti în zilele noastre despre tihna şi intimitatea grotelor răcoroase dintre stânci, despre jocurile vesele de la locurile de adăpat, la asfinţitul soarelui. Omul de astăzi nu a trebuit să îndure niciodată vântul tăios al dimineţii într-un adăpost din copaci, iar gura lui nu cunoaşte gustul dulce al cojii crengilor verzi.

Cercetând copilăria lui Phil ne apropiem puţin de miezul problemei, în timpul zilei era un băiat ca toţi ceilalţi. Noaptea era altfel. De când se ştia, somnul îi fusese stăpânit doar de teamă. Doar arareori visele îi erau străbătute de o undă de fericire. De obicei îl stăpânea o stare de frică ciudată, stranie, care nu semăna cu nimic.

Senzaţia de teamă care îl cuprindea din când în când în timpul zilei era diferită ca de la cer la pământ de cea care-i

bântuia visele; ultima era incomparabil mai intensă şi mai persistentă.

Phil era un copil de oraş până-n măduva oaselor, mediul rural fiind pentru el ceva absolut necunoscut, şi totuşi nu visa niciodată scene citadine, nicicând nu i se înfăţişa în vis vreo casă, şi, cu atât mai puţin, vreun om de felul celor din zilele noastre, în timp ce în realitate el nu văzuse copaci decât în grădini sau în ilustraţii, în visele sale cutreiera păduri nesfârşite. Şi copacii din visele sale nu erau nicidecum imagini neclare, abstracte; erau precis conturaţi şi reali. Fiecare arbore îi era familiar, fiecare cracă, fiecare rămurică, putea vedea şi deosebi cu claritate diferitele soiuri de frunze.

Îşi amintea bine cum a fost când a văzut pentru prima dată un stejar pe când era treaz. Văzând forma frunzelor şi crengile cioturoase a avut senzaţia dureros de vie că în vis mai văzuse de nenumărate ori acel soi de copac. Aşa că mai târziu nu s-a mai minunat când a întâlnit şi alţi arbori, de exemplu brazi, pini, mesteceni sau dafini, îi cunoştea de mult pe toţi, în fiecare noapte îi apăreau în vis.

La Phil era vorba de o contrazicere a legilor visului, în măsura în care se poate vorbi de asemenea legi. De obicei se visează un amalgam de lucruri văzute sau trăite în cursul zilei sau ceva mai demult. Cu Phil se întâmpla exact dimpotrivă. Nimic din ceea ce vedea în vis, din ceea ce îl preocupa în vis, nu mai întâlnise treaz fiind. Visul şi realitatea erau pentru el două lucruri diferite, deosebite ca de la cer la pământ.

Ca un copil de oraş ce era, Phil ştia că alunele şi nucile se iau de la băcănie, iar fructele de la vânzătorul de fructe. Cu totul altfel era în viaţa sa nocturnă. Acolo culesese de mult nucile din copaci sau de pe jos, printre trunchiuri, spărgându-le în dinţii lui mari şi ospătându-se cu ele. De asemenea, culesese deja mure şi alte fructe din rugi şi tufişuri.

Într-o zi i s-au pus pe masă pentru prima oară afine. Nu le mai văzuse niciodată înainte, dar acum, la vederea lor, i s-a trezit în minte amintirea pajiştilor înnourate pe unde hoinărise în vis. Când mama lui i-a aşezat în faţă un castron plin, el şi-a băgat lingura în ele dar, chiar înainte de a le duce la gură, a ştiut ce gust aveau. Nu se înşelase, aveau într-adevăr acelaşi gust cu cel pe care-l simţise deja de o mie de ori în vis.

Şerpi? Cu mult înainte, dinainte chiar să audă pentru prima oară cuvântul, ei îl chinuiseră în somn. Îl pândeau prin luminişurile pădurii. Ridicau capul, repezindu-se în sus, lângă picioarele sale; foşneau prin iarba uscată şi şerpuiau peste lespezile de piatră. Se încolăceau cu trupurile lor strălucitoare pe arbori şi îl urmăreau până sus, sus de tot, până în vârf sau îl alungau de pe crengile care se îndoiau şi trosneau, la înălţimi ameţitoare. Şerpi! Cu limbile lor despicate, cu ochii rotunzi, cu pântecele lor acoperite cu solzi strălucitori, cu şuieratul şi fâsâitul lor. Ah, îi cunoştea prea bine, îi ştia deja demult atunci când i-a văzut într-o zi în mâinile unui îmblânzitor de şerpi, îi ştia ca pe nişte vechi prieteni sau, mai bine zis, ca pe duşmanii din nopţile sale pline de groază.

— O, aceşti codri fără sfârşit, cufundaţi în bezna plină de spaime! a exclamat el o dată. Am colindat o veşnicie prin ei, ca o făptură înfricoşată şi hăituită; eram speriat de cel mai mic zgomot, înspăimântat de propria mea umbră, cu toate simţurile încordate la maxim, totdeauna atent şi gata s-o iau la fugă, pregătit în orice clipă să-mi salvez viaţa luând-o la sănătoasa. Fiarele pădurii mă considerau o pradă binevenită şi mă hăituiau, astfel că eram tot timpul speriat de acei monştri nesătui.

La vârsta de cinci ani a avut voie să meargă pentru prima oară la circ. S-a înapoiat acasă bolnav. Dar motivul n-a fost excesul de turtă dulce sau de limonadă. Chiar în momentul când a intrat în cortul menajeriei a răsunat în aer un răget puternic, îngrozit, s-a smuls din mâna tatălui său şi s-a

repezit ca un nebun înapoi spre intrare. Urlând de spaimă, s-a repezit către ceilalţi vizitatori şi a căzut la pământ. Tatăl lui l-a ridicat şi doar cu mare greutate a reuşit să-l liniştească, arătându-i ceilalţi spectatori şi explicându-i că în acel răget nu exista nici cea mai mică primejdie.

Totuşi el tremura din tot corpul şi doar după multe încurajări s-a lăsat condus din nou spre cuşca leilor. Phil a recunoscut instantaneu animalul. Monstru! Făptură de groază! Prin faţa ochilor minţii i-a răsărit amintirea unor imagini din vis, pe care le-a recunoscut imediat. Soarele care ardea peste întinderile cu iarbă înaltă, la amiază; bizonul care păştea liniştit. Dintr-o dată iarba înaltă a foşnit la saltul neaşteptat al bestiei galbene. Un salt la gâtul bizonului, un strigăt de moarte, un scrâşnet, trosnetul oaselor! Prada îi aparţine fiarei. Apoi, altă dată, un loc liniştit de adăpat – cai sălbatici intraţi în apă până la genunchi, clipocitul apei sorbite în înghiţituri lungi de gâtlejurile însetate. Atunci se apropie din nou el – animalul galben – mereu această fiară înspăimântătoare. O săritură, un nechezat strident, iar calul atacat se clatină şi cade în apă. Şi iarăşi scrâşnetul şi trosnetul oaselor. Apoi Phil se vede dintr-o dată într-un amurg în desişul pădurii întunecate, cufundată în liniştea adâncă. Dintr-o dată, un răget înfiorător curmă liniştea serii, apoi răsună un zbieret căruia îi răspund ţipetele înnebunite ale tribului din copaci. Iar el, Phil, se vede tremurând de frică, stând în mijlocul acelui trib, de stră-strămoşi ai neamului omenesc, ţipând împreună cu ceilalţi.

Acum, la vederea leului închis în cuşcă, pe Phil l-a cuprins brusc furia. Umbla prin faţa fiarei, încoace şi-ncolo, scrâşnind din dinţi şi mormăind printre grimase înfiorătoare ocări de neînţeles. Leul aţâţat sărea cuprins de furie neputincioasă, lovindu-se de barele de fier ale grilajului. Phil era convins că animalul trebuie să-l fi recunoscut şi că furia acestuia provenea dintr-un timp de mult trecut.

A mai văzut şi îmblânzitorul de şerpi, apoi i-a fost destul cu circul. S-a întors acasă nervos şi agitat. Surprinzătoarea apariţie în realitate a făpturilor din lumea viselor sale l-a îmbolnăvit de-a binelea. Părinţii lui Phil au fost speriaţi şi emoţionaţi.

— Copilul este bolnav, a spus mama lui.

— Este isteric, îşi dădu cu părerea tatăl. Phil nu le-a spus niciodată adevărul.

El a învăţat de timpuriu să tacă, să nu lase să-i scape nimic despre lumea viselor sale, despre viaţa lui dublă, despre „dedublarea personalităţii sale”, cum obişnuia să spună mai târziu.

Ciudata lui reţinere era cunoscută printre camarazii săi. Doar o singură dată şi-a împărtăşit experienţele din vis unui alt băiat. Era cel mai bun camarad al lui şi amândoi aveau pe atunci vreo opt ani. Phil i-a înfăţişat tovarăşului său de joacă câteva imagini din acea lume dispărută a viselor în care trăise şi el odinioară, conform convingerii sale. I-a povestit despre spaimele acelei epoci străvechi, despre „Clăpăugul” şi despre năzbâtiile pe care şi le făceau unul altuia, despre orele în care stăteau la taclale, despre poporul focului şi aşezările sale. Drept răsplată pentru asta, prietenul l-a luat în zeflemea, râzând de el şi a îndrugat ceva despre spiriduşi şi dansuri macabre nocturne.

Cu cât povestea Phil mai mult, cu atât celălalt râdea mai tare de el, iar asigurările lui sincere că trecuse cu adevărat prin toate acestea nu făceau altceva decât să-l convingă pe prietenul său că Phil este într-adevăr într-o ureche. Urmarea a fost că amicul său a răspândit toate confidenţele lui într-o formă mult exagerată şi deformată, astfel că ceilalţi l-au declarat complet nebun pe Phil.

A fost o lecţie amară pentru el, dar a ţinut-o minte. El simţea că era altfel decât ceilalţi; tovarăşii lui nu-l înţelegeau şi orice încercare de a se explica se lovea de fiecare dată de o neînţelegere deplină. Prin urmare, a preferat să tacă şi zâmbea trist în timp ce poveştile cu

spiriduşi şi fantome circulau din gură în gură. Se gândea la spaimele lui nocturne; ce erau acele umbre fără viaţă şi acele fantome închipuite faţă de făpturile din visele lui, care chiar avuseseră pe vremuri o existenţă reală?!

Spiriduşii şi căpcăunii cei răi nu-i stârneau deloc frica. Prăbuşirea de la înălţimea ameţitoare a coroanelor arborilor din pădurea străveche, atacul şerpilor lucioşi de a căror muşcătură se ferea clănţănind din dinţi, lătratul câinilor sălbatici care-l hăituiau prin luminişurile pădurii, da, toate acestea erau spaime concrete, adevărate, nu închipuiri, ci realităţi vii, din carne, oase şi sânge.

Căpcăunii din basme şi spiriduşii i se păreau camarazi plăcuţi în comparaţie cu acele făpturi îngrozitoare care l-au însoţit la culcare în întreaga-i copilărie şi care îl obsedau chiar şi acum, când era un om în toată firea.

CAPITOLUL II.

Nici un om modern nu pătrundea vreodată în visele lui Phil, iar el şi-a dat seama de asta curând, şi cu durere, încă de mic copil, în mijlocul acelor vise încâlcite îi trecea prin minte un gând: „Ah, dacă ar fi fost măcar o singură făptură omenească de felul meu alături de mine, aş fi fost salvat de aceste închipuiri, aş fi avut o pavăză faţă de arătările înfiorătoare care-mi dau târcoale”. Ani de zile l-a urmărit acea idee, noapte de noapte; măcar încă un om în această lume a groazei! I-ar fi fost în acelaşi timp pavăză şi salvare.

Medita asupra modului în care putuse să-i vină un asemenea gând în mijlocul viselor sale. El a 828e41i presupus că trebuia să existe un punct de contact între cele două laturi atât de fundamental diferite ale personalităţii sale. Jumătatea cea din visele sale trăia cu mult, mult în urmă, în străvechimea în care nu exista încă nici o urmă a vreunei fiinţe omeneşti adevărate; cealaltă, adevărata lui personalitate de fiecare zi se reflecta în visele lui cu toate noţiunile sale moderne.

Este posibil ca psihologii pedanţi să fie scandalizaţi de felul cum utiliza el expresia „dedublarea personalităţii”. Dar în

lipsa unei expresii, a unei formulări mai reuşite şi mai exacte, el s-a obişnuit cu aceasta şi se apăra invocând pretinsa insuficienţă a limbii sale materne. Ca tânăr, la universitate, avea să găsească în sfârşit cheia originii viselor sale nocturne. Până atunci totul i se păruse fără sens şi fără o legătură cauzală vizibilă. Acum studia teoriile evoluţiei şi psihologia şi audia expunerile ştiinţifice despre experienţele practice asupra stărilor sufleteşti anormale. Astfel a aflat el, de exemplu, că acele căderi într-un gol nesfârşit, de la mare înălţime, constituiau o întâmplare foarte obişnuită în vise, care era binecunoscută şi juca un rol mai mult sau mai puţin important în visele majorităţii oamenilor.

Profesorul său explica fenomenul ca pe o moştenire a memoriei de rasă, care provenea de foarte demult, de la stră-strămoşii noştri care trăiau în copaci. Locuitorii copacilor erau permanent în pericol să-şi piardă viaţa printro cădere de la acele înălţimi ameţitoare; şi mulţi chiar şi-au pierdut-o. Aproape tuturor li se întâmpla din când în când să cadă şi doar prinderea rapidă şi norocoasă de câte o creangă salvatoare putea să-i ferească de zdrobire. Un asemenea salt mortal din care scăpau nevătămaţi, producea fireşte un şoc nervos care determina modificări moleculare în anumite celule ale creierului. Aceste modificări moleculare au fost apoi moştenite de urmaşi şi au devenit o caracteristică a memoriei de rasă. Acum, când unul dintre oamenii moderni are în vis impresia că a căzut şi se trezeşte puţin înainte de izbitură cuprins de teamă, ei bine, aceasta nu este decât manifestarea unei moşteniri colective, o amintire declanşată de activitatea celulelor creierului nostru.

Faptul nu este mai surprinzător decât moştenirea instinctelor. Un instinct este doar o obişnuinţă care se transmite ereditar. Astfel se face că în visele noastre căderile nu se termină niciodată cu o izbitură. Lovirea de sol ar însemna de cele mai multe ori moartea instantanee şi

în acest fel trebuie să-şi fi pierdut viaţa o parte dintre străstrămoşii noştri care locuiau în copaci. Desigur, şi căderea lor era imprimată în celulele creierului, însă moartea ştergea pe dată totul. Noi, oamenii de astăzi, ne tragem din acei strămoşi care au scăpat cu bine după un asemenea salt mortal; prin urmare, nu trăim niciodată momentul impactului cu solul.

Aici intervenea Phil cu „dedublarea personalităţii”. El a observat că în stare de trezie noi nu avem niciodată senzaţia de cădere. Prin urmare, pentru el asta devenise o realitate incontestabilă – trebuia să mai existe şi o altă personalitate fundamental diferită, care trăieşte căderea în timpul somnului, o personalitate care să mai fi trecut deja prin asemenea întâmplări, care să fi păstrat amintirea unor experienţe de rasă din timpuri trecute – exact cum propria noastră personalitate din starea de veghe îşi aminteşte experienţele zilnice.

Atunci în mintea lui Phil s-a făcut lumină şi i s-au limpezit cu o viteză surprinzătoare trăirile lui din vis, atât de înspăimântătoare şi aparent nenaturale. Nu, nu eul lui de zi cu zi trăia acele scene din vis, ci o altă personalitate, fundamental diferită, era cea care poseda un stoc de experienţe străvechi, pe care le aducea în vise ca pe nişte amintiri vii.

Ce era această personalitate? Când putuse aduna acest „altcineva” asemenea experienţe ciudate şi total diferite? Visele lui Phil dădeau răspunsul corect la toate aceste întrebări. Celălalt trăise în străvechimea întunecată, în copilăria Pământului, şi anume în perioada geologică cunoscută sub numele de Pleistocenul mijlociu. Pe atunci cădea el din copac fără să se izbească de pământ; pe atunci tremura de spaimă la răgetul vreunui leu; pe atunci îl urmăreau fiarele sălbatice ca pe o pradă gustoasă iar şerpii veninoşi se repezeau la el; uneori flecărea în cetele celor de un fel cu el sau făcea cunoştinţă cu săgeţile celor din

poporul focului; de aceştia se refugiase într-un ascunziş mai sigur.

Adesea colegii de studii îi reproşau că ideile lui nu sunt întemeiate, căci altminteri ar trebui ca toţi oamenii să aibă o a doua personalitate care să apară în visele lor, cu senzaţii la fel de înfiorătoare ca, de exemplu, căderile din vis. Dar acestor obiecţii Phil le replica imediat printr-o întrebare: „De ce există viţei cu două capete?” Apoi dădea tot el răspunsul: „Un viţel cu două capete este o monstruozitate. Şi prin aceasta aveţi răspunsul la întrebarea voastră, urma el. Eu am o a doua personalitate distinctă, cu amintirile sale atavice de rasă, fiindcă şi eu sunt o anomalie.”

Argumentarea părerii sale putea fi acceptată într-o oarecare măsură. El se referea apoi la amintirile de rasă obişnuite, la căderile din vis. Această a doua personalitate străveche era foarte neclară, reţinea foarte puţin în afară de acele căderi. Totuşi, unii oameni aveau şi alte amintiri colective, mai accentuate.

Urme ale acelei personalităţi originare, ale celuilalt eu, se găsesc la fiecare om, la unii sunt aproape şterse, la alţii sunt mai pronunţate, iar unii posedă capacităţi deosebit de dezvoltate ale memoriei colective.

„Este vorba pur şi simplu de gradul de dezvoltare al personalităţii originare”, încheia el de obicei, „care, la mine, de exemplu, este deosebit de bine dezvoltată, la fel de puternică aproape, ca şi personalitatea mea modernă, în această privinţă eu sunt un monstru, o victimă a unei eredităţi excepţional de puternice, chiar anormale.”

Această idee a fost pentru el prilejul unei serii de fantasmagorii legate de spirit. De exemplu, el s-a ocupat intens de credinţa în reîncarnare.

Pentru adepţii acestei fantezii este comod să explice anumite apariţii, care sunt străine de viaţa lor reală, amintiri ale unor întâmplări şi trăiri mult îndepărtate în timp, prin aceea că trebuie să mai fi trecut vreodată prin ele. Dar prin această ipoteză ei fac o greşeală. Ei trec astfel

cu vederea „dedublarea personalităţii”, îşi închipuie că posedă o singură personalitate, care trece mereu cu aceeaşi identitate în noi întrupări.

Phil nu era de acord cu această părere. O asemenea reîncarnare nu exista. Doar el avea atâtea viziuni ale lui însuşi, ale peregrinărilor lui prin pădurile originare ale preistoriei. Ceea ce vedea el acolo nu era nicidecum eul său modern, din prezent, ci cu totul altul, care prezenta doar o foarte vagă asemănare cu sine, cam în genul celei dintre tatăl şi bunicul său.

Acel altcineva era un anume strămoş, un înaintaş îndepărtat al strămoşilor lui mai apropiaţi, din lungul şir genealogic al rasei noastre, iar acest străbun era la rândul lui urmaşul altor înaintaşi care, cu mult timp în urmă, se căţărau în copaci.

Pe scurt, a rămas că el era un monstru şi nu şi-a mai permis să discute despre memoria lui colectivă anormală şi despre pretinsele lui amintiri legate de înaintaşii săi.

— Desigur că este ceva extrem de neobişnuit, recunoştea el, însă nu găsesc deloc că este supranatural.

— Urmăriţi demonstraţia mea, spunea el convingător. Un instinct este o părticică din memoria de rasă. Noi toţi avem asemenea amintiri primite de la taţii şi mamele noastre şi aceştia, la rândul lor, de la părinţii lor. în acest scop trebuie să fie disponibil un mediu prin care să poată fi transmise amintirile din generaţie în generaţie. Acest mediu a fost denumit de Weismann *1 „plasma germinativă”. El este purtătorul amintirilor privind evoluţia rasei. Fireşte, aceste amintiri sunt în majoritate fără sens şi confuze, iar unele impresii s-au pierdut cu totul. Anumite tipuri deosebite de plasmă germinativă sunt, în schimb, deosebit de încărcate cu asemenea amintiri. Ştiinţific vorbind, unii suntem mai atavici decât ceilalţi.

Acesta din urmă este şi cazul meu. Eu sunt o anomalie a moştenirii ereditare, o fiinţă atavică. Din partea mea, spuneţi-mi cum doriţi. Eu sunt aşa cum sunt, am carne şi

oase, mănânc de trei ori pe zi şi vă întreb: ce aveţi împotrivă?

El avea gata pregătit un răspuns şi pentru câte un Toma necredinciosul al psihologiei, predispus mereu spre ironie, care încerca să-l convingă de faptul că problemele sale legate de vise ar fi urmarea studiului prea intens, o reflectare inconştientă, prin autosugestie, a cunoştinţelor dobândite de el prin studiul evoluţiei.

— Eu n-am fost niciodată un student zelos, exclama el. La şcoală eram mereu codaş. Exerciţiile de gimnastică îmi erau de zece ori mai dragi şi, da, din păcate am jucat biliard cu mare plăcere. Până să intru la universitate nu aveam nici măcar habar de vreo ştiinţă a evoluţiei. Toate aceste experienţe din viaţa mea anterioară le-am avut deja de mic copil. Aşadar, sunteţi pe o pistă falsă!

El recunoştea bucuros că abia după ce a avut acces la ideile despre evoluţie a putut să-şi facă ordine în harababura viselor sale. Ştiinţa evoluţiei a constituit prima lui cheie. I-a oferit lămuririle necesare, i-a adus o ordine sănătoasă în salturile atavice ale creierului său şi l-a împăcat cu o soartă care-l obliga să-şi petreacă jumătate de existenţă în întunecata preistorie. Mai presus de orice, el a învăţat să înţeleagă că oamenii prezentului nu puteau să fi existat în acea epocă a evoluţiei, iar asta l-a eliberat de pretenţia că în visele sale trebuie să se mai afle alături de el şi alţi oameni obişnuiţi.

CAPITOLUL III.

Pe când era mic, Phil visa cel mai adesea scene din copilăria sa preistorică. Pe atunci se vedea ca o făptură minusculă ghemuită într-un soi de cuib din crăci şi ramuri. Stând pe spate, putea urmări ore în şir jocul razelor <nota> 1 August Weismann – zoolog german (1834-1914) adept al darwinismului, autor al unei teorii despre continuitatea plasmei germinative, conform căreia organismul prezintă două părţi distincte: germenul – substanţa ereditară localizată în celulele sexuale, şi soma –

corpul ale cărui caracteristici nu se pot transmite pe cale ereditară, (n.tr.) </nota> de soare prin frunzişul care tremura şi se unduia în bătaia vântului, însă când vântul puternic făcea să se clatine şi cuibul său, avea întotdeauna o senzaţie nelămurită că sub el se căsca un gol adânc şi înspăimântător. Nu putea vedea până jos, căci nu-i plăcea să privească peste marginea culcuşului, dar ştia că pământul se afla departe şi se temea de adâncimea care se căsca sub el ca beregata unui monstru care înghiţea totul.

Acest vis, în care stătea nemişcat şi care constituia mai degrabă amintirea unei senzaţii decât a unei acţiuni, era cea mai frecventă imagine a copilăriei lui timpurii. Totuşi liniştea era apoi curmată brusc de făpturi ciudate şi întâmplări violente, care se învălmăşeau fără legătură în vizuinile lui. Tunete şi furtuni puternice îl speriau, ca şi ivirea unor peisaje necunoscute cum nu văzuse niciodată în viaţa sa de toate zilele. Apariţia unui cap zbârlit şi o scenă violentă constituiau de obicei sfârşitul, astfel încât în cele din urmă nu-i rămânea decât o amintire ceţoasă. Lipsea legătura logică.

Mai târziu i-a fost foarte clar că nu visa decât lucruri fără legătură între ele.

La un moment dat se vedea ca un copilaş micuţ stând în cuibul său din copac; în clipa următoare se pomenea ca tinerel răsărit, în luptă cu groaznicul „Ochi Roşii”; imediat după aceea se furişa precaut în patru labe, în lumina soarelui de amiază, către locul de adăpat. Evenimente care se aflau la distanţă de mai mulţi ani, se îngrămădeau în vise în câteva minute sau secunde. Aşadar, pentru moment totul rămânea încurcat. Abia după ce a crescut mai mărişor şi a visat de mii de ori acele întâmplări străvechi, şi-a făcut loc oarecare ordine în încâlceala aceea pestriţă. Succesiunea timpului s-a lămurit treptat, întâmplările s-au aşezat într-o ordine firească, evenimentele şi aventurile lui au căpătat înţeles. Era ca o călătorie a unui om modern în trecutul

foarte îndepărtat, în compania celuilalt eu al său, mai timpuriu.

După ce a reuşit astfel să descâlcească iţele acelor întâmplări stranii, nu i s-a mai părut greu să-şi ordoneze vechea lui viaţă după evenimentele principale şi faptele mai importante. Punctele de răscruce au fost prietenia lui cu „Clăpăugul”, duşmănia cu „Ochi Roşii” şi dragostea lui cu „Mlădioasa”. Toate acestea contribuiau la lămurirea şi înlănţuirea cronologică a istoriei sale îndepărtate.

Mama lui nu ocupa mult loc în amintirile sale. Cu siguranţă că cea mai timpurie, cea mai precisă amintire se lega de următoarea întâmplare: Se afla în pădure, era ceva mai mare ca un pui golaş, dar tot neajutorat. Păşea clătinându-se peste frunzele uscate şi se juca prin ele, bolborosind încetişor, pentru sine. Se simţea bine şi se încălzea în lumina soarelui, în faţa lui se întindea un mic luminiş, de jur împrejur creşteau tufişuri şi ferigi, iar deasupra se înălţa bolta de crengi a arborilor uriaşi. Deodată a auzit un zgomot. S-a ghemuit repede, ascultând încordat, fără să se mişte. Din gâtlej nu-i mai ieşea nici un sunet. Zgomotul se apropia; răsuna ca grohăitul unui porc. Apoi păru că un trup se strecoară printre tufişuri. Ferigile se clătinară şi se dădură în lături foarte aproape de el. Deodată i-au răsărit în faţă doi ochi injectaţi şi un bot lung cu colţi albi.

Era un mistreţ. Acesta privi curios mica creatură. Grohăi din nou, bătu cu copita în pământ şi îşi scutură capul, făcând să se clatine ferigile. Copilul se ghemui împietrit, lipindu-se de pământ şi privi animalul cu ochi înspăimântaţi şi cu o frică de nedescris.

Liniştea şi nemişcarea lui a fost inspirată; în ciuda spaimei, copilul şi-a înfrânat orice strigăt. Vierul ieşi dintre ferigi şi pătrunse în luminiş. Expresia de curiozitate dispăru din ochii săi, făcând loc uneia de lăcomie, îşi îndreptă ameninţător capul spre copil şi se apropie pas cu pas.

În disperarea lui, copilul scoase acum un strigăt puternic – un ţipăt de spaimă ascuţit. Instinctiv, făcuse iar ceea ce

trebuia. Din apropiere i-a răspuns imediat alt strigăt Zăpăcit de aceste zgomote, vierul tropăi nehotărât.

Dintre tufişuri ieşi în goană o făptură. Era mama copilului – destul de asemănătoare cu un urangutan mare sau cu un cimpanzeu, însă cu proporţiile trupului evident diferite. Era mai bine legată ca acele maimuţe şi avea mai puţin păr, braţele îi erau mai scurte, în schimb picioarele erau mai puternice, în afară de propria-i blană, nu purta nici o îmbrăcăminte. Ochii îi scăpărau de furie. Se apropie fierbând de mânie. Scrâşni din dinţi, schimonosindu-se cu grimase înspăimântătoare şi scoţând sunete ameninţătoare. Apariţia ei neaşteptată îl intimida pe vier, acesta se trase fără voie înapoi şi îşi luă o poziţie de apărare, cu părul zburlit. Ea se repezi ca un fulger la copil. Profitând de zăpăceala de moment a bestiei, copilul sări spre mama lui, agăţându-se de ea cu braţele şi picioarele. Chiar şi în vis, Phil simţea cum se ţinea de blana ei, sub a cărei piele încinsă se mişcau muşchii.

Cu copilul agăţat bine de blană, mama sări în sus, apucându-se de o creangă care atârna. Chiar în clipa următoare, mistreţul trecu vâjâind pe sub ei, cu colţii sclipind, îşi revenise între timp din surpriză şi s-a repezit înainte cu un guiţat strident, ca de trompetă. Guiţatul a fost ca un semnal. Din toate părţile, dintre tufişuri şi ferigi, au pătruns în luminiş porcii sălbatici, pe puţin douăzeci de animale. Prea târziu. Mama se legăna pe o cracă aflată la vreo patru metri deasupra solului, unde era în siguranţă, cu copilul agăţat de ea.

Foarte agitată, ea mârâia, scrâşnea şi ţipa spre turma zbârlită care tropăia dedesubt. Tremurând, copilul privi în jos spre bestiile furioase, încercând să imite după puterile lui strigătele mamei.

Dintre ferigi răsunau acum sunete asemănătoare, dar mai joase, mai degrabă un fel de răgete înfundate. Răgetele deveniră mai puternice şi se apropiară; copilul îşi văzu tatăl

apropiindu-se. Cel puţin aşa şi-a spus Phil, mai târziu, că după toate aparenţele acela era tatăl său.

Acest tată nu era o mare frumuseţe. Jumătate maimuţă şi jumătate om, nici maimuţă adevărată şi nici om. Pe scurt, greu de descris. Nici pe pământ, nici dedesubt nu mai există astăzi asemenea făpturi. Pentru acele vremuri trebuie să fi fost un bărbat puternic, cu o greutate de cel puţin 130 de livre *1. Faţa îi era lată şi aplatizată. Deasupra ochilor avea sprâncene stufoase. Ochii erau mici, înfundaţi şi apropiaţi unul de altul. Nasul aproape că nu exista. Ceea ce putea fi considerat drept nas era o mică protuberantă a pielii, aparent fără sept, cu nări care se căscau ca nişte găuri în faţă. Fruntea era foarte teşită. Părul capului începea chiar de deasupra ochilor şi ajungea până pe spate. Capul era caraghios de mic, fiind aşezat pe un gât la fel de caraghios de scurt şi gros. Tot corpul se distingea printr-un aspect extrem de butucănos, care pe vremuri era comun întregii rase.

Cutia toracică era într-adevăr foarte bombată, dar lipseau muşchii umflaţi, umerii largi, membrele suple şi drepte şi simetria plăcută a conturului. Corpul său vădea forţă, dar o forţă fără frumuseţe; o forţă sălbatică, primitivă, destinată să înşface, să zdrobească, să sfâşie şi să distrugă.

Şoldurile îi erau înguste, picioarele uscăţive şi păroase erau strâmbe, cu muşchi vânoşi. De fapt, semănau mai mult cu nişte braţe, căci aşa lungi şi cioturoase, nu arătau deloc ca cele ale oamenilor de astăzi, îi venea greu să alerge în picioare, deoarece piciorul era adaptat să apuce la fel ca o mână, iar degetul mare nu era în rând cu celelalte, fiind folosit la fel ca şi policarul.

Pentru mamă şi copil, acea apariţie era tot atât de puţin ciudată ca şi calea pe care a venit în ajutorul lor. A apărut din coroana arborilor, făcând salturi lungi din creangă în creangă şi din arbore în arbore. Patrupedul păros sărea prin copaci urlând de furie. Din loc în loc se oprea şi se bătea cu amândoi pumnii în piept, Apoi sărea din nou încă

patru-cinci metri, se prindea de o creangă cu o mână iar cu cealaltă se prindea de altele şi altele, urmându-şi grăbit drumul, fără să ezite asupra mişcării următoare.

<nota> 1130 de livre – aproximativ 60 kg. (n.tr.)

Pentru mamă şi copil, acea apariţie era tot atât de puţin ciudată, ca şi calea pe care a venit în ajutorul lor.

Copilul îl urmărea cu privirea, cu sentimentul unei dorinţe de neînfrânt de a putea şi el să sară astfel din cracă în cracă. Şi o dată cu această dorinţă, a avut certitudinea că avea şi el să fie în stare să-l imite mai târziu, când avea să fie mai mare. De ce nu? Băieţii de astăzi privesc şi ei cum taţii lor izbesc cu toporul pentru a doborî arbori şi au sentimentul nedesluşit că într-o zi vor fi şi ei în stare de aşa o ispravă. La fel s-a trezit şi în copilul preistoric speranţa de a-şi putea imita o dată tatăl, mânat de dorul unor fapte mari prin coroanele bătute de vânt ale pădurii primitive.

Apoi capul familiei ajunse. Era îngrozitor de furios. Cu buza de jos răsfrântă, ţipa la mistreţii de sub copac. Un timp a mârâit ca un câine, iar copilul privea cu groază la colţii mari care-i ieşiseră la iveală.

Comportarea tatălui făcu să crească şi mai mult furia mistreţilor. El rupse rămurele şi crăci mai mici, azvârlindu-le în fiarele întărâtate. Apoi, ţinându-se doar într-o mână, se legănă încoace şi-ncolo pe deasupra porcilor, întărâtând şi mai mult fiarele care scrâşneau cuprinse de furie. Cu cât grohăiau mistreţii mai înfuriaţi, cu atât mai mult îi aţâţa el. De parcă asta nu era destul, a rupt un ciot zdravăn şi, stând agăţat de cracă într-o mână şi un picior, a început să împungă vesel în coaste fiarele furioase şi să le pocnească peste bot, spre marea bucurie a mamei şi a copilului.

Dar chiar şi cea mai frumoasă distracţie are un sfârşit. Sătul de joacă, râzând încă răutăcios, capul familiei şi-a continuat drumul printre arbori. Sentimentele ambiţioase ale copilului dispăruseră între timp; înspăimântat, s-a agăţat strâns de mama lui, care se căţăra ager şi sărea prin aer purtându-şi povara. O dată, la un salt mai lung, o

creangă s-a rupt sub greutatea ei şi la trosnetul crengii, copilul a simţit cu groază cum se prăbuşeşte în gol împreună cu mama sa. Prăbuşindu-se, mai păstră încă imaginea tatălui său, apoi totul se scufundă în beznă.

În clipa următoare, Phil s-a trezit în patul său, acoperit de sudoare, tremurând şi având o senzaţie de vomă. Prin fereastra deschisă a dormitorului pătrundea înăuntru aerul rece al nopţii. Lămpiţa de noapte ardea liniştit.

Phil se gândea adesea la aceste căderi în gol şi de fiecare dată ajungea la concluzia că nu căzuse pradă porcilor sălbatici şi că probabil nici nu se izbise de sol în urma căderii, altfel nu ar fi putut să-şi amintească o mie de secole mai târziu de acele peripeţii.

În copilărie, Phil suferise mereu asemenea coşmaruri. Era oribil pentru un copil plăpând să fie nevoit să-şi petreacă fiecare noapte singur în pat cu asemenea imagini de groază şi de neînţeles, în viaţa de fiecare zi nu văzuse niciodată un porc domestic şi, cu atât mai puţin, un mistreţ. Tot ce ştia despre porci era bucata de slănină care sfârâia în tigaie pentru masa de dimineaţă. Şi totuşi, porcii sălbatici poposeau în fiecare noapte în visele lui de parcă ar fi fost într-adevăr vii, în timp ce el însuşi se legăna împreună cu părinţii săi de basm prin coroanele arborilor din pădurea virgină.

CAPITOLUL IV.

Cum Phil vedea în visele sale doar episoade izolate ale vieţii sale anterioare, îi venea greu să stabilească ordinea de succesiune a acelor evenimente. Nu ştia cât se scursese între două întâmplări, dacă între timp trecuseră doi, patru sau mai mulţi ani.

În cele din urmă s-a ajutat în ordonarea evenimentelor de succesiunea lor logică. Era neîndoielnic că aventura înfricoşătoare, când mama lui îl salvase de porcii sălbatici şi când căzuse apoi printre copaci, trebuie să se fi petrecut cu mult timp înainte de a face cunoştinţă cu „Clăpăugul”,

tovarăşul lui de joacă, între timp trebuie să fi avut loc şi despărţirea de mama lui.

Despre tatăl lui nu mai păstrase alte amintiri în afara celei descrise mai înainte; el nu mai apărea niciodată în visele de mai târziu. De aici a dedus că tatăl său trebuie să fi pierit la scurt timp după aventura cu porcii sălbatici. După toate probabilităţile, trebuie să fi fost un sfârşit prematur şi violent, care-i curmase viaţa în floarea vârstei. Nu avea nici o informaţie despre felul în care murise. Oare bătrânul se înecase în râu? îl înghiţise vreun şarpe sau îşi aflase sfârşitul în burta bătrânului „Colţ de Pumnal”, tigrul?

Memoria lui nu păstrase decât faptele pe care le văzuse cu propriii lui ochi, ca om primitiv. Dacă mama lui ştiuse ceva despre moartea tatălui, ea nu a vorbit niciodată despre asta. Cum ar fi putut s-o facă cu posibilităţile lor limitate de exprimare? Oamenii primitivi aveau cel mult treizeci-patruzeci de sunete care nici nu puteau fi numite cuvinte. Nici nu putea fi vorba de o articulare a vorbirii, cu substantive sau alte cuvinte având un sens stabil, care să fie precizat mai exact prin atribute, în locul acestor mijloace *1 de exprimare, oamenii primitivi scoteau sunete pe diverse tonuri, pe care le repetau la diferite intervale, mai lungi sau mai scurte, pentru a exprima diferite lucruri.

Nu existau categorii gramaticale. Succesiunea timpurilor depindea exclusiv de context. Prin sunete erau desemnate doar noţiuni concrete, perceptibile prin simţuri, căci nu erau în stare să conceapă decât asemenea gen de lucruri, în rest, ideile principale erau exprimate prin limbajul gesturilor.

Toate gândurile abstracte, generalizatoare, erau aproape cu desăvârşire în afara orizontului lor. Dacă vreunuia dintre ei îi trecea o asemenea idee prin minte, apărea întotdeauna dificultatea de a o împărtăşi semenilor săi, în lipsa unor sunete adecvate. Dar chiar şi dacă ar fi găsit acele sunete, semenii lui nu le-ar fi înţeles; ar fi trebuit să recurgă atunci la limbajul gesturilor, astfel încât, prin repetarea simultană

a sunetelor, să-si poată exprima ideile, atâtea câte erau, şi să le facă de înţeles şi celorlalţi.

Astfel se îmbogăţea vocabularul. Cu acele câteva sunete, primitivii au avut posibilitatea să-şi dezvolte mai departe gândurile. De aici a rezultat din nou necesitatea unor sunete noi, pentru ca acele gânduri să poată fi împărtăşite. Apoi s-a întâmplat din când în când ca un cap ceva mai răsărit, stimulat de îmbogăţirea vocabularului, să-şi lase gândurile să hoinărească şi mai departe, pentru a concepe noi abstracţiuni pe care, desigur, din lipsă de sunete, nu le putea explica populaţiei de rând. Din cauza atâtor piedici, limbajul se dezvolta foarte încet în zorii omenirii. Dar, în ciuda vieţii spirituale uimitor de simple a oamenilor de demult, ei puteau face lucruri care celor de astăzi le sunt imposibile. Puteau să-şi mişte urechile, să şi le rotească şi să le orienteze după plac; puteau să se scarpine cu uşurinţă între omoplaţi şi să arunce pietre cu picioarele. Phil făcea asta adesea în visele sale. Şi mai era în stare să-şi rezeme coatele de pământ, stând ghemuit pe vine. Apoi – culesul de ouă din cuiburi – asta ar fi trebuit să vadă băieţii secolului nostru. Desigur, nu exista nici o colecţie de ouă pentru scopuri ştiinţifice. Ele erau înghiţite pe dată. Phil îşi amintea adeseori de peregrinările cu „Clăpăugul”, cu care se împrietenise după despărţirea de mama lui.

Curând după moartea tatălui, mama lui s-a întovărăşit cu alt bărbat. Amintirile despre tatăl lui vitreg erau jalnice şi nu-i făceau deloc plăcere. Acel tată vitreg avea ceva uşuratic şi neserios. Limbuţia sa era atât de mare, încât pălăvrăgeala lui neîncetată îl călca pe nervi pe Phil chiar şi în amintire. Mintea lui era prea nestatornică pentru a urma perseverent un anumit scop. Era un maimuţoi. Mai târziu, când Phil a văzut maimuţe în cuşcă, i s-a părut că îl vede în locul lor pe tatăl său vitreg.

Noul soţ şi-a urât de la început fiul vitreg, iar băiatul a învăţat repede să se teamă de tatăl vitreg şi să se ferească de glumele lui răutăcioase. Dacă individul se zărea prin

apropiere, băiatul se furişa în spatele mamei şi se agăţa de ea. O dată cu vârsta, puterile micuţului creşteau; acum îndrăznea să se îndepărteze mai des de maică-sa şi rătăcea tot mai departe prin jur. „Palavragiul”, cum îl numea Phil pe tatăl său vitreg, nu numai în vis, ci şi în povestirile lui de mai târziu, a profitat de acest prilej favorabil.

În acele timpuri îndepărtate, fireşte că oamenii în devenire nu aveau încă nume; doar pentru a-i deosebi mai bine, le-a găsit Phil nume diferite făpturilor care-i populau lumea viselor, aşa cum şi lui însuşi şi-a dat numele de „Colţ Mare” din cauza caninilor neobişnuit de lungi. „Palavragiul” îl chinuia neîncetat pe copil; ba îl ciupea şi îl înghiontea, ba îl muşca. De multe ori intervenea şi mama şi atunci zburau smocuri de păr din blana lui, spre marea bucurie a micuţului, în cele din urmă izbucnea de fiecare dată o adevărată criză de familie, fără sfârşit, în care el constituia mărul discordiei.

Aşadar, tânărul nu avea un cămin fericit. „Cămin!” obişnuia să exclame Phil zâmbind, de fiecare dată când povestea despre vremurile de demult. „Niciodată nu am avut un cămin în sensul de astăzi al cuvântului. Căminul meu de atunci consta doar din relaţii de rudenie, dar nu exista nici o locuinţă. Trăiau sub oblăduirea grijulie a unei mame, dar fără un cămin. Iar mama trăia la voia întâmplării, acolo unde-şi găsea adăpost la căderea nopţii.

Mama lui era oarecum de modă veche. Ea rămăsese încă la viaţa arboricolă, în timp ce membrii mai progresişti ai tribului se trăseseră deja în câte o grotă din apropierea râului. Ea însă nu avea încredere în grote şi prefera să păstreze tradiţia verificată; copacii i se păreau suficient de buni. Fireşte că cei doi aveau un arbore favorit, în care obişnuiau să-şi petreacă nopţile; dar când erau surprinşi de căderea întunericului în altă parte, se mulţumeau şi cu alţi copaci. În copacul ales se pregătea un fel de platformă grosolană din crengi, beţe şi plante agăţătoare fixate într-o bifurcaţie adecvată. Totul arăta cam ca un cuib de pasăre,

numai că era înjghebat de o mie de ori mai neîndemânatic ca un cuib al vreunei păsări oarecare. Dar avea ceva care-l deosebea şi care de obicei nu putea fi văzut la cuiburi: avea un acoperiş.

Desigur, nu un acoperiş de felul celor moderne, nici măcar de felul celor pe care obişnuiau să le înjghebe sălbaticii aflaţi pe treptele inferioare ale civilizaţiei. Era incomparabil mai stângaci ca cea mai grosolană cârpăceală ieşită vreodată din mâini omeneşti. Materialele din care se compunea erau aruncate de-a valma, claie peste grămadă. Deasupra crăcii ramificate se îngrămădeau la întâmplare beţe şi ramuri. Patru-cinci crengi ramificate apropiate susţineau aşa-zisa coamă a acoperişului. Aceasta consta dintr-o creangă de vreo două degete grosime, peste care erau îngrămădite de-a valma crengile mai subţiri. Nici nu se putea compara măcar cu un acoperiş de paie. La o ploaie mai puternică, apa curgea prin acoperiş ca printr-o sită.

„Palavragiul” făcea ca viaţa mamei şi a copilului să devină din ce în ce mai mult un iad. îl pândea cu duşmănie pe băiat; era aproape singura acţiume care-l putea preocupa mai mult de cinci minute. Cu timpul, nici mama lui nu i-a mai sărit atât de energic în ajutor, în cele din urmă, l-a considerat pe băiat ca pe o povară, ca motivul constant al gâlcevei neîncetate cu „Palavragiul”. Relaţiile au devenit atât de rele, încât ar fi plecat din proprie iniţiativă dacă tatăl său vitreg nu i-ar fi luat-o înainte şi nu l-ar fi azvârlit pur şi simplu afară. Ocazia de a-l alunga a venit pe neaşteptate. Băiatul rămăsese singur în cuib, în timp ce mama şi tatăl său vitreg plecaseră împreună să adune afine.

„Palavragiul” trebuie să-şi fi făcut dinainte planul, căci micuţul l-a auzit foarte curând întorcându-se prin pădure şi urlând furios. Ca orice reprezentant de sex masculin al rasei sale, el îşi exprima furia oprindu-se din când în când şi bătându-se cu pumnii în piept.

Băiatul şi-a dat seama imediat de faptul că era fără apărare şi s-a ghemuit tremurând în cuib. „Palavragiul” s-a

îndreptat direct spre stejar şi s-a căţărat ţipând întruna. Când a ajuns la creanga mare, orizontală, pe care se afla cuibul, copilul o zbughise deja de frică; „Palavragiul” s-a repezit după el. Copilul s-a căţărat tot mai sus, până spre cele mai subţiri vârfuri ale ramurilor, acolo unde nu-l putea urma „Palavragiul”. Acesta era prea prudent pentru aşa ceva, căci din cauza greutăţii sale mari crengile s-ar fi rupt, iar el ar fi căzut.

Josnicul individ ştia că nici măcar nu are nevoie să-l ajungă pe copil. Pe chipul slut se citea răutatea; în ochii mici sclipea o bucurie ameninţătoare, când a început să scuture încoace şi-ncolo creanga pe care era băiatul. S-o zgâlţâie! Iar copilul se agăţase chiar în capăt, chiar în vârful ramurilor, la şapte metri deasupra pământului, ţinându-se strâns de ramurile care trosneau şi se rupeau sub greutatea lui. Bruta scutura tot mai tare creanga, rânjind cu ură spre copil. Apoi a venit deznodământul. Toate patru ramurile de care se ţinea s-au rupt aproape în acelaşi timp, iar „Colţ Mare” s-a prăbuşit pe spate în gol, cu mâinile şi picioarele strângând încă cioturile rupte, privind spre călăul său. Din fericire, dedesubt nu erau porci mistreţi, iar violenţa căzăturii a fost amortizată de tufişurile elastice. In mod normal, o izbitură ar fi însemnat sfârşitul jalnic al viselor lui Phil. Şocul nervos străbătea într-o clipă sute de secole, iar el se pomenea atunci scăldat în sudoare, în patul său mic, auzind ceasul cu cuc care bătea ora în antreu.

Acest vis era singurul din care, în mod curios, nu se trezea niciodată înainte de final. Cădea de fiecare dată cu un urlet de spaimă printre tufişuri şi se izbea de pământ. Rămânea întins acolo unde căzuse, gemând, rănit şi zgâriat. Privind în sus, îl putea distinge pe „Palavragiul” prin frunziş, cuprins de o bucurie drăcească şi bătând tactul cu un băţ. Copilul încetă curând să mai scâncească. Acum nu mai era la adăpost, în copaci, şi ştia că orice văicăreală putea atrage imediat animalele de pradă.

În timp ce-şi înăbuşea plânsul a observat cu uimire efectele de lumină pe care le obţinea întredeschizându-şi pleoapele înlăcrimate. Apoi s-a pipăit peste tot şi s-a convins că nu se produseseră răni grave, într-adevăr, ici-colo pielea era julită şi-şi pierduse câteva smocuri de păr. Un capăt ascuţit de creangă îi pătrunsese vreo doi centimetri în antebraţ; iar coapsa dreaptă, care trebuie să fi suportat şocul căderii, îl durea insuportabil, însă toate acestea erau doar pierderi neînsemnate. Oasele erau nevătămate iar rănile acelor semioameni de demult se vindecau mult mai repede şi mai bine ca în zilele noastre. Piciorului i-a trebuit ceva mai mult ca să se refacă; aproape o săptămână a şchiopătat. Stând acolo în tufişuri, nenorocit că şi-a pierdut căminul şi copleşit de singurătate, „Palavragiul” a luat hotărârea de a nu se mai întoarce niciodată la mama lui şi la „Colţ Mare”, pe care-l ura. Avea să meargă în adâncul pădurii bătrâne, să caute un copac în care să-şi poată construi un adăpost. Preocuparea mâncării nu o avea căci, de mai bine de un an învăţase să-şi poarte singur de grijă; mama lui îl conducea doar şi-l apăra.

S-a strecurat uşor printre tufe. O singură dată a mai privit înapoi spre „Palavragiul” care ţipa şi se agita. Nu era o privelişte plăcută. Micuţul învăţase de mult să fie precaut; acum, pomenindu-se singur în pădurea necunoscută era mai prudent ca oricând.

Direcţia în care mergea îi era absolut indiferentă. Un singur gând îl mâna: să se îndepărteze de domeniul „Palavragiului”. S-a căţărat din nou într-un copac şi a înaintat ore în şir prin frunzişul verde, fără a mai călca pe pământ. Nu păstra o direcţie anume şi nici nu umbla fără oprire. Nestatornicia era în firea lui, în firea întregii lui seminţii. Pe deasupra, el era încă un copil, aşa că se oprea adeseori ca să se joace.

Despre întâmplările care au urmat după plecarea sa de acasă, visele lui Phil nu ofereau decât puţine informaţii. Şi nici treaz fiind, el nu putea să descâlcească acele vise, astfel

încât să obţină o imagine clară a evenimentelor care s-au petrecut între plecarea lui şi ajungerea la grote.

Îşi amintea doar de mai multe luminişuri pe care a trebuit să le străbată. Pentru asta a fost nevoit să coboare pe pământ şi să alerge înspăimântat, cât îl ţineau picioarele. Zilele ploioase şi cele însorite se amestecau în amintirea lui; trebuie aşadar să fi colindat destul de mult. Deosebit de neplăcută era amintirea zilelor cu ploaie, a foamei sale de lup şi a modului neobişnuit în care şi-a potolit-o. A păstrat o amintire vie şi despre felul în care a vânat şopârle pe o stâncă golaşă. Sprintenele vietăţi se strecurau pe sub pietre şi cele mai multe îi scăpau; doar rareori, când răsturna repede o piatră, reuşea să prindă câte una. A fost izgonit de acolo de şerpi. Nu-i făceau nimic, doar se încălzeau la soare pe pietrele netede, dar spaima lui ereditară de şerpi era atât de mare, încât a fugit ca ars, de parcă ei l-ar fi urmărit.

Mai târziu a ros coaja amară a arbuştilor tineri, îşi mai amintea ca prin ceaţă cum s-a ospătat o dată cu nişte nuci verzi cu coaja moale şi miezul lăptos, îşi amintea şi de durerile de burtă care l-au chinuit mult timp după aceea. Nu se putea lămuri dacă fuseseră cauzate de nuci sau de şopârlele mâncate, ştia doar atât, că putea considera un noroc faptul că nu fusese înfulecat de alt animal în timp ce umblase clătinându-se ore în şir pe poteci, chinuit de durerile de burtă.

CAPITOLUL V.

Phil avea clară în faţa ochilor imaginea care i s-a înfăţişat când a ieşit pe neaşteptate din pădurea deasă. Se afla la marginea unui platou întins, deschis, având într-o parte un şir de stânci înalte, abrupte; în cealaltă era mărginit de un fluviu. Malul se povârnea abrupt spre apă şi doar din loc în loc, acolo unde pământul era surpat, se vedea o potecă, drumul folosit de locuitorii cavernelor spre locul de adăpat.

Nimerise în aşezarea principală a oamenilor din caverne, într-un cătun. Spre deosebire de cei din acea aşezare, familia lui „Colţ Mare” şi alţi semeni mai retrograzi

sălăşluiau la periferie, deşi erau membrii aceluiaşi trib. Distanţa de la adăpostul său din copaci până aici era relativ mică, dar, deşi ar fi putut fi străbătută în linie dreaptă într-o oră, el a rătăcit mai mult de o săptămână.

Din locul unde stătea, el putea observa bine grotele din stâncă, întregul platou şi drumurile către locul de adăpat. Pe câmpul întins a văzut o mulţime de semeni de-ai săi. Inima lui de copil s-a însufleţit la vederea lor; căci nu mai văzuse vreun semen de-al său, fusese singur în faţa spaimelor sălbăticiei, în marea lui bucurie, se repezi imediat spre cei de acolo.

Primirea a fost ciudată. Unul din ceată l-a văzut pe copil şi a scos un strigăt de avertisment, într-o clipă, toţi s-au împrăştiat înspăimântaţi, ţipând puternic. Au sărit şi s-au căţărat pe stânci, dispărând în grabă în gurile cavernelor. Un copil foarte mic a căzut cu ocazia acelei.fugi disperate şi a rămas la piciorul stâncilor urlând jalnic. Maică-sa s-a repezit imediat afară; copilul a alergat spre ea, agăţându-i-se disperat de spate, apoi au dispărut amândoi în gura peşterii.

„Colţ Mare” era singur; câmpia întinsă era pustie şi acest lucru era de neînţeles pentru el. S-a aşezat trist şi a început să scâncească. De ce fugiseră toţi din faţa lui? Mai târziu, după ce a reuşit să cunoască mai bine modul de viaţă al semenilor săi, totul i s-a lămurit. Când l-au văzut repezindu-se atât de repede dinspre pădure, ceilalţi trebuie să fi presupus că era urmărit de un animal de pradă. Graba lui mare i-a pus pe goană pe toţi.

Stând astfel şi privind spre intrările grotelor, a devenit conştient de faptul că şi el era observat cu atenţie de acolo. Curând a văzut iţindu-se câteva capete; se înţelegeau între ei prin sunete, în graba şi zăpăceala lor, nu toţi nimeriseră în propriile grote, câţiva pui îşi căutaseră adăpost în alte firide. Acum mamele îi chemau cu strigăte înspăimântate prin care erau recunoscute de copii. Şi „Colţ Mare” ar fi

cunoscut vocea mamei sale din sute de alte voci, la fel cum ea ar fi recunoscut-o pe a lui.

Acele chemări şi răspunsuri au ţinut destul de mult timp, şi o vreme nimeni nu a îndrăznit să iasă afară şi să coboare pe câmpie. In cele din urmă, unul dintre ei şi-a făcut curaj. Acesta avea să joace un rol important în viaţa lui „Colţ Mare”. După toate aparenţele, el dispunea de o mare autoritate în rândul semenilor săi. Datorită ochilor săi roşii, injectaţi, Phil obişnuia să-l numească în povestirile sale, „Ochi Roşii”. Acei ochi respingători, roşii, erau de altfel, caracteristici pentru el. Erau semnul exterior al sălbăticiei sale înfiorătoare, a setei sale de sânge. Sufletul său era întunecat. „Ochi Roşii” era un monstru în toate privinţele. Corpul său era uriaş, cântărea cel puţin 170 de livre *1. „Colţ Mare” nu mai văzuse niciodată un semen de-al lui atât de mare şi nici printre cei care trăiau prin arbori, nici printre oamenii focului nu exista altul la fel de puternic. Chiar şi un campion modern de box sau un luptător ar fi avut mult de furcă cu „Ochi Roşii”, considera Phil.

<nota> 1 170 de livre – aproximativ 80 kg. (n.tr.)

Printr-o simplă lovitură putea, de exemplu, să smulgă cu degetele sale de fier muşchii de pe braţul adversarului; cu o lovitură de pumn îi spărgea ţeasta ca pe o coajă de ou. Printr-o lovitură perfidă de picior îi putea scoate măruntaiele din burtă. O rotire a mâinii era suficientă pentru a-i frânge grumazul şi putea rupe carotida şi coloana vertebrală a adversarului dintr-o singură muşcătură a botului său uriaş.

Putea sări de pe loc la o distanţă de şapte metri. Alţii erau mândri de părul lor rar; „Ochi Roşii” era acoperit de fire groase absolut peste tot, pe braţe şi chiar pe urechi. Doar palmele, tălpile şi o zonă îngustă dedesubtul ochilor erau lipsite de păr. Era grozav de hâd. Botul lui, care rânjea sălbatic, cu buza de jos atârnând monstruos, se potrivea de minune cu ochii înfiorători.

Aşa arăta „Ochi Roşii” şi aşa i se înfăţişă acum lui „Colţ Mare” pe când se strecura prudent afară din grota lui, coborând spre câmpie. Fără a-l învrednici nici măcar cu o privire pe copil, el a început să exploreze teritoriul. Mergea cu corpul atât de aplecat, încât la fiecare pas atingea pământul cu articulaţiile degetelor de la mâini. Era foarte neîndemânatic în această poziţie semiverticală, de aceea trebuia să se mai sprijine în mâini pentru păstrarea echilibrului, în schimb, în patru labe era în stare să alerge mai repede ca oricare dintre semenii lui. Pe de altă parte, era un lucru extrem de neobişnuit ca vreunul dintre aceştia să se ajute la mers cu mâinile. Cel care făcea astfel trecea drept înapoiat. „Ochi Roşii” era în mare măsură încă tributar trăsăturilor atavice.

Seminţia lor se afla tocmai în treapta de trecere de la viaţa arboricolă la cea de caverne, evoluţie în care erau implicate deja mai multe generaţii care prin înfăţişarea fizică şi ţinută trecuseră aparent de această cotitură. „Ochi Roşii” reprezenta o stagnare în forma cea mai primitivă a locuitorilor copacilor. Era născut în trib, aşadar rămânea împreună cu ceilalţi; în realitate, însă, prin caracter şi înfăţişare, locul lui nu era acolo.

Extrem de precaut şi vigilent, el cercetă în lung şi-n lat întregul platou. Scrută atent liziera pădurii în căutarea animalului de pradă care, după părerea generală, îl urmărise pe noul venit, în timpul acestei cercetări atente, în timpul căreia nu-i acordă tânărului nici măcar o privire, ceilalţi locuitori ai cavernelor se iviră în marginea grotelor, privind curioşi, în cele din urmă, el s-a convins că situaţia era lipsită de pericole. A coborât de pe arbuştii din marginea apei, de unde tocmai cercetase locurile de adăpat, şi s-a apropiat încet de băiat, fără a-l privi în acest timp, până când a ajuns chiar lângă el. Apoi, fără să scoată vreun sunet, i-a ars deodată nevinovatului copil o lovitură peste gură, incredibil de rapidă şi atât de puternică, încât bietul de el a sărit patru metri mai încolo, în nisip.

Pe jumătate asurzit de lovitură, băiatul percepea totuşi zarva sălbatică, ţipetele şi urletele care se înălţau acum din grote. Pentru acele vremuri, aşa ceva trecea drept o glumă grozavă.

Astfel a fost primit „Colţ Mare” în trib. „Ochi Roşii” nu s-a mai interesat de el, oricât s-a văicărit şi a urlat băiatul, în schimb, câteva femei din trib l-au înconjurat curioase, iar el le-a recunoscut pe unele dintre ele. Le mai întâlnise în anii dinainte, când mama lui îl dusese la tufele cu alune.

Ele au făcut însă loc unei duzini de tineri cicălitori. Aceştia au făcut cerc în jurul lui, arătându-l cu degetul, strâmbându-se la el, înghiontindu-l şi ciupindu-l. La început i-a fost frică şi a înghiţit un timp glumele lor, apoi l-a cuprins dintr-o dată furia şi a sărit să-l muşte şi să-l zgârie pe cel mai obraznic din grup. Era „Clăpăugul” – Phil l-a numit astfel fiindcă putea să-şi ridice doar o ureche; cealaltă atârna bleaga, desigur ca urmare a vreunui accident petrecut mai demult.

Cei doi au început să se încaiere ca nişte adevăraţi huligani. Se zgâriau şi se muşcau, smulgându-şi părul, rostogolindu-se unul peste altul şi trântindu-se la pământ unul pe celălalt.

La început „Colţ Mare” a fost avantajat şi a crezut că va putea să-şi stăpânească adversarul prinzându-l de grumaz, însă bucuria nu a ţinut mult. „Clăpăugul” a ştiut să se descurce şi a lovit atât de crunt în trupul adversarului, de parcă voia să-i scoată afară măruntaiele, în cele din urmă amândoi şi-au dat drumul.

Dar harţa a reînceput curând. „Clăpăugul” era desigur cu vreun an mai în vârstă, însă furia îi dădea lui „Colţ Mare” puteri de uriaş. Deodată, „Clăpăugul” a luat-o la goană. „Colţ Mare” s-a luat după el, urmărindu-l spre locul de adăpat Dar celălalt, familiarizat cu terenul, a alergat de-a lungul apei, ieşind dintre tufişuri prin alt loc, a traversat pajiştea şi s-a repezit într-o peşteră. „Colţ Mare”, mereu pe urmele sale, s-a repezit şi el în gaura întunecată. Dar acolo

l-a cuprins o spaimă grozavă şi a strigat scâncind după adversarul lui. Acesta chicoti batjocoritor, sări nevăzut prin întuneric asupra lui şi-l răsturnă. Totuşi, nu s-a mai luat la încăierare, ci a şters-o de acolo. „Colţ Mare”, care nu mai fusese niciodată într-o peşteră până atunci, a prins curaj şi s-a uitat prin jur. Se afla între „Clăpăug” şi intrarea în peşteră. Aşadar celălalt nu putea ieşi afară. Totuşi, el dispăruse. „Colţ Mare” trase cu urechea, dar nu-l putu descoperi nicăieri. Uimit, el se aşează în gura peşterii, stând la pândă.

Celălalt nu putea să iasă afară, de asta era convins, şi după câteva minute îl auzi chicotind foarte aproape. Iarăşi se luă după celălalt, care se retrăgea în adâncul grotei, apoi se întoarse din nou la intrare, se aşează şi continuă să aştepte. Adversarul său nu ieşi nici acum la iveală şi totuşi, după puţin timp, chicoti din nou foarte aproape de nedumeritul „Colţ Mare”, care îl urmări acum pentru a treia oară în adâncul peşterii. După ce acest joc se mai repetă de câteva ori, „Colţ Mare” pătrunse şi mai adânc în peşteră şi-l căută, dar zadarnic. Nu pricepea cum de reuşise celălalt să-i scape de fiecare dată. în peşteră nu era, afară nu putuse să iasă şi totuşi se pomenea dintr-o dată cu el în spate, chicotind. Astfel că până la urmă, răfuiala s-a transformat într-un joc antrenant de-a v-aţi ascunselea, care a continuat toată după-amiaza, cu scurte întreruperi, şi care a dus în final la o apropiere amicală între cei doi. „Clăpăugul” nu a mai fugit de acolo şi în curând amândoi şedeau unul lângă celălalt, ţinându-se de mâini. Apoi „Clăpăugul” i-a arătat şi secretul peşterii. L-a luat de mână şi l-a condus. Peştera răspundea printr-o crăpătură îngustă într-o altă peşteră. Cei doi băieţi s-au strecurat pe acolo şi au ieşit din nou la lumina zilei prin grota de alături.

Foarte repede au devenit buni prieteni. Când ceilalţi derbedei au început din nou hăituiala, „Clăpăugul” a devenit aliatul său la apărare şi la atac. împreună, cei doi s-au apărat reciproc atât de bine, încât de atunci n-au mai

fost deranjaţi. „Clăpăugul” şi-a condus prietenul prin toată aşezarea. Desigur, nu putea să-i împărtăşească decât extrem de puţine despre obiceiurile şi moravurile lor; pentru asta nu-i ajungea vocabularul. Dar „Colţ Mare” stătea cu ochii căscaţi, învăţând astfel o mulţime de lucruri.

Cei doi au colindat împreună prin câmpia întinsă, apoi prin pădurea din apropiere, unde „Clăpăugul” i-a arătat noului său prieten printre copaci un luminiş unde creşteau un fel de napi cu rădăcina lungă, care puteau fi mâncaţi. Apoi şi-au astâmpărat setea la râu şi au urcat din nou cărarea spre peşteră.

Pe drum le-a apărut din faţă „Ochi Roşii”. „Clăpăugul”, care îl văzuse apropiindu-se, s-a dat repede în lături şi s-a ghemuit sub buza râului. „Colţ Mare” a făcut, instinctiv, la fel. Privind în jur ca să vadă motivul pentru care se speriase celălalt, l-a zărit şi el pe monstrul care tropăia pe potecă, apropiindu-se cu o expresie întunecată şi înfricoşătoare în ochii săi injectaţi. „Colţ Mare” a mai observat că toţi ceilalţi copii se ascundeau de el, în timp ce adulţii aveau grijă să se ţină la o distanţă prudentă şi preferau să-l evite, să-i facă loc să treacă.

La căderea serii, câmpia cea mare a rămas pustie, părăsită. Tribul şi-a căutat adăpost pentru noapte în peşteri. „Clăpăugul” i-a arătat prietenului său drumul spre locuinţa lui. S-au căţărat sus pe stânci, deasupra celorlalte peşteri. Acolo se afla o crăpătură îngustă la piciorul stâncii. „Clăpăugul” s-a strecurat înăuntru, iar „Colţ Mare” i-a urmat cu oarecare greutate – atât era de strâmtă intrarea – şi s-a pomenit într-o mică grotă. Era extrem de scundă, nici două picioare1 înălţime, şi largă de trei, până la patru picioare. Ajungea exact pentru cei doi băieţi. Strâns lipiţi, unul lângă altul, cei doi au înnoptat acolo.

CAPITOLUL VI.

Peşterile cu intrări largi erau nelocuite; ele foloseau doar ca loc de joacă al copiilor neastâmpăraţi. Doar grotele greu accesibile, cu gurile înguste, erau folosite ca locuinţe; cu cât

intrarea era mai îngustă, cu atât era mai apreciată grota, căci fiarele care umblau după pradă le făceau oamenilor zi şi noapte viaţa amară.

„Colţ Mare” s-a putut convinge chiar în dimineaţa următoare de marele avantaj al acestor intrări înguste. O dată cu zorii cenuşii, „Colţ de Pumnal”, bătrânul tigru de cavernă, s-a furişat peste câmpie. Doi dintre membrii tribului, care coborâseră deja, au fugit înapoi înspăimântaţi. Şi-or fi pierdut capul din cauza fricii, sau bestia o fi fost prea aproape pe urmele lor, pe scurt, în loc să-şi caute adăpost în intrările mai înguste ale grotelor aflate mai sus, ei s-au repezit în peştera largă de la poalele stâncilor, cea în care băieţii se jucaseră cu o zi în urmă.

Fireşte că de sus nu se putea vedea ce s-a petrecut înăuntru. Probabil că cei doi urmăriţi s-au strecurat prin crăpătura îngustă în cealaltă peşteră. Tigrul nu putea trece pe acolo, aşa că a ieşit din peşteră, mârâind furios. Se pare că vânătoarea sa nocturnă se încheiase fără succes şi sperase acum că avea să facă rost fără efort de o hrană gustoasă, între timp, i-a văzut pe cei doi fugari la intrarea peşterii de alături; scrâşnind din dinţi, ss-a aruncat asupra prăzii îmbietoare. Desigur că cei doi i-au scăpat iarăşi prin crăpătura îngustă către cealaltă peşteră, iar tigrul a ieşit din nou la lumină, scrâşnind şi spumegând de furie.

<nota> 1 Două picioare – aproximativ 60 cm. (n.tr.)

Atunci a izbucnit o zarvă infernală. Tot tribul ieşise pe versantul abrupt; pe fiecare ieşitură a stâncii şi la intrările grotelor se îngrămădeau o mulţime de capete care ţipau şi urlau pe toate tonurile către animalul de pradă. Toţi se schimonoseau înspăimântător, toţi erau stăpâniţi de aceeaşi furie. La fel ca şi tigrul, oamenii îşi arătau mânioşi colţii, numai că la ei furia era însoţită de teamă. „Colţ Mare” urmă instinctiv exemplul celorlalţi. Striga şi vocifera la fel ca ceilalţi; părul i se zbârlise şi-l cuprinsese o furie sălbatică, iraţională.

Tigrul s-a repezit de mai multe ori dintr-o peşteră în cealaltă, desigur fără succes; căci cei doi îi scăpau de fiecare dată prin trecerea îngustă. Intre timp, tribul a trecut la fapte. De câte ori se ivea tigrul, asupra lui cădea de sus o ploaie de pietre. La început desprindeau bolovanii şi-i lăsau doar să se rostogolească la vale. Curând însă, bestiei începură să-i şuiere pe la urechi pietre aruncate cu precizie şi cu toată puterea spre ţeasta sa.

Abia acest bombardament atrase atenţia tigrului asupra celorlalţi membri ai tribului. El abandonă urmărirea celor doi şi încercă acum să se caţere pe stânci, agăţându-se cu ghearele de pietriş. Această privelişte înspăimântătoare îi făcu pe toţi să se repeadă din nou în grote. In timp ce „Colţ Mare" a întors capul pentru o clipă, tot versantul s-a golit. A văzut doar tigrul, care-şi pierduse echilibrul şi se rostogolea în jos.

La strigătul de încurajare al lui „Colţ Mare", membrii tribului au ieşit din nou dintre stânci, într-o clipă, versantul era acoperit iarăşi de o ceată care urla, iar acum ploaia de pietre cădea şi mai deasă peste tigru. Fiara era cuprinsă de o furie neputincioasă. Adunându-si toate puterile, s-a săltat spre stâncile abrupte, căţărându-se până la terasa peşterii aflate la cel mai jos nivel, dar fără a reuşi să ajungă la intrare. La fiecare atac al lui, tribul era cuprins de panică. Atunci majoritatea săreau înapoi, în adăpostul grotelor, în afară de câţiva dintre cei mai curajoşi care rămâneau afară, continuându-şi bombardamentul cu pietre, însufleţiţi de acest exemplu de curaj ieşeau şi ceilalţi, luând parte din nou la luptă.

Niciodată nu fusese vreo fiinţă atât de puternică batjocorită în asemenea măsură. Mândria îi era peste măsură de rănită văzându-se sfidat de un trib de făpturi atât de mici şi de slabe. Stătea mârâind pe platou, pufnind şi bătând din coadă, ferindu-se neajutorat de pietrele care cădeau pe lângă el. Tocmai când „Colţ Mare" a aruncat cu precizie o piatră spre el, tigrul a ridicat privirea în sus.

Piatra a lovit fiara chiar în nas. Tigrul a sărit urlând şi scheunând de durere. Şi-a regăsit din nou demnitatea şi a păşit mândru, ieşind din bătaia pietrelor, în mijlocul platoului s-a oprit privind încă o dată înapoi, setos de răzbunare şi flămând, îl supăra că trebuia să-şi lase baltă masa îmbelşugată de care fusese atât de sigur. Tribul se amuză de expresia lui; râdeau cu toţii dispreţuitor, din gât. Râsul lor batjocoritor aţâţa din nou mânia tigrului. Se întoarse urlând şi se repezi încă o dată spre stânci. Acum însă, tribul nu se mai lăsă alungat în ieşiturile stâncilor – lupta pentru viaţă devenise un joc, şi îi distra grozav să-l întărâte iarăşi pe tigru aruncând cu pietre în el. Totuşi, de data asta nu a durat mult; pietrele nimereau prea bine şi dureau prea tare. „Colţ Mare” văzu cu bucurie că un ochi al tigrului era umflat şi aproape închis în urma unei lovituri bine ţintite. Fiara se retrase în sfârşit, înfrântă. Se opri din nou la marginea pădurii şi privi înapoi. Buzele rânjite îi dezgoliseră colţii, blana îi era răvăşită şi bătea nervos din coadă. Cu un ultim mârâit furios, tigrul se repezi în desiş.

Plecarea lui fu salutată cu un strigăt de bucurie; oamenii ieşeau afară din toate grotele. Cercetară sporovăind gălăgios urmele lăsate de ghearele tigrului pe pietriş. Unul dintre cei doi urmăriţi de tigru în peştera dublă era doar un băieţandru, pe jumătate copil, pe jumătate tânăr. Amândoi au ieşit mândri din ascunzătoare, lăsându-se admiraţi de mulţimea strânsă în jurul lor. Deodată, mama băieţandrului pătrunse în cercul de curioşi şi-i arse câteva palme răsunătoare, îl scutură şi-l înghionti ca o harpie. Era o femelă ciolănoasă, robustă, acoperită de păr des. Loviturile pe care i le trăgea copilului au stârnit entuziasmul tribului. Toţi se prăpădeau de râs. Veselia unora era atât de mare, încât dansau şi se tăvăleau pe jos.

În ciuda fricii care-l stăpânea, acest popor era amator de veselie. Aveau simţul umorului şi-şi exprimau buna dispoziţie prin râsete zgomotoase, neînfrânate. Cel mai

neînsemnat fapt le putea stârni veselia şi orice lucru comic îi putea face să plesnească de râs.

Toate animalele care se aventurau în apropierea aşezării lor erau tratate la fel ca tigrul „Colţ de Pumnal”. Tribul îşi apăra locul de adăpost şi de joacă, astfel încât oricărui animal care le încălca teritoriul, intenţionat sau nu, îi făceau viaţa amară. Chiar şi cele mai sălbatice fiare căutau să evite teritoriul lor după asemenea păţanie. Curajul şi vitejia le erau străine acestei seminţii, puteau fi numiţi mai degrabă laşi şi vicleni, dar tocmai asemenea însuşiri înnăscute, determinate de teamă, le-au permis să obţină superioritatea în mediul duşmănos şi înfiorător al pădurii primitive.

„Clăpăugul”, mai vârstnic decât el cu aproximativ un an, părea să fie orfan; în orice caz, „Colţ Mare” nu a văzut-o niciodată pe mama prietenului său. în trib, taţii nu erau consideraţi ca făcând parte din familie. Relaţiile dintre soţi erau încă foarte primitive şi nedezvoltate. Perechile se formau, se certau şi se despărţeau iarăşi. În zilele noastre căsătoria şi divorţul au loc doar prin intermediul legii. Pe atunci nu exista însă lege. Datina era totul, dar tocmai în cazul amintit ea era destul de lipsită de oprelişti.

Ici-colo se arătau deja urmele unui soi de monogamie, care mai târziu avea să ajungă la mare cinste şi preţuire în rândul seminţiei. Chiar şi pe vremea lui „Colţ Mare” existau perechi fidele şi statornice. Acestea trăiau însă în arbori, în apropierea copacului de baştină al lui „Colţ Mare”, căci viaţa în peşteri nu era propice perechilor separate. Acele perechi rămâneau împreună mulţi ani, de obicei până la moartea tovarăşului de viaţă. Abia după aceea supravieţuitorul îşi căuta alt partener.

Încă din primele zile petrecute în mijlocul tribului, „Colţ Mare” a observat că toţi locuitorii cavernelor erau stăpâniţi de o teamă difuză şi neprecizată, a cărei cauză trebuia căutată într-un anumit punct cardinal. Aparent, dinspre

nord-est pândea un mare pericol. Oamenii priveau în acea direcţie mai des şi mai temător decât în celelalte.

Când „Clăpăugul” colinda cu prietenul său înspre nord-est ca să se mai înfrupte din napii care creşteau acolo, era de două ori mai prudent ca de obicei. Deşi în acel sezon napii erau bine pârguiţi şi se găseau din abundenţă, el se mulţumea deseori cu cei mai bătrâni şi lemnoşi sau mai mici care creşteau în margine, în loc să se aventureze puţin mai departe şi să se înfrupte din cei mai gustoşi. Dacă „Colţ Mare” se aventura mai departe spre locul unde se aflau napii cei mai mari, prietenul său îl oprea şi îl mustra. Din jocul gesturilor sale şi din sunetele de avertizare, „Colţ Mare” a dedus că din acea direcţie trebuia să pândească o primejdie cumplită, deşi sărăcia de cuvinte a limbajului lor împiedica o explicaţie mai precisă.

Astfel a reuşit „Colţ Mare” să se ospăteze pe cinste de câteva ori, în timp ce „Clăpăugul” se văicărea şi tremura zadarnic. „Colţ Mare” nu înţelegea motivul şi nici nu vedea pe nicăieri vreo primejdie, deşi era mereu cu ochii-n patru. Ţinea tot timpul sub observaţie distanţa dintre el şi copacul cel mai apropiat, pentru a putea să ajungă în goană la el în caz că ar fi fost surprins de vreun leu sau de vreun tigru.

Într-o după-amiază s-a stârnit o mare larmă în cătun. Se părea că tot tribul era stăpânit de o teamă puternică. Stânca forfotea de oameni care arătau cu toţii spre nord-est „Colţ Mare” nu putea pricepe asta, dar se căţără precaut până la adăpostul grotei sale înalte înainte de a privi înjur. Şi atunci, pentru prima dată în viaţa lui, a văzut, departe spre nord-est, de partea cealaltă a râului, Pozăceva misterios – o coloană de fum. Părea a fi cel mai mare animal pe care-l văzuse vreodată. A crezut că este un şarpe uriaş, monstruos care se înălţase peste întinderea de munţi şi privea în jur, legănându-se încoace şi-ncolo.

În curând, el a observat însă din comportarea semenilor săi că nu coloana de fum în sine constituia primejdia, că teama lor fusese stârnită de altceva care era cumva în

legătură cu aceasta. Nu putea ghici despre ce era vorba şi nimeni nu-i putea explica. Avea să se dumirească totuşi în curând. Peste puţin timp avea să constate că exista un duşman mai cumplit decât leii, tigrii sau şerpii, mai îngrozitor decât orice fiară care ameninţase vreodată tribul său.

CAPITOLUL VII.

Alt tânăr care trăia fără familie, ca şi cei doi prieteni, era „Ştirbul”. Mama lui locuia de fapt în acelaşi cătun, dar mai născuse doi copii după el şi aceştia îl făcuseră să părăsească familia. Actul final al tragediei lui s-a desfăşurat chiar la câteva zile de la evenimentele povestite mai sus, spre marea bucurie a tribului. „Ştirbul” nu voia să plece de acasă. De câte ori mama lui părăsea grota, el se furişa înăuntru. Dacă ea îl găsea acolo la întoarcerea în grotă, urmau scene amuzante. Jumătate din trib aştepta aceste spectacole. De obicei, certurile şi ciorovăiala se desfăşurau la început în grotă. Apoi răsunau lovituri însoţite de ţipetele „Ştirbului”, în curând intervenea plânsul copiilor mai mici. Şi în cele din urmă, „Ştirbul” ieşea din peşteră ţâşnind ca din puşcă.

Au trecut câteva zile până ce tânărul să se împace cu izgonirea lui de către familie. Sărmanul rămânea cel puţin câte o jumătate de oră în câmpul deschis, strigându-şi jalea către lumea lipsită de inimă. Apoi se căţăra până la grota celor doi prieteni şi scâncea acolo ca să fie lăsat înăuntru, încăperea era strâmtă, dar trei băieţi puteau să se înghesuie acolo uşor. Exclusul nu şi-a putut găsi adăpost la ei pentru mult timp. în orice caz, amintirile lui „Colţ Mare” înfăţişau un accident petrecut la scurt timp după aceea.

Nenorocirea s-a produs în timpul mesei de la amiază. Dimineaţa, cei trei prieteni luaseră o gustare compusă din napi. Apoi s-au antrenat într-un joc, astfel că în ciuda prudenţei lor obişnuite, au ajuns prin copacii din partea cealaltă a terenului cu napi. Chiar şi „Clăpăugul” a uitat de sine. Luaţi într-un joc vesel de-a prinselea, se urmăreau

unul pe altul printre crengi, sus, în coroanele înalte ale arborilor. Săreau cu uşurinţă pe distanţe de patru-cinci metri. Nu-şi făceau nici o grijă dacă li se întâmpla să cadă de la o înălţime de şapte, opt metri, în acele vremuri de demult, oamenii primitivi erau parcă făcuţi din cauciuc şi arcuri. Abia mai târziu au devenit mai ţepeni şi au fost nevoiţi să fie ceva mai prudenţi.

„Ştirbul" vădea o îndemânare uimitoare la acest joc. Prietenii lui reuşeau doar rareori să-l prindă. Reuşea mai ales o săritură dificilă, pe care ceilalţi doi nu îndrăzneau să o imite. Se lăsa în capătul unei crengi lungi, la cel puţin douăzeci şi cinci de metri de la pământ. La şapte metri dedesubt şi la o distanţă de cinci metri mai încolo era o altă creangă de care se prindea în cădere. Nu exista nimic altceva care să-i poată amortiza căderea. De câte ori cei doi prieteni se aflau în urma lui pe creanga cea mai înaltă, el începea să o scuture. Fireşte, astfel îi oprea pe ceilalţi, în timp ce sărea pe creangă ca pe o trambulină, el măsura distanţa până la creanga de dedesubt. Dacă cei doi prieteni se aflau foarte aproape de el, îşi dădea brusc drumul. Se răsucea prin aer, se întorcea lateral şi ateriza pe creanga de jos cu faţa spre trunchiul celuilalt copac. Creanga se arcuia sub greutatea lui. Uneori trosnea ameninţător, dar nu se rupea niciodată. Apoi „Ştirbul" îşi întorcea faţa rânjind triunfător prin frunziş, către cei doi.

Tocmai se căţăra iarăşi în vârf. „Colţ Mare" era chiar în spatele lui. Deodată, „Clăpăugul" scoase un strigăt înăbuşit, de avertisment. „Colţ Mare" se uită după prietenul său şi-l zări în furca unui copac, lipit de trunchi. Instinctiv se lipi şi el de creanga groasă. „Ştirbul" încetă să mai scuture creanga, dar aceasta era în mişcare şi continuă să oscileze, astfel încât corpul lui rămase să se legene prin frunzişul care foşnea.

Pe sub copaci trosni un vreasc uscat, în clipa aceea, „Colţ Mare" dădu ochi pentru prima oară cu un om al focului. Omul se furişa adus de spate şi tiptil printre tufişuri, privind

în sus. La prima vedere, „Colţ Mare” l-a luat drept un animal sălbatic, deoarece umerii şi şoldurile vânătorului erau acoperite de o blană de urs. Apoi i-au ieşit la iveală mâinile şi picioarele şi s-au distins mai bine trăsăturile obrazului. Arăta foarte asemănător cu seminţia lui „Colţ Mare”, doar că nu era atât de păros, iar picioarele semănau mai puţin cu mâinile. De fapt, pielea acestui soi de oameni era aproape lipsită de păr, la fel cum şi locuitorii cavernelor arătau mai puţin păroşi decât cei care trăiau prin copaci.

Lui „Colţ Mare” îi trecu instinctiv prin minte explicaţia: aceasta era spaima dinspre nord-est, cea despre care dăduse veste de curând coloana de fum! Dar atunci tânărul se minună din nou. Acel om nu părea câtuşi de puţin periculos. „Ochi Roşii” sau oricare dintre cei mai puternici din trib erau desigur mult mai solizi ca acest omuleţ. Pe deasupra, omul era bătrân şi zbârcit. Şuviţele de păr care-i acopereau faţa şi capul erau albe. Şchiopăta puternic. Probabil că cei trei prieteni puteau alerga mult mai repede şi, cu siguranţă, se puteau căţăra mult mai bine. Acel om n-ar fi putut niciodată să-i prindă, asta era sigur.

Omul ţinea în mâini o bucată de lemn şi o nuia subţire şi dreaptă. Era un arc cu săgeată. Dar „Colţ Mare” nu cunoştea asemenea lucruri. De unde putea să ştie că în acele lemne, unul încovoiat şi unul drept, pândea moartea? Spre deosebire de el, „Clăpăugul” ştia asta. După toate aparenţele, se părea că mai făcuse deja cunoştinţă cu poporul focului şi le ştia obiceiurile. Omul focului privi în sus spre el şi înconjură copacul. „Clăpăugul” se dădu după copac pentru a pune iarăşi trunchiul puternic şi protector între el şi vânător. Arcaşul ocoli imediat copacul în direcţia opusă. „Clăpăugul”, luat pe neaşteptate, ocoli şi el în direcţie opusă, însă înainte ca trunchiul copacului să-i ofere destul adăpost, vânătorul slobozi o săgeată spre el. Săgeta se repezi în sus, trecu pe lângă ţintă, se lovi de o creangă şi căzu din nou pe pământ. „Colţ Mare” ţopăi încântat pe creanga lui înaltă. Era un joc! Se părea că omul focului

arunca în joacă ceva după „Clăpăugul”, aşa cum făcuseră de atâtea ori şi cei doi băieţi.

Jocul a mai continuat un timp astfel, dar „Clăpăugul” nu s-a mai expus. Omul focului a renunţat la el. „Colţ Mare” s-a aplecat mult de pe creanga lui, sporovăind către omul de jos, pentru a-l face să se joace în continuare. Omul trebuia să arunce după el cu acel obiect şi să-l nimerească, dacă putea. Aruncându-i în treacăt o privire lui „Colţ Mare”, omul se îndreptă spre „Ştirbul”. Acesta se legăna încă fără voie în capătul ramurii sale.

Din nou se repezi o săgeată în înalt. „Ştirbul” ţipă de spaimă şi de durere. Săgeata îl nimerise. Acum lucrurile se prezentau cu totul altfel. Lui „Colţ Mare” îi trecu dintr-o dată cheful de joacă şi se ghemui tremurând pe creangă. O a doua şi o a treia săgeată ţâşniră spre „Ştirb”, dar nu-l nimeriră. Ele foşniră prin frunziş, descriind un arc prin aer şi căzură din nou la pământ. Omul focului îşi încorda din nou arcul, îşi schimbă poziţia, se dădu înapoi cu câţiva paşi şi-şi schimbă din nou locul. Struna arcului răsună, săgeata se înălţă, iar „Ştirbul” căzu de pe creangă cu un strigăt înfiorător. Se rostogoli ca o roată, dând din braţe şi din picioare. Vârful săgeţii îi ieşea prin spate iar coada acesteia prin piept.

Urlând puternic, se prăbuşi douăzeci şi cinci de metri până la pământ izbindu-se cu zgomot. Oasele îi trosniră. Se mai ridică puţin, apoi se chirci. Totuşi se vedea că încă mai trăia, căci zvâcnea şi dădea din mâini şi din picioare. Omul focului alergă spre el cu un bolovan mare şi-i zdrivi ţeasta…

În acel moment înfiorător al visului, copil fiind, Phil se trezea întotdeauna urlând, speriat de moarte. De multe ori o vedea pe mamă sau pe guvernantă lângă pătuţul său. îngrijorate şi agitate, ele îl dezmierdau cu blândeţe şi căutau să-l liniştească, asigurându-l că erau lângă el şi că nu avea de ce să se mai teamă.

Uneori visa şi urmarea. Aceasta începea întotdeauna cu goana lui prin pădure. „Clăpăugul” îl însoţea. Omul focului,

„Ştirbul” şi copacul nenorocirii rămăseseră în urmă. Se strecurau cuprinşi de teamă şi extrem de precauţi prin coroanele arborilor. O durere arzătoare în piciorul drept îl făcea pe „Colţ Mare” să şchiopăteze. Nu era de mirare! Una dintre săgeţile omului focului îi străpunsese coapsa şi rămăsese înfiptă acolo. La fiecare pas săgeata pătrundea în rana dureroasă şi-l împiedica pe rănit să ţină pasul cu „Clăpăugul”.

În cele din urmă, „Colţ Mare” nu a mai putut. S-a ghemuit epuizat în furca unui arbore mai viguros. „Clăpăugul” nu l-a observat şi a alergat mai departe. Abia când rănitul a strigat după el a jale, el s-a oprit şi s-a uitat împrejur. Apoi s-a întors, s-a căţărat la prietenul său şi a cercetat săgeata. A încercat să o tragă afară, dar la unul din capete îl împiedica vârful tăios, iar la celălalt, coada cu pene. Simpla atingere a săgeţii îi producea o asemenea durere rănitului încât i-a strâns mâna tovarăşului său, oprindu-l.

Un timp au rămas ghemuiţi, neajutoraţi. „Clăpăugul” era agitat şi voia să plece. Privea neîntrerupt cu teamă, de jur împrejur. „Colţ Mare” scâncea şi suspina încet. Deşi tremura de spaimă, „Clăpăugul” rămase lângă prietenul său. Astfel se manifesta încă din timpurile străvechi germenele dragostei faţă de aproape, începutul acelei camaraderii care avea să facă din oameni cei mai puternici dintre toate animalele.

„Clăpăugul” mai încercă o dată să-i tragă săgeata din carne, deşi „Colţ Mare” îl trase supărat de braţ. Apoi „Clăpăugul” se aplecă peste săgeată şi începu s-o roadă cu dinţii. O ţinea nemişcată cu ambele mâini, astfel încât să nu zgândăre rana, iar „Colţ Mare” se ţinea strâns de prietenul său. Era foarte grăitoare priveliştea oferită de cei doi tineri, strămoşi ai oamenilor, dintre care unul rămăsese cu curaj alături de prietenul său, stăpânindu-şi sentimentul egoist de teamă iar celălalt, uimit, privea în depărtare cu ochi trişti şi visători, de parcă ar fi putut vedea ceva din acel viitor, posturile de prim ajutor, surorile de la crucea roşie, răniţii,

şi alte acţiuni caritabile din vremurile creştinismului. Cine poate şti dacă nu cumva tăria acelor oameni nu se trăgea din cea a lui „Colţ Mare”, a „Clăpăugului” şi a altor locuitori ai copacilor asemenea lor.

După ce „Clăpăugul” a retezat cu dinţii vârful, săgeata a putut fi scoasă cu uşurinţă. „Colţ Mare” s-a ridicat voind să-şi continue fuga. Dar acum îl opri prietenul său. Rana sângera puternic. Fuseseră retezate nişte artere mici. „Clăpăugul” s-a lăsat până în capătul crengii şi a rupt un smoc de frunze verzi pe care le-a îndesat în rană. în curând hemoragia aproape că a încetat. Ceva mai liniştiţi, cei doi prieteni şi-au urmat fuga şi au ajuns pe căi ocolite la adăpostul grotei lor.

CAPITOLUL VIII

„Colţ Mare” îşi amintea clar prima iarnă petrecută după plecarea de „acasă”. Toată viaţa avea să viseze acele zile reci pe care le-a petrecut tremurând şi clănţănind din dinţi. El şi „Clăpăugul” se strângeau unul în altul, se îmbrăţişau cu mâinile şi picioarele şi priveau tremurând de frig şi vineţi la faţă la lumea schimbată de afară. Mai ales spre dimineaţă se lăsa un frig cumplit, în orele reci ale dimineţii, cei doi prieteni dormeau puţin, ghemuiţi unul într-altul, amorţiţi şi posomorâţi, aşteptând să iasă soarele de la care în sfârşit se puteau încălzi puţin.

Dacă ieşeau pe afară, sub picioare le scrâşnea chiciura, într-o dimineaţă au descoperit gheaţă pe suprafaţa liniştită a apei de la locul de adăpat. Faptul a stârnit multă vâlvă în rândul tribului. Bătrânul „Oase Rupte”, cel mai bătrân membru al grupului, nu mai văzuse aşa ceva. în timp ce studia gheaţa, în ochi i se citea o expresie jalnică şi neajutorată. „Colţ Mare” observase o asemenea expresie în ochii tovarăşilor săi de câte ori dădeau peste ceva de neînţeles sau când se trezea în ei vreun instinct obscur şi inexplicabil. Până şi „Ochi Roşii” arăta neajutorat şi îngrijorat, pe când atingea gheaţa. Privi sumbru către nord-

est, de parcă i-ar fi considerat răspunzători pe oamenii focului pentru această arătare.

Din fericire, aceea a fost singura dimineaţă în care au apărut sloiuri pe apă, şi de atunci „Colţ Mare” nu a fost nevoit să mai îndure vreodată o iarnă atât de aspră. Poate că acea iarnă a fost vestitoarea celor multe care au venit mai târziu, când marea calotă de gheaţă din nord s-a întins în jos peste suprafaţa pământului. Dar poporul lui „Colţ Mare” nu a apucat nimic din acea glaciaţiune. Probabil că au trecut nenumărate generaţii până ce strănepoţii tribului au fost nevoiţi să migreze spre sud sau să rămână pe loc, trebuind astfel să se adapteze la noile condiţii!

Tribul îşi ducea zilele la întâmplare. Rareori se făcea câte un plan, care era şi mai rar dus la îndeplinire. Mâncau atunci când le era foame, beau când le era sete, se fereau de animalele de pradă, noaptea îşi căutau adăpost prin peşteri şi în restul timpului îşi petreceau viaţa jucându-se. Una dintre însuşirile lor principale era o mare curiozitate. Se distrau uşor şi făceau mereu glume. Erau mai tot timpul puşi pe joacă. Doar când erau în primejdie sau supăraţi deveneau mai reţinuţi, dar uitau repede şi-şi schimbau cu uşurinţă dispoziţia.

Erau schimbători şi nu aveau hotărârea necesară pentru a urmări îndeplinirea anumitor scopuri, în această privinţă, poporul focului le era superior. Oamenii focului se distingeau tocmai prin acele însuşiri care le lipseau locuitorilor cavernelor. Doar în viaţa lor sentimentală pătimaşă oamenii cavernelor erau capabili şi ei de o dăruire mai mare şi de durată. La perechile care duceau o viaţă monogamă, fidelitatea constituia regula. Dragostea statornică a lui „Colţ Mare” pentru „Mlădioasa” şi duşmănia de moarte cu „Ochi Roşii” indicau predispoziţii care aveau să devină înnăscute abia cu multe generaţii mai târziu.

Cât de schimbător şi de zăpăcit era „Colţ Mare” în alte privinţe se putea vedea zilnic, într-o zi a găsit un dovleac spart, care zăcea cu partea spartă în sus, astfel încât se

adunase în el apă de ploaie. Apa era dulce la gust iar el bău din ea. Apoi luă dovleacul să se joace, luă cu el apă din râu şi o bău, apoi se distra stropindu-l pe prietenul său, „Clăpăugul”. Iar după ce se convinse atât de limpede de foloasele dovleacului, îl azvârli cât colo. Nu-i trecu prin minte să umple dovleacul cu apă şi să-l ducă în cavernă. Totuşi, adeseori îi era sete în timpul nopţii, mai ales după ce mânca ceapă sălbatică sau creson. Dar nimeni din trib nu îndrăznea să iasă pe întuneric din caverne şi să meargă la locul de adăpat.

În alt rând a găsit un dovleac uscat în care zuruiau seminţele. Asta l-a distrat foarte tare un timp, dar a rămas pentru el doar o jucărie. Nu s-a gândit mai departe de atât. Dar folosirea dovlecilor la păstrarea apei a devenit în curând generală în trib. Cinstea descoperirii nu i-a revenit însă lui „Colţ Mare”. Bătrânul „Oase Rupte” a fost autorul excelentei inovaţii. Probabil că experienţa de viaţă îl făcea inventiv pe moşneag.

În orice caz, bătrânul „Oase Rupte” a fost primul din trib care şi-a păstrat apa în dovleac. El îşi păstra o provizie de apă în grota fiului său, „Golaşul”, care-i îngăduia să locuiască într-un ungher al ei. Tribul a văzut cum bătrânul aducea apa la peşteră în dovleacul său. Cum instinctul de imitaţie era foarte dezvoltat la ei, şi-au făcut rost unul după altul de câte un dovleac şi l-au imitat pe bătrân, până ce tot tribul s-a deprins să-şi păstreze provizii de apă. La un moment dat bătrânul s-a îmbolnăvit şi nu a mai putut părăsi grota. Atunci fiul său, „Golaşul” i-a umplut dovleacul pentru el. în curând, „Golaşul” a trecut această muncă propriului său fiu, „Buză Lungă”. Până la urmă băiatul a fost nevoit să aducă apă mereu, chiar şi când bătrânul nu era bolnav. Cu timpul, această activitate a revenit exclusiv femeilor şi copiilor, iar bărbaţii se ocupau de aşa ceva doar în situaţii deosebite. „Clăpăugul” şi prietenul său erau independenţi. Aduceau apă doar pentru ei şi râdeau de tinerii care

fuseseră chemaţi de la joacă pentru ca să care apă familiilor lor.

Progresul se instaura foarte încet la acest neam. Tineri şi bătrâni îşi petreceau zilele jucându-se. Nici o altă fiinţă nu se juca atât de mult. Puţinele lucruri pe care le învăţau le prindeau de obicei din joacă, iar la asta le ajuta mai ales curiozitatea şi spiritul ascuţit al observaţiei. Singura mare descoperire a tribului din timpul lui „Colţ Mare” a fost utilizarea dovlecilor, după exemplul lui „Oase Rupte”.

La început s-a păstrat doar apă în dovleci. Dar într-o zi, o femeie şi-a umplut dovleacul cu mure şi l-a ascuns în grotă. Curând, toate femeile şi-au păstrat proviziile de fructe, nuci şi rădăcini în dovleci. O dată pusă în mişcare, ideea era dusă necontenit mai departe. Şi femeile se dovediră ingenioase. Fiindcă bostanul ei era prea mic, sau pentru că şi-l uitase pe undeva, o femeie a prins două frunze laolaltă, le-a înconjurat cu nuiele subţiri şi a cărat acasă în acel coş mai multe fructe decât ar fi putut duce într-un dovleac.

După ştiinţa lui, posibilităţile de transport nu s-au dezvoltat mai mult de atât în tribul lui „Colţ Mare”. Nu le-a trecut niciodată prin minte să-şi împletească coşuri din nuiele de salcie. Uneori câţiva membri ai tribului împleteau tulpini aţoase de ferigă şi mărăcini pe care le duceau în grote ca aşternuturi pentru culcuş, în vreo zece-douăzeci de generaţii le-o fi venit probabil şi ideea împletirii coşurilor. O dată împletite coşurile, a urmat desigur şi împletirea altor ţesături pentru îmbrăcăminte, iar o dată cu îmbrăcămintea a venit şi simţământul pudorii.

Acestea erau căile ocolite pe care răzbătea progresul în lumea veche. In vremurile lui „Colţ Mare”, el avansa foarte încet. Tribul lui abia făcuse primul pas pe calea către civilizaţie. Nu aveau nici un fel de arme, nici foc şi se aflau doar la cele mai primitive începuturi ale vorbirii. Semnele scrisului se aflau pentru trib doar într-un viitor extrem de nebulos.

Însuşi „Colţ Mare” a fost cât pe ce să facă o dată o mare descoperire. Din păcate, „Clăpăugul” a fost prea lacom şi a înăbuşit din faşă planurile ambiţioase ale prietenului său. Altfel poate că tribul ar fi făcut cunoştinţă cu domesticirea câinilor încă din vremea lui „Colţ Mare”. Prin aceasta, locuitorii cavernelor le-ar fi luat-o înainte chiar şi oamenilor focului din nord-est, care încă nu aveau câini domesticiţi, în schimb, câini sălbatici erau din belşug prin jur. La vest de peşteri se afla o mare mlaştină iar spre sud se întindea un lanţ de dealuri scunde, pietroase. Locuitorii cavernelor se aventurau însă arareori într-acolo, căci în primul rând acolo nu exista hrană potrivită şi apoi dealurile erau înţesate de fiare sălbatice.

Într-o zi cei doi prieteni au rătăcit într-acolo şi s-au încumetat să urce un deal. Ei s-au lăsat atraşi de „Colţ de Pumnal”, pe care îl tot tachinau, îl observaseră devreme dimineaţa în pădure şi strigaseră la el de la adăpostul lor sigur din înaltul copacilor. L-au urmărit din creangă în creangă, din copac în copac, în timp ce el le rânjea de jos. Tinerii făceau atâta gălăgie, încât locuitorii pădurii prindeau de veste de apropierea tigrului. Astfel îi zădărniceau vânătoarea şi-l înfuriau cumplit. Mârâia, lovea nervos din coadă şi, din când în când se oprea privind cu jind în sus, către cei doi, de parcă ar fi socotit cum puteau să se răzbune pe băieţi. Aceştia însă râdeau de el şi aruncau în el cu beţe şi crengi.

Asemenea zgândărire a fiarelor de pradă era un sport foarte apreciat de locuitorii cavernelor. Uneori, jumătate din trib urmărea un leu sau un tigru care se aventurase pe acolo în timpul zilei. Neamul cavernelor se răzbuna astfel pentru victimele făcute de leu sau de tigru în rândul tribului. Totodată, o asemenea umilire era o lecţie pentru multe dintre fiarele de pradă, lecţie care le ţinea la distanţă un timp îndelungat. Pentru trib, era o distracţie de căpetenie.

Astfel, „Clăpăugul” şi „Colţ Mare” s-au ţinut mile în şir prin pădure după bătrânul tigru. Până la urmă, el şi-a vârât coada între picioare şi a părăsit terenul ca un motan bătut. Tinerii s-au străduit un timp să ţină pasul cu el sărind prin copaci. Tigrul alerga însă atât de repede, încât atunci când ei au ajuns în marginea pădurii, el se vedea doar ca o pată galbenă la orizont.

Băieţii se jucară un timp în marginea pădurii. Apoi, roşi de curiozitate, se aventurară prin terenul deschis către poalele dealului pietros. Nu era foarte departe de pădure, poate cel mult o sută de metri. Furişându-se precauţi, ocoliră un colţ de stâncă şi surprinseră trei căţelandri care se jucau fericiţi în soare.

Puii nu observară prezenţa băieţilor, care putură astfel să-i privească un timp. Adăpostul câinilor, o crăpătură verticală în stâncă, era chiar lângă locul unde se jucau puii. Dacă ar fi ascultat-o pe mama lor, care plecase după hrană, ei ar fi rămas în vizuină. Dar aceeaşi poftă de viaţă care-i mânase pe cei doi băieţi, îi scosese afară şi pe căţei. Dacă s-ar fi întors bătrâna căţea, cu siguranţă că i-ar fi pedepsit pe copii.

Cei doi aventurieri se înţeleseră dintr-o privire şi se repeziră spre pui. Surprinşi, căţeii nu ştiură ce să facă. Băieţii le tăiară iradiat retragerea către vizuină. Unul dintre căţei încercă să se strecoare printre picioarele lui „Colţ Mare”. Băiatul se ghemui repede si-l prinse. Insă căţelul îl muscă cu dinţii lui ascuţiţi de braţ, astfel că de durere şi de spaimă, băiatul îi dădu din nou drumul. Intr-o clipă, căţelul dispăru în vizuină.

„Clăpăugul”, care se ocupase de al doilea căţel, făcu o faţă supărată şi-i dădu de înţeles prietenului său prin diferite sunete, ce părere avea el despre o asemenea prostie şi nepricepere. Ambiţionat, el deveni acum mai îndrăzneţ, îl apucă pe al treilea de coadă. Căţelul se răsuci imediat si-l muşcă, dar băiatul îl prinse cu mâna liberă de ceafă. Apoi

cei doi îşi ridicară prada, amuzându-se de felul cum se zbăteau căţeii.

Dar căţeii lătrau, scânceau şi urlau. „Clăpăugul” se potoli brusc. I se păruse că auzise ceva. Cei doi se priviră înspăimântaţi, căci îşi dădură seama de situaţia lor periculoasă. Orice animal este înfuriat la culme când îi sunt atinşi puii. Iar aceşti micuţi care făceau atâta gălăgie erau câini sălbatici. Cei doi temerari cunoşteau prea bine acele fiare care alergau în haite şi erau spaima animalelor ierbivore. De multe ori băieţii văzuseră cum câinii urmăreau turmele de bizoni, pentru a doborî, atunci când aveau o ocazie prielnică, viţeii, pe cei slăbiţi de vârstă şi pe cei cu infirmităţi. Nu o dată fusese hăituit chiar şi tribul lor de câini. „Colţ Mare” văzuse o dată cum o femeie din seminţia lui fusese prinsă şi sfâşiată pe când ajunsese aproape la adăpostul unui arbore. Dacă n-ar fi fost atât de obosită, s-ar mai fi putut salva în copac. Ea sărise în sus pe trunchi, dar a alunecat în jos şi a căzut la pământ, într-o clipă, a fost sfâşiată în bucăţi.

Băieţii nu au stat mult pe gânduri. Ca la o comandă, şi-au luat prada şi au fugit spre pădure. Abia când s-au văzut în siguranţă într-un copac înalt şi-au ridicat din nou căţeii şi au râs satisfăcuţi. Tot le venea să râdă, chiar dacă tocmai scăpaseră dintr-un pericol de moarte.

Dar treaba cea mai grea abia urma. Au încercat să-i ducă pe căţei la caverne, în loc să-şi poată folosi mâinile la cărăt, ei trebuiau aproape tot timpul să şi le utilizeze la imobilizarea puilor care se zbăteau. La un moment dat au încercat să alerge pe pământ, dar au fost alungaţi din nou spre copaci de către o hienă hămesită. Hiena era vicleană. Nu-i scăpă din ochi pe cei doi aventurieri şi se luă după ei.

„Clăpăugului” îi veni o idee bună. îşi aminti că o dată dusese acasă pentru culcuş smocuri de frunze legate. A rupt nişte plante agăţătoare aţoase, a legat cu ele picioarele căţelului său, şi-a petrecut în jurul gâtului o coardă de care a legat bine câinele şi l-a dat peste umăr.

Astfel şi-a eliberat mâinile şi picioarele pentru a se putea căţăra. A fost atât de mândru, încât nu şi-a mai aşteptat prietenul, ci s-a grăbit înainte. Din păcate, avea ceva greutăţi cu invenţia lui. Căţelul nu rămânea atârnat pe spatele băiatului, ci a alunecat mai întâi pe o parte, apoi în faţă. Din păcate, nici botul nu-i fusese legat, aşa că muşcă pântecul moale şi expus al „Clăpăugului”. Băiatul scoase un strigăt puternic, fu cât pe ce să-şi piardă echilibrul şi se agăţă bine cu ambele mâini de o creangă, ca să nu cadă. Coarda din jurul gâtului se rupse, iar căţelul, cu toate cele patru labe legate, căzu la pământ. Hiena rânji şi se apropie de bucăţica cea grasă.

„Clăpăugul” fu dezamăgit şi furios. Ţipă energic la hienă şi se îndepărtă singur prin frunzişul copacilor. „Colţ Mare” nu voia să-şi piardă la fel de uşor prada. De fapt nici el nu ştia ce voia să facă în grota lui cu acel pui. Voia doar să-l aibă. El procedă însă mult mai iscusit; nu legă doar labele căţelului, ci îi vârî între colţi o nuia şi îi strânse botul cu fibre de plante.

Astfel îşi aduse prada acasă. Trebuie să fi fost mult mai perseverent ca alţi membri ai tribului, altfel ar fi renunţat în curând la intenţia sa. A fost luat în râs pe când îşi ducea căţelul în grotă, dar nu şi-a pierdut firea. Şi-a privit prada mândru şi satisfăcut; succesul i-a răsplătit efortul. Căţelul era o jucărie drăguţă. Nimeni altul din cătun nu avea aşa ceva. Căutarea noului era în firea tribului. Cum căţelul nu voia să se atingă de nici un fruct sau de plante, băiatul îi prindea păsări, veveriţe şi pui de iepuri. Tot tribul era amator de aşa mâncare şi toti se pricepeau să le prindă. Căţelul se îndopa cu carne şi creştea. Plăcerea a ţinut aproape o săptămână. Apoi „Colţ Mare” a venit acasă într-o zi cu un cuib plin de pui de fazan şi l-a surprins pe „Clăpăug” care tocmai era pe cale să înfulece căţelul ucis. în grota cea strâmtă a urmat o ceartă urâtă.

Astfel s-a terminat cu o bătaie una dintre cele mai timpurii încercări de a îmblânzi un câine. Băieţii şi-au smuls părul

din cap, s-au zgâriat, s-au muşcat şi s-au înghiontit. Apoi s-au mai ciorovăit un timp şi în cele din urmă s-au împăcat, în final s-au înfruptat amândoi din carnea câinelui. Fireşte, crudă, căci nu ştiau încă să folosească focul. Pentru trib, apariţia artei culinare se afla încă foarte departe în viitor.

CAPITOLUL IX.

Atavismul lui „Ochi Roşii” îl făcea să fie principalul scandalagiu al tribului. Prin natura lui primitivă de fapt nici nu făcea parte din trib, dar ceilalţi erau atât de incapabili să gândească, încât le lipsea capacitatea de a-l ucide pe zurbagiu printr-o acţiune comună sau de a-l izgoni dintre ei. El era însă atât de înapoiat, încât nici măcar în acel trib primitiv nu putea trăi fără a constitui o primejdie neîncetată. El reprezenta o rămăşiţă a unei rase anterioare, s-ar fi potrivit mai bine printre locuitorii copacilor dintr-o epocă mai veche, nu în mijlocul unui trib care trăia primele stadii ale dezvoltării umane.

Cruzimea lui era monstruoasă chiar şi pentru acele vremuri, îşi snopea în bătaie nevestele. De fapt avea câte o singură nevastă la un moment dat, dar acestea se succedau des. Nici o femeie nu putea trăi cu el, dar el le silea. Nu suporta să fie contrazis. Nici un bărbat din trib nu era destul de puternic încât să se ia la ceartă cu el.

„Colţ Mare” se gândea adesea la orele liniştite dinainte de căderea serii. Tribul se întorcea în pâlcuri peste câmpia deschisă dinspre locul de adăpat, dinspre terenul cu napi şi cu fructe. Nu îndrăzneau să zăbovească mult pe afară; căci în curând avea să se lase întunericul plin de spaime, în care lumea aparţinea animalelor de pradă, în timp ce strămoşii omului se furişau, tremurând, în grotele lor.

În câteva minute membrii urmau să se retragă ca tribului să se odihnească în peşteri. Toţi sunt obosiţi după joaca din timpul zilei şi mai schimbă doar câteva cuvinte, cu voce scăzută. Chiar şi copiii, care niciodată nu se joacă îndeajuns, sunt mai puţin gălăgioşi. S-a pornit briza, umbrele sunt mai lungi, soarele se apropie de orizont.

Dintr-o dată, din grota lui „Ochi Roşii” răsună un ţipăt ascuţit amestecat cu zgomotul unor lovituri înfundate. El îşi bate femeia. La început tribul păstrează o tăcere apăsătoare. Dar continuarea loviturilor şi ţipetele îi aţâţă pe membrii tribului şi toţi încep să se agite, cuprinşi de o furie neputincioasă. Bărbaţii sunt supăraţi de comportarea lui „Ochi Roşii”, dar nu îndrăznesc să se ia la ceartă cu el. în cele din urmă loviturile încetează şi vaierul de durere se stinge cu încetul, tribul pălăvrăgeşte mai departe iar amurgul sumbru se lasă peste peisaj.

Tribul, care de obicei râdea de durerea altuia, nu se veselea niciodată când „Ochi Roşii” îşi maltrata femeile. Toţi ştiau că amărâta era sortită morţii. Nu o dată, trupul însângerat al fostei sale soţii era găsit dimineaţa la poalele stâncilor. După ce o bătea de moarte, el o arunca pur şi simplu afară din grotă. Nu-şi îngropa niciodată victimele. Membrii tribului urmau să aibă grijă de cadavru, altfel cătunul ar fi fost năpădit de miasme. De obicei, morţii erau aruncaţi în râu, mai jos de adăpătoare.

„Ochi Roşii” nu se mulţumea doar cu uciderea femeilor sale. Ucidea şi ca să-şi facă rost de femei. Dacă voia o nouă femeie şi-i picau ochii asupra uneia care aparţinea altui bărbat, îl ucidea fără ezitare pe acesta. „Colţ Mare” a fost în două rânduri martorul unor asemenea fapte sângeroase. Tot tribul ştia asta dar nu putea face nimic împotriva lui. Desigur că pe atunci nu existau autorităţi care' să fi putut interveni. Anumite datini erau deja respectate, iar violarea lor era pedepsită de întregul trib. Dacă vreunul spurca, de exemplu, locul de adăpat, vinovatul era atacat de către toţi cei prezenţi. Dacă cineva dădea în glumă o alarmă falsă, respectivul era luat la bătaie. Dar „Ochi Roşii” nu ţinea seama de nici o asemenea datină şi era atât de temut, încât tribul nu era în stare să decidă pedepsirea vinovatului.

În timpul celei de-a şasea ierni de când se alăturase tribului, „Colţ Mare” a observat că el şi „Clăpăugul” deveniseră nişte tineri bărbaţi în toată puterea cuvântului.

Spaţiul grotei lor ajunsese atât de strâmt, încât abia mai aveau loc înăuntru. Asta prezenta anumite avantaje. Din această cauză adulţii nu puteau lua în considerare grota ca adăpost. Ea era însă cea mai grozavă locuinţă, cea mai sigură, cea mai sus situată pe stâncă, cea mai mică şi, deci, cea mai caldă în timpul iernii.

Ar fi fost un fleac pentru cineva să lărgească gura şi apoi să-i alunge pe cei doi prieteni. Dar membrii tribului nu erau în stare să gândească atât de departe. Nici cei doi camarazi nu s-au gândit la aşa ceva până ce nu au fost obligaţi de propria lor creştere. Lărgirea fusese necesară spre sfârşitul verii, când cei doi băieţi se îngrăşaseră din cauza hranei abundente. Au lucrat la lărgire făcând pauze lungi, până ce gaura s-a potrivit exact pe măsura lor.

La început au rupt roca sfărâmicioasă cu degetele, în curând, vârfurile degetelor erau însângerate. Lui „Colţ Mare” îi trecu atunci prin minte să se ajute cu o bucată de lemn. Aceasta era o unealtă folositoare, dar le-a adus celor doi şi neplăceri, într-o dimineaţă desprinseseră de la intrare o grămadă destul de mare de pietre. „Colţ Mare” a împins mormanul peste marginea stâncii, în momentul următor a răsunat de jos un răcnet furios. Băieţii nu au trebuit să cerceteze cauza. Cunoşteau prea bine vocea. Pietrişul îi căzuse în cap lui „Ochi Roşii”.

Băieţii se pitiră în grota lor, nehotărâţi în faţa atacului. Peste un minut, monstrul se afla în faţa lor, privind înăuntru cu ochii injectaţi şi urlând ca un apucat. Dar mărimea lui îl împiedica să pătrundă prin crăpătură până la ei. Pe neaşteptate, el s-a îndepărtat. Asta era suspect. De fapt, ar fi trebuit să rămână acolo şi să-şi manifeste furia. „Colţ Mare” se târî până la intrare şi privi în jos. Văzu că bestia era pe cale să se caţere din nou pe stâncă, într-o mână avea un băţ mare. Până ca băiatul să-i poată ghici intenţia, bărbatul furios era din nou sus, împungând sălbatic cu ciomagul în grotă.

Nebunul lovea cu o forţă distrugătoare. Dacă i-ar fi nimerit pe băieţi i-ar fi omorât. Cei doi s-au lipit speriaţi de pereţii laterali ai grotei unde erau aproape feriţi. Acolo el putea doar cu greu să-i atingă uneori. Dar şi asta era destul de periculos. De câte ori îi nimerea, reuşea să-i rănească. Dacă ţipau de durere, el urla satisfăcut şi lovea şi mai tare.

Atunci „Colţ Mare” a făcut o greşeală. El avea un temperament iritabil şi o doză apreciabilă de curaj, chiar dacă acesta semăna mai degrabă cu curajul unui şobolan încolţit. Apucă ciotul cu ambele mâini, dar „Ochi Roşii” era atât de puternic, încât îl trase pe băiat până în gura grotei, încercă să-l înşface repede cu braţele sale lungi. Băiatul sări în ultima clipă înapoi în întunericul protector, dar ghearele bestiei îi lăsaseră deja răni adânci în carne.

Fiara îşi reluă loviturile cu ciomagul. Băiatul încasă o lovitură dureroasă în umăr. „Clăpăugul” se pare că nu era în stare să facă altceva decât să tremure de spaimă şi să ţipe când era lovit. „Colţ Mare” se uită prin jur după un băţ, dar nu găsi decât o bucată de creangă. O aruncă în faţa lui „Ochi Roşii”. Nu-i făcu nici un rău, dar faptul că băiatul îndrăznise să-l înfrunte îl înfurie şi mai mult pe nebun. Lovi şi mai furios cu ciomagul, între timp, „Colţ Mare” găsi un bolovan, îl aruncă spre agresor şi-l lovi puternic în piept. Asta îi dădu curaj băiatului să se apere mai energic. Furia îl făcu să treacă peste frică. A smuls un bolovan mare şi l-a aruncat cu toată forţa în obrazul lui „Ochi Roşii”. Lovitura aproape că-l răpuse. S-a răsturnat pe spate, a dat drumul ciomagului fiind cât pe ce să se prăbuşească în gol.

Înfăţişarea lui era înfiorătoare. Cu faţa plină de sânge mârâia şi scrâşnea din dinţi ca un vier. îşi şterse sângele de la ochi, încercă să-l vadă pe băiat şi spumegă de mânie când îl zări. îşi pierduse măciuca. Atunci a smuls bolovani, aruncându-i în peşteră, spre băiat. Dar astfel îi furniza acestuia muniţie excelentă şi asta era în dezavantajul lui „Ochi Roşii”, căci el era pe deplin vizibil, în timp ce băiatul se arăta doar rar, când ieşea din marginea grotei.

Pe neaşteptate, „Ochi Roşii” dispăru din nou. „Colţ Mare” ieşi afară şi-l văzu coborând. Tot tribul se adunase afară şi-l privea într-o tăcere apăsătoare. Pe când se apropia de platou cei mai sperioşi se repeziră în grotele lor. Bătrânul „Oase Rupte” i se feri din cale atât cât îl ţineau picioarele şubrede. „Ochi Roşii” sări de pe stâncă de la o înălţime de vreo şapte metri. Ateriza chiar la picioarele unei femei care tocmai se pregătea să se caţere pe stâncă, împreună cu copilul ei de doi ani. Ea ţipă cuprinsă de spaimă. Copilul îi căzu din mâinile paralizate şi se rostogoli până la picioarele lui „Ochi Roşii”. El şi mama copilului se întinseră spre copil în acelaşi timp. Ea ajunse prea târziu, în clipa următoare trupul plăpând zbură prin văzduh şi se zdrobi de stâncă. Mama cuprinse corpul inform în braţe şi se ghemui, jeluindu-se.

„Ochi Roşii” se grăbi spre ciomagul său. Bătrânul „Oase Rupte” i se împletici în cale. Monstrul întinse o labă puternică şi-l apucă pe bătrân de ceafă. Toţi se aşteptau ca bătrânul să se prăbuşească cu gâtul frânt. „Ochi Roşii” ezită o clipă. Bătrânul tremura jalnic, lăsase capul în jos şi-şi acoperise faţa cu braţele încrucişate. Bestia înfuriată îl îmbrânci jos, unde nenorocitul rămase cu faţa la pământ, tremurând de frica morţii. Fiul lui, „Golaşul”, se bătu cu pumnii în piept zbârlindu-şi părul, dar nu îndrăzni să se apropie de „Ochi Roşii”.

Prin mintea înceată a monstrului trecu alt gând. îl lăsă în pace pe bătrânul care zăcea la pământ şi-şi înşfăcă măciuca. Fără să se mai intereseze de el, se căţără din nou pe stâncă. „Clăpăugul” care se ghemuise tremurând lângă curajosul său prieten, sări înapoi în grotă. Se părea că fiara era hotărâtă să ucidă în continuare. „Colţ Mare” era extrem de agitat, supărat şi gata de orice. Cu destul sânge rece, în ciuda furiei sale, alergă pe micul platou şi adună pietre pe care le îngrămădi la intrarea grotei. „Ochi Roşii” îşi trase răsuflarea o clipă şi se lăsă după o margine de stâncă, la câţiva metri mai jos de băieţi. „Colţ Mare” aşteptă. Imediat

ce capul lui „Ochi Roşii” deveni din nou vizibil, băiatul aruncă spre el un bolovan mare. Nu-şi nimeri ţinta. Proiectilul se lovi de stâncă şi se sfărâmă. Un norişor de praf şi pietriş intră în ochii atacatorului, care se retrase degrabă în dosul parapetului de stâncă.

Membrii tribului aflaţi mai jos chicotiră şi râseră, în sfârşit, cineva dintre ei îndrăznea să-l înfrunte pe monstru. Ovaţiile şi ţipetele lor de încurajare îl înfuriară pe „Ochi Roşii”. El se întoarse şi mârâi spre ei. îi reduse imediat la tăcere, încurajat de această dovadă a puterii sale, îşi scoase din nou capul. Pentru a-i intimida pe băieţi, se schimonosea ameninţător, mârâia şi scrâşnea din dinţi. Se strâmba atât de înfiorător, încât tot părul de deasupra sprâncenelor se zburlise şi stătea ridicat ca nişte ţepi.

Imaginea înspăimântătoare aproape că-i făcu pe băieţi să le îngheţe sângele în vine. Dar „Colţ Mare” îşi stăpâni teama şi ameninţa bestia cu o piatră. Cu toate acestea, „Ochi Roşii” încercă să se caţere mai sus. Adunându-şi toate forţele, băiatul repezi piatra în jos, dar rată ţinta, într-o clipă apucă alt bolovan şi-l lovi puternic în ceafă pe scandalagiul care urca. Agresorul alunecă şi dispăru, iar băiatul văzu cum în cădere duşmanul său căuta cu o mână ceva de care să se apuce, în timp ce se pipăia cu cealaltă la gât. Ciomagul căzu jos, izbindu-se de stâncă.

„Colţ Mare” nu-şi mai putea zări duşmanul, dar îl auzea cum gâfâie, lup-tându-se să nu se înăbuşe. Spectatorii păstrau o tăcere de moarte. Tânărul se ghemui în faţa grotei şi aşteptă. Icniturile şi gâfâiala încetară treptat. Din când în când mai ajungea sus un horcăit, în curând, „Ochi Roşii” începu să coboare. Se mişca foarte prudent, se oprea des şi-şi întindea gâtul sau şi-l pipăia cu o mână.

Coborârea lui îi puse pe goană pe toţi membrii tribului; scoţând ţipete puternice, toţi se repeziră în pădure. Bătrânul „Oase Rupte” şontâcăia în urma lor. Dar „Ochi Roşii” avea grijile lui. Ajungând la piciorul stâncii, merse de-

a lungul ei şi se căţără în propria lui grotă, fără să mai scoată capul.

„Colţ Mare” schimbă o privire lungă cu „Clăpăugul”. Se înţeleseseră. Se căţărară imediat cu mare precauţie şi fără zgomot sus, pe stâncă. Din vârful ei priviră încă o dată peste câmpie. Aşezarea era părăsită. „Ochi Roşii” nu mai ieşise din grotă, iar tribul dispăruse în adâncul pădurii. Băieţii o luară la sănătoasa. Fără să tină seama de şerpii din iarbă, se repeziră prin câmpul deschis, până ce ajunseră în pădure. Umblară prin copaci, ajungând la mai multe mile de peşteri. Abia acolo se opriră în furca sigură a unui arbore, se îmbrăţişară şi râseră până ce le dădură lacrimile.

CAPITOLUL X.

După ce se săturară de râs, cei doi băieţi ajunseră pe căi ocolite la pajiştea cu afine, unde îşi luară micul dejun. „Colţ Mare” mai vizitase acel loc cu ani în urmă, împreună cu mama lui, pe care între timp o întâlnise doar rareori.

Când ea venea în vizită la peşteri, el era deseori absent, în câteva rânduri îl văzuse pe „Palavragiul” prin preajma aşezării. Cu acele prilejuri, băiatul îşi bătea joc de tatăl său vitreg, făcând tot felul de grimase, şi-l întărâta din grota lui mică şi sigură, în afară de asemenea mici amabilităţi, el nu acorda absolut nici o atenţie fostei lui familii. Nu-l interesau câtuşi de puţin fostele sale relaţii şi se simţea foarte bine în noul lui mediu.

Cei doi aventurieri mâncară afine până ce simţiră că plesnesc, savurară ca desert două cuiburi de prepeliţe pline de ouă pe jumătate clocite şi apoi se strecurară prudenţi înapoi în pădure, ca să ajungă la râu. Trecând pe acolo, „Colţ Mare” făcu o scurtă vizită la pomul unde-şi avusese casa. Mama lui locuia încă acolo, între timp, familia crescuse. Un copil mic stătea agăţat strâns de mama lui, iar de pe una din crengile de mai jos o fetiţă curioasă îi pândea pe cei doi vizitatori. Se părea că era sora vitregă a lui „Colţ Mare”.

Mama lui l-a recunoscut, dar l-a avertizat când a încercat să se caţăre în copac. „Clăpăugul”, întotdeauna prudent, se trase imediat înapoi şi nu se lăsă convins nici în ruptul capului de către prietenul său să se mai apropie, în curând fata cobori din copac şi se jucă toată după-amiaza cu cei doi prin arborii din jur.

Dar până la urmă s-a lăsat cu ceartă. Sora vitregă a lui „Colţ Mare” semăna cu tatăl său. Era răutăcioasă şi se purtă urât cu fratele ei vitreg. Sări la el fără vreun avertisment, îl zgârie cuprinsă de o furie inexplicabilă, îi smulse smocuri de păr şi-şi înfipse dinţii ascuţiţi în braţul său. „Colţ Mare” îşi ieşi din sărite. Nu îi făcu vreo rană, dar îi trase cea mai straşnică bătaie pe care o primise fata până atunci.

Desigur, ea începu să ţipe şi să se văicărească îngrozitor. „Palavragiul”, care fusese plecat toată ziua şi tocmai se întorcea acasă, auzi zgomotul şi se repezi într-acolo, în ajutor. Mama sări şi ea în ajutorul fiicei, dar tatăl ajunse primul la faţa locului. Cei doi prieteni nu-l aşteptară să ajungă acolo, ci o luară la sănătoasa. „Palavragiul” îi hăitui mile în şir, dar renunţă în cele din urmă la zadarnica urmărire.

Cei doi băieţi râseră, ca de obicei. Dar deodată observară că se apropia înserarea. Noaptea, cu spaimele ei, bătea la uşă, iar întoarcerea la peşteri era exclusă câtă vreme acolo trăia „Ochi Roşii”. Se adăpostiră trişti într-un copac singuratic, pe ale cărui crăci petrecură o noapte rea. în primele ore plouă puternic, apoi se făcu frig şi un vânt rece îi chinui pe aventurieri. Uzi leoarcă, tremurând şi clăţănind din dinţi, stăteau lipiţi unul de altul. Le lipsea foarte mult frumoasa lor grotă uscată în care s-ar fi încălzit atât de repede.

Zorii zilei îi găsiră nefericiţi şi ferm hotărâţi să nu-şi mai petreacă niciodată noaptea într-o asemenea situaţie nenorocită, îşi amintiră de adăposturile din copaci ale părinţilor lor şi se apucară să-şi încropească un culcuş,

înjghebară scheletul unui cuib primitiv din crengi groase şi aşezară chiar nişte beţe de-a curmezişul pentru a face un acoperiş pe ramurile de deasupra. Atunci ieşi soarele din nori. Sub razele lui fierbinţi, băieţii uitară de noaptea cea grea şi porniră în căutarea hranei de dimineaţă. Apoi uitară de adăpost şi se cufundară în joc, după firea lor nestatornică. Astfel se întâmplă că o lungiră o lună întreagă cu terminarea adăpostului. Iar când a fost, în sfârşit, gata, nu l-au mai folosit.

A doua zi după ce au fugit din cătun, „Clăpăugul” a ajuns din copac în copac până la fluviu. „Colţ Mare” îl urmărea în joacă. Au ajuns la fluviu chiar în locul unde se vărsa un afluent lat dinspre ţinutul cu afine. Gura acestui afluent era deosebit de largă, iar curentul era foarte slab. în apele liniştite de lângă vărsare pluteau o mulţime de buşteni îngrămădiţi unul peste altul. Unii fuseseră curăţaţi de frunziş şi de ramuri în urma rostogolirii prin torente, apoi zăcuseră toată vara pe ţărmul nisipos şi acum erau bine uscaţi. De aceea pluteau uşor pe apă şi se legănară şi se rostogoliră când băieţii încercară să se suie pe ei.

Printre trunchiurile învălmăşite se aflau ochiuri de apă libere. Acolo apa era limpede, astfel că cei doi prieteni puteau vedea în adânc peşti mici, asemănători cu ţiparii. Se puseră imediat pe pescuit. Se întindeau de-a lungul unui buştean, rămâneau absolut nemişcaţi, aşteptau până ce peştii se apropiau şi apoi băgau mâna după ei cu iuţeala fulgerului. Prada prinsă era înghiţită pe loc, aşa zvârcolindu-se. Iar lipsa sării nu-i deranja deloc pe băieţi.

Le plăcu atât de mult acolo, încât îl aleseră ca loc preferat pentru jocurile lor. Se învârteau pe acolo ore în şir, pescuiau şi se jucau pe buşteni. Accidental, aici avu loc şi prima lor încercare de navigaţie. Un trunchi a pornit cu „Clăpăugul”. El se întinsese obosit şi adormise. Un vânt uşor împinse trunchiul de lângă ţărm. Când „Colţ Mare” îşi dădu seama de situaţia prietenului său, distanţa era prea mare pentru.ca acesta să revină pe mal dintr-un salt.

La început situaţia i-a părut doar comică lui „Colţ Mare”. Dar curând l-a cuprins o uşoară teamă. S-a simţit dintr-o dată singur în sălbăticie. „Clăpăugul” era atât de departe acolo, în elementul străin, deşi de fapt fusese purtat doar la o distanţă de câţiva metri. Strigătul de avertisment al lui „Colţ Mare” îl trezi pe prietenul său. Cuprins brusc de spaimă, „Clăpăugul” îşi schimbă poziţia. Trunchiul se rostogoli în apă, iar băiatul se scufundă. El încercă de trei ori să se caţere din nou deasupra, dar căzu tot de atâtea ori în apă. După eforturi îndelungate, reuşi în sfârşit să se caţăre pe trunchi şi rămase acolo neajutorat şi scâncind de teamă.

„Colţ Mare” nu-l putea ajuta, iar „Clăpăugul” nu ştia ce să mai facă. Nu avea habar de înot. Neamul lor era deja prea depărtat de formele de viaţă mai primitive pentru a şti să înoate din instinct. Şi încă nu aveau destulă înţelegere omenească pentru a redescoperi înotul. „Colţ Mare” alerga disperat în sus şi-n jos de-a lungul malului, pentru a rămâne cât mai aproape de prietenul său care îşi continua călătoria împotriva voinţei sale. „Clăpăugul” urla şi scâncea, astfel încât a fost o minune că nu a adunat acolo toate fiarele de pradă de pe o rază de un sfert de milă.

Orele treceau. Soarele ajunse la zenit şi începu să coboare către asfinţit. Bătea o briză uşoară. „Clăpăugul” ajunsese la vreo treizeci de metri pe oglinda liniştită a apei. Dar, dintr-o dată, „Clăpăugul” făcu pe neaşteptate, fără să ştie nici el cum, o descoperire surprinzătoare, îşi cufundă mâinile în apă şi începu să vâslească. La început nu a avansat decât foarte încet şi nu putea păstra o anume direcţie. Apoi îndreptă încetul cu încetul buşteanul cu un capăt către mal şi vâsli din toate puterile, apropiindu-se tot mai mult. „Colţ Mare” stătea pe vine pe mal şi, în aşteptare, privea minunându-se până ce prietenul său sări pe uscat. „Clăpăugul” învăţase ceva nou. Prietenul lui nu pricepea asta. Ceva mai târziu, în cursul după-amiezii, „Clăpăugul” porni intenţionat de la mal, vâslind pe buşteanul său. După

un timp, îl convinse pe prietenul lui să vâslească împreună cu el. Amândoi învăţară astfel arta vâsli-tului şi-şi petrecură următoarele trei zile pe apă cu acest sport. Au fost atât de prinşi de frumosul lor joc, încât aproape că au uitat de mâncare. Nici măcar noaptea nu se îndurau să plece de acolo şi dormeau într-un copac din apropiere. Amintirea lui „Ochi Roşii” li se şterse complet din minte. Băieţii foloseau mereu alte trunchiuri. Astfel au observat că puteau înainta mai repede cu un buştean mic decât cu unul mare. Totuşi, trunchiul mai mic avea dezavantajul de a se răsturna mai uşor, trântindu-i în apă. Acest joc le rezerva multe surprize, într-o zi, fiecare vâslea pe trunchiul său către celălalt. Pe când buştenii pluteau unul lângă altul, au constatat că fiecare dintre ei puteau sta cu o mână şi un picior pe buşteanul celuilalt. Asta a dus la descoperirea binevenită că atunci trunchiurile nu se mai rostogoleau şi că fiecare putea vâsli cu mâna şi cu piciorul liber. Şi în cele din urmă au constatat că puteau folosi buşteni şi mai mici pentru a vâsli mai repede, dacă alăturau două trunchiuri. Deocamdată, descoperirile lor nu au mers mai departe. Inventară cea mai simplă plută fără să-şi dea seama. Nu le-a trecut niciodată prin minte să lege două trunchiuri cu nuiele. S-au mulţumit să le ţină laolaltă cu mâinile şi cu picioarele.

Abia după ce s-a stins primul entuziasm al călătoriilor pe apă şi-au căutat iarăşi locuinţa din copac, înnoptând acolo, în apropierea noului lor culcuş au întâlnit-o într-o zi pe „Mlădioasa”. „Colţ Mare” a observat-o primul, pe când culegea ghinde tinere din crengile unui copac din apropiere. Era foarte sperioasă. La început a rămas nemişcată. Dar când a observat că fusese descoperită de către băieţi, a sărit jos din copac şi a fugit de acolo iute ca vântul. De atunci tinerii au întâlnit-o zilnic, dar ea se ţinea la distanţă. Cei doi prieteni s-au obişnuit să se oprească şi să se uite după ea pe când colindau încoace şi-ncolo între râu şi culcuşul lor.

Intr-o frumoasă zi ea nu s-a mai îndepărtat, ci i-a lăsat pe băieţi să se apropie, salutându-i cu sunete blânde. Totuşi nu i-a lăsat să ajungă chiar foarte aproape. Când ei încercau să se apropie prea mult, ea fugea ceva mai departe şi apoi îi ademenea din nou cu vocea ei dulce. Asta a durat câteva zile. A trecut mult până ce tinerii să o cunoască mai bine. Dar, cu timpul, au reuşit, iar ea a început apoi să se joace cu cei doi.

„Colţ Mare" s-a simţit de la început atras de ea. în ochii lui, ea apărea foarte drăguţă şi îi deveni dragă. I se părea că nu mai văzuse niciodată ochi atât de blânzi, în această privinţă, „Mlădioasa" se deosebea în bine de alte fete şi femei din neamul ei, care erau nişte scandalagioaice înnăscute. Niciodată nu scotea sunete aspre sau furioase. Se părea că natura ei o îndemna să se ţină deoparte de scandaluri şi certuri şi să evite mai degrabă toate neînţelegerile, întreaga ei făptură părea să radieze blândeţe. Expresia chipului şi mişcările ei dădeau această impresie. Avea ochii mai mari ca suratele ei, şi nu atât de înfundaţi în cap, iar genele erau mai lungi şi mai dese. Nasul nu era atât de diform şi turtit ca la cele mai multe femei. Puntea nasului ieşea vizibil înainte iar nările se deschideau dedesubt. Dinţii din faţă nu erau foarte lungi. Nici buza de sus nu avea forma aceea proeminentă dizgraţioasă. Fata avea doar puţin păr pe corp, numai exteriorul braţelor şi al picioarelor era acoperit de o blană deasă, la fel ca şi umerii. Coapsele ei erau suple iar încheieturile erau bine proporţionate.

Un observator mai atent şi mai instruit decât „Colţ Mare" ar fi bănuit la vederea acelei fete că ea putea fi înrudită cu poporul focului. Tatăl sau mama ei se trăgea poate din acel neam mai evoluat. Asemenea excepţii se mai întâlneau ocazional în acele timpuri străvechi, după cum câte un locuitor al cavernelor se întorcea din nou la neamul celor care trăiau în copaci.

Pozã.

„Colt Mare” vedea că „Mlădioasa” se deosebea de toate femeile pe care le cunoscuse, iar asta o făcea să i se pară şi mai atrăgătoare. Deosebit de plăcute'i se păreau blândeţea şi firea ei paşnică. Niciodată nu se certa cu băieţii şi se apăra de ieşirile lor violente fugind cu sprinteneală. Cei doi prieteni nu puteau niciodată să o prindă, în timp ce ea putea să-i ajungă cu uşurinţă de câte ori voia. Pe lângă sprinteneală, ea mai avea şi o capacitate incredibilă de a aprecia corect distanţele la sărituri, în ochii băieţilor, aceasta părea adesea o cutezanţă de necrezut. La o fiinţă altminteri atât de sperioasă, asemenea îndrăzneală a săriturilor dintr-un copac în altul era de neînţeles. „Colţ Mare” şi „Clăpăugul” păreau greoi şi neîndemânatici.

Ea părea să fie orfană. Băieţii nu vedeau niciodată pe altcineva pe lângă ea. Desigur, nu se putea ghici cât timp trăise astfel singură. Trebuie să fi învăţat din fragedă copilărie că nu-şi putea găsi siguranţa decât fugind ca vântul. Aşadar, era destul de păţită şi, de aceea, atât de reţinută. Acum cei doi băieţi îşi dădeau osteneala să-i descopere locuinţa. Trebuia să aibă pe undeva un culcuş pentru noapte, culcuş care nu putea fi prea departe. Dar deşi şi-au folosit toată iscusinţa, cei doi nu l-au putut descoperi niciodată, în timpul zilei, ea se juca cu mare plăcere cu cei doi camarazi, dar păstra cu grijă pentru sine secretul copacului în care dormea.

CAPITOLUL XI.

Bineînţeles că această descriere a „Mlădioasei” se baza pe impresiile avute în vis de Phil, ca om modern, atunci când o privea cu ochii lui „Colţ Mare” pe „Mlădioasa”, impresii care îi rămâneau în memorie la trezire şi erau prelucrate în creierul omului modern. Desigur, în persoana lui „Colţ Mare” el nu-şi făcea prea multe gânduri legate de superioritatea noii sale tovarăşe de joacă. Meditaţia şi cumpănirea nu erau treaba lui. Era prea simplu pentru aşa ceva. El trăia evenimentele fără să mediteze prea mult de

ce sau cum se petreceau ele; asta era caracteristic pentru stadiul său de dezvoltare.

Ca şi al nostru, somnul acelor oameni era întrerupt de vise. Pentru oamenii moderni, speriaţi de coşmaruri, apare întotdeauna gândul consolator că totul nu a fost decât un vis. Această convingere nu exista la fiinţele din vechime. Dacă erau tulburaţi de coşmaruri, urlau în somn. Phil, omul modern, se cufundase atât de mult în lumea viselor sale, încât nu numai că visa şi el vise le lui „Colţ Mare", dar se şi gândea la ele. în situaţia lui, cu personalitatea sa dedublată, el era ambele: personaj participant şi spectator. Aşa cum tânărul Phil visa acum despre strămoşul său „Colţ Mare", la fel acesta trăia adesea în vis scene din viaţa strămoşilor săi îndepărtaţi. El visa despre ţinuturile şopârlelor înaripate, despre luptele sălbatice cu dragonii, despre viaţa ascunsă a unor rozătoare obscure, despre fundul mâlos al mării primitive.

Fireşte, „Colţ Mare" nu poseda judecata lui Phil, el nu vedea lucrurile cu ochii unui filozof. Vedea trăsăturile „Mlădioasei" doar ca pe nişte impresii trecătoare, nu ca pe dovada unei superiorităţi la care ea renunţase conştient. Pentru el, ea era doar fata cu fire blândă şi voce dulce şi care nu se certa niciodată. Se juca bucuros cu ea fără să se lămurească asupra acestei atracţii. De multe ori îşi căutau împreună hrana şi împărţeau conţinutul cuiburilor de păsări. Ea i-a împărtăşit prietenului său câteva lecţii valoroase privind căţăratul în copaci. Avea multă experienţă, era foarte puternică şi nu era stânjenită în mişcări de îmbrăcăminte.

În acea perioadă s-au arătat la „Clăpăugul" semnele unui soi de infidelitate. El îşi luase obiceiul să facă plimbări de unul singur în direcţia copacului de baştină al camaradului său. Pe scurt, se îndrăgostise de sora vitregă cea neastâmpărată a lui „Colţ Mare", iar „Palavragiul" se obişnuise să-l suporte prin preajmă, în plus, prin

împrejurimi mai locuiau şi alţi tineri, copii ai unor locuitori singuratici ai copacilor, iar el se juca şi cu aceşti vecini.

„Mlădioasa” nu s-a lăsat convinsă niciodată de „Colţ Mare” să facă cunoştinţă cu acei vecini. Imediat ce el pleca în vizită într-acolo, ea rămânea în urmă şi se făcea nevăzută. După ce a încercat zadarnic de mai multe ori s-o ia şi pe ea în vizită, el s-a lăsat păgubaş. Ea obişnuia să arunce după el priviri îngrijorate, să se întoarcă şi să strige după el din vârful unui copac. Aşa că el renunţă până la urmă la gândul de a-l mai însoţi pe „Clăpăug” în vizitele sale şi rămase cu ea. Dar oricât de buni camarazi au devenit, „Mlădioasa” nu i-a arătat totuşi ascunzişul ei. Dacă n-ar fi intervenit altceva, ei s-ar fi împreunat desigur în curând, căci atracţia lor era reciprocă. Dar avea să se întâmple altfel.

Într-o dimineaţă, când „Mlădioasa” nu a venit să se joace, cei doi băieţi s-au dus la râu, să se distreze vâslind. Abia apucaseră să iasă pe apă vâslind la întâmplare, când au auzit un urlet furios care le-a tulburat bucuria. Pe ţărm stătea „Ochi Roşii”. El se căţărase pe cel mai ieşit dintre trunchiurile răsturnate şi-i privea pe tineri cu ochi plini de ură. La început prietenii au fost speriaţi de moarte; căci acolo nu exista vreo grotă strâmtă în care să-şi fi putut găsi adăpostul. Dar în curând au constatat că cei şapte metri de apă care-i despărţeau de bestie le ofereau deocamdată apărare, iar aceasta le dădu din nou curaj.

„Ochi Roşii” se ridică şi se bătu cu pumnii în pieptul păros. Cei doi camarazi îşi ţineau buştenii lipiţi unul de celălalt, stăteau ghemuiţi deasupra şi râdeau de duşmanul lor. La început râsul lor era încă amestecat cu teamă, dar cu cât deveneau mai conştienţi de neputinţa lui, veselia lor devenea tot mai gălăgioasă. „Ochi Roşii” era acum cu adevărat înfuriat şi scrâşnea neputincios din dinţi. Băieţii, nechibzuiţi şi neprevăzători ca mai totdeauna, îl batjocoreau tot mai mult, încrezători în siguranţa lor. Dar aveau să regrete în curând.

Dintr-o dată, „Ochi Roşii” încetă să se mai bată în piept şi să mai scrâşnească din dinţi. Sări cu paşi mari peste buşteni, înapoi spre mal. Veselia băieţilor se transformă imediat în nedumerire. Era ceva neobişnuit ca „Ochi Roşii” să renunţe atât de uşor la răzbunare. Aşteptară tremurând îngrijoraţi ceea ce avea să vină. Nu le trecu prin minte să vâslească imediat ca să se îndepărteze. Celălalt reveni în salturi lungi peste buşteni, cu labele mari pline de pietre rotunjite de apă. Băieţii se bucurară că el nu găsise proiectile mai grele, căci se aflau doar la şapte metri depărtare de el. Cu o piatră cântărind câteva kilograme i-ar fi omorât cu siguranţă.

Chiar şi pietrele mai mici erau destul de periculoase. O piatră şuieră pe deasupra capetelor lor. Se ghemuiră şi vâsliră îndepărtându-se în grabă. Din nou şuieră o piatră. „Clăpăugul” ţipă. Proiectilul îl nimerise în spinare. Imediat fu lovit şi „Colţ Mare” şi scoase un urlet. Din fericire, provizia de muniţie a lui „Ochi Roşii” se epuiza curând. Trebui să alerge înapoi pe mal să-şi mai aducă alte pietre. Intre timp, băieţii apucară să vâslească ceva mai departe.

Astfel ieşiră încet din raza lui de acţiune. Totuşi, el reîncepu un bombardament intens asupra lor şi alergă repede înapoi pentru a-şi aduce iarăşi muniţie, în larg, în mijlocul râului, curentul era ceva mai iute. în agitaţia lor, băieţii nu observară că erau purtaţi de curent către fluviul cel mare. Ba chiar vâsleau şi ei în acea direcţie. Duşmanul lor alerga de-a lungul malului, în linie cu ei. Până la urmă el găsi şi pietroaie mai mari, cu care putea lovi mai departe. Un bolovan de trei kilograme lovi buşteanul chiar lângă „Colţ Mare”. Lovitura fu atât de violentă încât un pumn de aşchii se înfipseră în piciorul băiatului, ca nişte ace înroşite în foc. Dacă piatra şi-ar fi atins ţinta, el ar fi fost ucis pe loc.

Acum intrară însă în curentul fluviului. Ei vâsliseră cu atâta disperare încât nici nu-şi dăduseră seama. „Ochi Roşii” fu cel care observă primul. Urletul său de triumf atrase atenţia băieţilor asupra situaţiei lor. Acolo unde firul

curentului principal se întâlnea cu cel al afluentului existau mai multe vârtejuri şi bulboane, care prinseră buştenii groşi şi-i învârtiră în loc. Tinerii încetară să vâslească, având de furcă amândoi cu menţinerea alăturată a buştenilor, între timp, „Ochi Roşii” îşi reluă bombardamentul. Pietrele cădeau în apă în jurul băieţilor, udându-i din cap până-n picioare şi constituind o primejdie de moarte. Fiara urla sălbatic, bucurându-se de sfârşitul lor sigur.

Râul principal făcea chiar în locul unde se vărsa afluentul un cot ascuţit, astfel încât curentul principal se îndrepta spre malul opus. Băieţii se apropiau repede de acest mal, în timp ce erau purtaţi de curent în josul apei. Cel puţin, curentul îi scosese din raza de acţiune a urmăritorului lor. In cele din urmă îl văzură pe o limbă de pământ, în depărtare. Ţopăia acolo, urlând un cântec de victorie.

Pe moment, băieţii nu puteau face altceva decât să-şi ţină la un loc cele două trunchiuri. Se resemnaseră cu soarta lor şi îşi aşteptau sfârşitul, când observară că malul nordic părea să se fi apropiat mai mult. în curând se afla doar la o distanţă de treizeci de metri. Vâsliră bucuroşi într-acolo. întâmplător, curentul făcea o curbă către sud. Vâslind energic, ei reuşiră să traverseze curentul acolo unde era mai rapid şi, înainte de a-şi da seama, se îndreptară către un vârtej molcom.

Rotindu-se uşor, buştenii fură purtaţi către mal şi în curând atinseră nisipul de pe plajă. Prietenii se târâră pe uscat. Eliberaţi de greutatea lor, buştenii fură luaţi din nou de vârtej şi duşi de curent în jos. Prietenii se priviră zăpăciţi. Nu prea mai aveau chef de râs. Se aflau pe un teren străin şi nu le dădu în gând că s-ar fi putut întoarce acasă pe aceeaşi cale pe care ajunseseră acolo.

Învăţaseră să traverseze un fluviu, dar nu erau conştienţi de importanţa experienţei lor. Nici un alt membru al tribului lor nu trecuse, după câte ştiau ei, prin aşa ceva. Şi, după câte aveau să observe mai târziu, ei erau singurii membri ai neamului lor care puseseră piciorul pe acel mal

al fluviului. Desigur, în vremurile de mai târziu şi alţi temerari aveau să facă aceeaşi experienţă. Dar incursiunea poporului focului şi fuga ulterioară a supravieţuitorilor din rândul locuitorilor cavernelor au întrerupt şi au împiedicat timp de secole această evoluţie.

În lipsa oricăror indicii, desigur că nimeni nu poate spune ce urmări nefaste a avut incursiunea poporului focului asupra dezvoltării ulterioare a locuitorilor grotelor. Din amintirile lui „Colţ Mare” reieşea că aproape întregul trib fusese nimicit atunci. Se părea că doar câţiva indivizi izolaţi supravieţuiseră catastrofei şi se mutaseră în alte ţinuturi.

CAPITOLUL XII.

Mult timp, „Clăpăugul” şi „Colţ Mare” au rătăcit la întâmplare pe malul nordic al fluviului ca nişte marinari naufragiaţi pe o insulă pustie. Când se gândeau la casa lor şi la posibilitatea de a se întoarce acolo, li se părea că sunt exilaţi pe viaţă. Dar îi cuprinsese dintr-o dată dorul de ducă. S-au îndepărtat de fluviu şi s-au aventurat în sălbăticie, colindând săptămâni şi luni în şir, fără să dea peste vreun semen de-al lor. Amintirile lui „Colţ Mare” despre acele hoinăreli erau de multe ori foarte neclare, dar anumite scene rămăseseră totuşi proaspete şi vii până în vremurile actuale, în care Phil Adams visa viaţa lui „Colţ Mare”.

Fireşte că în peregrinările lor au suferit uneori de foame, aşa cum li se întâmplă tuturor exploratorilor care se aventurează în ţinuturi necunoscute. Deosebit de neplăcută a fost trecerea peste un lanţ muntos care se înălţa între două lacuri, suferind de lipsa hranei, până ce într-o zi au surprins în tufişuri un viţel care dormea. Sau amuzat mult de o scurtă întâlnire cu locuitorii copacilor care trăiau în pădurea dintre lacul mai mare şi ţinutul muntos şi avid. Goniţi de acest neam, aveau să ajungă la celălalt lac, trecând peste lanţul de munţi pietroşi.

La scurt timp după ce s-au îndepărtat de fluviu, s-au îndreptat către apus, până ce au ajuns la un râu mai mic, care şerpuia prin câmpia mlăştinoasă. De acolo s-au

îndreptat spre nord, ţinându-se mereu pe lângă marginea mlaştinii, până ce au ajuns din nou la primul lac. Au petrecut câteva zile plăcute pe ţărmul acelui lac, unde se găsea hrană din abundenţă. Abătându-se prin pădurea din apropiere, au ajuns în ţinutul locuitorilor copacilor. Acele fiinţe nu erau decât maimuţe sălbatice. Dar, ca înfăţişare, nu erau foarte deosebiţi de neamurile lui „Colţ Mare”, din caverne, în orice caz, erau foarte păroşi. Picioarele le aveau mai strâmbe şi musculatura lor era diferită, ochii ceva mai mici, ceafa mai groasă şi mai scurtă, nările erau mai degrabă nişte găuri în suprafaţa feţei. Faţa era însă lipsită de păr, la fel ca palmele şi tălpile. Graiul se asemăna cu cel al lui „Colţ Mare”, în general, existau deci foarte multe asemănări cu locuitorii cavernelor.

„Colţ Mare” a dat peste un ins foarte bătrân care şedea la rădăcina unui copac. Era pipernicit, uscat, fără vlagă şi hodorogit, cu obrazul zbârcit şi ochii trişti. Deasupra, pe crengile de sus, băieţii zăriră un culcuş prăpădit care era desigur, adăpostul lui. Vederea lui nu le stârni nici simpatie, nici milă celor doi aventurieri. Chiar şi între membrii aceluiaşi neam, sentimentele afectuoase nu apăreau decât arareori, între neamurile diferite nu exista la început nici un fel de simpatie. Acel bătrân le picase tocmai bine, îl considerau o pradă potrivită.

„Colţ Mare” se înţelese dintr-o privire cu „Clăpăugul” şi amândoi se repeziră la bătrân. El încercă să se caţăre în copac, dar fu mult prea încet în mişcări. „Colţ Mare” îl apucă de picior şi-l trase iarăşi în jos. Apoi se porni distracţia. II ciupeau, îl trăgeau de păr şi de urechi, îl loveau cu crengi. Râseră până ce le dădură lacrimile. Furia bătrânului neajutorat era prea comică. El le oferea un spectacol caraghios pe când încerca să-şi trezească la viaţă puterile tinereţii stinse de mult, pentru a fi din nou un adversar de temut, aşa cum fusese în anii săi de glorie. Ceea ce ar fi trebuit să fie un chip înspăimântător era acum

doar o strâmbătură jalnică. Scrâşnea din măselele lui tocite şi se bătea cu pumnii lipsiţi de vlagă în pieptul fleşcăit.

Cuprins de agitaţie, pe bătrân îl mai apucă şi tusea. Gemea, se îneca şi-i curgeau balele. De câte ori încerca să se caţăre în copac, era tras din nou în jos de către cei doi băieţi neobrăzaţi, în cele din urmă se lăsă din cauza slăbiciunii în voia soartei, se ghemui resemnat şi izbucni în lacrimi. Cei doi zurbagii se lăsară şi ei pe vine, ţinându-se în braţe şi râseră din toată inima de starea lui jalnică.

Lacrimile lui mute se transformară cu încetul în oftaturi, iar acestea se transformară în urlete care se ridicară brusc într-un strigăt ascuţit. Dar cu cât îşi dădeau ei silinţa să-l reducă la tăcere, cu atât ţipa el mai disperat, în cele din urmă, din adâncul pădurii se putu distinge un răspuns. Suna ca un fel de „Goac! Goac!”…în curând îi răspunseră şi alte voci, din toate direcţiile. De la o depărtare mai mare se auzi un sunet adânc, de bas. Totodată, de jur împrejur răsuna un „Huh! Huh!” ameninţător. Peste o clipă începu hăituirea celor doi băieţi de către locuitorii copacilor. La început s-a desfăşurat prin copaci, dar aici urmăritorii erau avantajaţi. Băieţii săriră jos pe pământ, unde puteau înainta mai bine decât urmăritorii lor înzestraţi pentru viaţa arboricolă. Fugarii se îndreptară spre nord. Urmăritorii se ţineau urlând după intruşi, în luminişuri băieţii luau avans, dar acolo unde tufişurile le stăteau în cale, ei pierdeau iarăşi acel avantaj. De multe ori se părea că erau pe cale să fie ajunşi din urmă şi prinşi. Vânătoarea aceea nu mai era o glumă, asta o vedeau şi cei doi băieţi. Nu avuseseră milă pentru bătrân iar acum poporul cel primitiv nu avea nici o milă faţă de ei.

Hăituiala continuă ore în şir. Pădurea părea să nu aibă sfârşit. Băieţii căutau atât cât puteau luminişurile, dar fiecare luminiş părea să se termine într-o pădure şi mai deasă. Din când în când se resemnau cu gândul de a fi în sfârşit prinşi şi se ghemuiau jos ca să răsufle. Dar imediat ce-şi trăgeau răsuflarea, răsunau iarăşi acele strigăte

oribile „Huh! Hun!” şi înfiorătorul „Goac! Goac!”. Din urmă se auzea uneori un „Ha, ha, ha, ha, haaaa!” înfiorător.

Au ţinut-o tot aşa până spre seară. Locuitorii copacilor erau întărâtaţi şi foarte perseverenţi. In cele din urmă ajunseră pe un teren ceva mai înalt, cu copaci mai rari. Apoi se întinseră înaintea lor dealuri acoperite cu iarbă. Aici băieţii reuşiră să ia un avans considerabil, iar locuitorii copacilor renunţară la urmărire şi se întoarseră înapoi, în pădure.

Ceva mai sus munţii erau pietroşi şi neospitalieri. De trei ori încercară aventurierii în acea după-amiază să se întoarcă în pădure. Dar locuitorii copacilor se aflau în margine şi i-au alungat de fiecare dată. Tinerii şi-au petrecut noaptea următoare într-un copac pipernicit, înalt abia cât un tufiş din pădure. Acolo nu erau deloc la adăpost. Dacă ar fi trecut prin preajmă vreo fiară, băieţii ar fi fost o pradă uşoară.

În dimineaţa următoare au pornit din nou la drum. Nu au îndrăznit să se aventureze înapoi în pădure din respect faţă de locuitorii copacilor. Aşadar, au fost nevoiţi să se îndrepte spre munţi. S-au căţărat mai departe, fără a avea vreun plan. Frica de locuitorii copacilor îi mâna în direcţie opusă. Zile în şir au umblat pe creste pietroase de munte. Nu se simţeau deloc în siguranţă. Totul le era nefamiliar şi neplăcut, mai ales când i-a cuprins frigul şi foamea.

Era un ţinut neospitalier, plin de stânci, cu torente înspumate şi cascade care vuiau. Băieţii trebuiau să coboare prăpăstii adânci pentru a se căţăra în partea cealaltă pe pereţi abrupţi. De pe fiecare vârf vedeau o panoramă nesfârşită de munţi pietroşi care se succedau ca un decor de teatru. Nopţile dormeau în grote şi crăpături, iar o noapte rece şi-au petrecut-o strâns îmbrăţişaţi pe vârful unei stânci ascuţite în formă de turn, care se înălţa ca un trunchi de copac singuratic.

Sleiţi de foame, au ajuns în sfârşit, într-o amiază fierbinte, la cumpăna apelor. De pe acea stâncă înaltă au zărit, spre

nordul lanţului de dealuri tot mai mici, oglinda unui lac îndepărtat care sclipea în soare, în jurul său se aflau câmpii acoperite cu iarbă, iar mai departe, spre răsărit, se distingea linia întunecată a unei păduri întinse.

A mai durat încă două zile până ce pribegii slăbiţi de foame să ajungă la acel lac. Dar au avut noroc. Chiar când au pus piciorul pe ţărm au dat peste un viţel care adormise la soare. Nu a fost o treabă uşoară să sfâşie animalul, căci erau obosiţi, slăbiţi de foame şi nu aveau alte instrumente în afara mâinilor goale. Dar trebuiau să se descurce. Au mâncat până ce au simţit că plesnesc, apoi au târât resturile animalului în pădurea din apropiere, unde le-au ascuns într-un copac. Deşi şi-au dat atâta osteneală cu proviziile, nu au apucat să şi le termine, deoarece râul prin care se scurgeau apele lacului colcăiau de somoni care ajungeau până aproape de mal.

La vest de lac se întindeau câmpii pe care păşteau turme mari de bizoni şi vaci sălbatice. Băieţii nu se aventurară prea mult prin acele câmpii deoarece haite de câini sălbatici urmăreau ierbivorele şi pe acolo nu creşteau copaci. Astfel că cei doi aventurieri s-au ţinut pe malul estic al lacului şi de acolo s-au îndreptat spre nord. Zile în şir au hoinărit în acea direcţie. Apoi, dintr-o dată, au schimbat fără intenţie direcţia către est şi umblând prin pădurea întinsă, au ajuns la un râu mare.

Nu ştiau că era chiar râul de lângă care plecaseră mai demult. Rătăciseră prea mult timp pentru a mai avea idee de direcţia în care merseseră. Erau copiii întâmplării. Acela era râul lor, dar nu şi-au putut da seama după semnele care li se înfăţişau. Nici măcar după ce au recunoscut râul, n-au căzut de acord dintr-o dată să treacă pe celălalt mal. Desigur că le fusese deseori dor de cătunul lor. Lui „Colţ Mare” îi fusese dor de fata sprintenă care-l ademenise cu sunetele ei blânde, cu care se împăcase bine şi care trăia acum din nou singură în locuri îndepărtate. De câte ori se gândea la acea fată, „Colţ Mare” avea o senzaţie ca de

foame, senzaţie care nu dispărea nici după ce mânca pe săturate.

Şi lângă acel râu exista hrană din abundenţă. Fructele şi rădăcinile erau deosebit de suculente. Celor doi prieteni le plăcu atât de mult pe mal, încât petrecură multe zile acolo cu vechile lor jocuri.

Într-o zi „Colţ Mare” observă că prietenul său „Clăpăugul”, era preocupat de un gând nou, care i se putea citi pe chip. Expresia din ochii „Clăpăugu-lui” era întrebătoare şi plângăreaţă, iar el era agitat. Apoi ochii îi deveneau tulburi, de parcă-şi pierdeau din nou firul gândurilor care-i încolţiseră. Curând după aceea, ochii lui căpătau din nou acea expresie obişnuită, căci îl cuprindeau iarăşi gândurile. Băiatul îşi privea prietenul, apoi râul şi malul opus. încercă să vorbească, dar îi lipseau cuvintele potrivite. Ieşi o boloboroseală caraghioasă care îi stârni râsul lui „Colţ Mare”. Asta îl enervă pe „Clăpăug” şi atunci se repezi la prietenul său şi-l trânti la pământ. Desigur, se ajunse la păruială. Până la urmă, „Colţ Mare” îşi fugări prietenul într-un copac, de unde acesta îl lovea cu o creangă uscată de câte ori făcea vreo încercare de a se sui la el.

Astfel se pierdu ideea care-i încolţise în minte „Clăpăugului”. „Colţ Mare” nu o aflase, iar celălalt o uită. Abia în dimineaţa următoare îşi aduse din nou aminte de ea. Desigur, dorul de casă fusese cel care-l răscolise şi care i-a readus în minte gândul din ziua precedentă, mai clar şi mai puternic. „Clăpăugul” îşi conduse prietenul de-a lungul malului, unde zăcea un trunchi de copac răsturnat. „Colţ Mare” credea că tovarăşul său voia să se joace, aşa cum se jucaseră demult, în gura râului. Când „Clăpăugul” împinse prin apă încă un buştean, această părere deveni şi mai clar conturată.

Unul lângă celălalt, după vechiul lor obicei, ei vâsliră spre centrul curentului. Abia când au ajuns în mijlocul apei, „Clăpăugul” s-a putut face înţeles. El se opri din vâslit şi arătă spre celălalt mal. Apoi îşi reluă vâslitul scoţând

strigăte puternice şi vesele. „Colţ Mare” înţelese dintr-o dată şi se străduiră cu forţe unite să ajungă către malul opus. Curentul mai puternic îi prinse, îndreptându-i spre malul sudic dar, înainte de a putea să debarce, curentul îi duse din nou în direcţie opusă, aruncându-i tot spre malul nordic.

Atunci se produse o divergenţă de păreri. „Colţ Mare” văzu apropierea malului nordic şi vâsli într-acolo. „Clăpăugul”, mânat în continuare de ideea lui, încercă să vâslească spre sud. Buştenii se învârteau în cerc şi, între timp, curentul îi purta repede în jos, astfel că pădurea trecea în viteză prin faţa ochilor lor. La bătaie nu s-a putut ajunge deoarece băieţii trebuiau să se ţină bine de buşteni cu mâinile şi picioarele. De aceea ţipau şi mai tare unul la altul până ce curentul îşi schimbă din nou direcţia şi-i aduse aproape de malul sudic. Acest mal deveni atunci ţelul lor şi vâsliră amândoi într-acolo împăcându-se din nou. Cu ajutorul unui mic vârtej ajunseră pe uscat şi se căţărară imediat în copaci ca să se orienteze.

CAPITOLUL XIII în prima noapte de după debarcarea pe malul sudic, cei doi prieteni au dat peste oamenii focului. O ceată de vânători pribegi si-a aşezat tabăra chiar lângă locul unde se opriseră cei doi pentru noapte. Pe jumătate adormiţi, băieţii auziră mai multe voci şi când priviră speriaţi în jos în lumina slabă, zăriră grupul inamic, în curând, cei de jos aprinseră un foc de tabără. Atraşi de foc, băieţii se furişară mai aproape, într-un copac de unde puteau urmări ceea ce se petrecea dedesubt focul ardea vesel în mijlocul luminişului, în apropierea apei. O jumătate de duzină de oameni ai focului se aşezaseră în jur ca să se încălzească.

„Clăpăugul” îl atinse deodată tremurând pe prietenul său. „Colţ Mare” privi mai atent şi-l recunoscu pe bătrânul vânător, mic şi olog, care-l omorâse cu ani în urmă pe sărmanul „Ştirb”, trăgând cu săgeţi în el. Bătrânul se ridică şi aruncă vreascuri noi peste jarul strălucitor. Tot mai

şchiopăta, deci infirmitatea lui era permanentă. Arăta şi mai sfrijit şi mai bătrân ca înainte, iar barba îi era complet albă.

Ceilalţi vânători erau tineri. Arcurile şi săgeţile zăceau chiar lângă ei, pe pământ. „Colţ Mare” recunoscu imediat armele. Oamenii focului purtau piei de animale în jurul soldurilor şi umerilor; braţele şi picioarele erau dezgolite. Nu aveau încălţări. Pielea lor cu păr rar strălucea în lumina focului, iar forma capului şi trăsăturile feţei erau foarte asemănătoare cu ale celor care-i observau de sus.

Dar la mersul în picioare se descurcau mai bine decât oamenii cavernelor, în schimb, mişcările lor erau mai puţin elastice. Şira spinării lor părea mai ţeapănă, iar şoldurile şi genunchii mai puţin mobili. Şi braţele erau mai scurte. „Colţ Mare” nu a văzut niciodată vreun om al focului care, mergând în poziţie verticală să se fi slujit de braţe ca să se sprijine. Deosebit de vizibilă la oamenii focului era forma mai bine rotunjită a muşchilor. Simetria membrelor se potrivea şi cu trăsăturile mai frumoase ale feţei. Nasul era mai bine dezvoltat iar nările erau îndreptate în jos. Buzele nu erau atât de răsfrânte iar caninii nu arătau chiar ca nişte colţi, în rest, nu erau însă mult diferiţi ca înfăţişare de locuitorii cavernelor. Mai ales în zona şoldurilor nu erau atât de dezvoltaţi în comparaţie cu neamul celor din peşteri, într-un cuvânt, oamenii focului se deosebeau mai puţin de cei ai cavernelor decât se deosebeau aceştia de locuitorii copacilor. Desigur, toate trei neamurile erau rude apropiate, de sânge.

„Colţ Mare” şi „Clăpăugul” erau absolut fascinaţi de foc. Şezură ore în şir în copacul lor, urmărind flăcările şi fumul. Spectacolul devenea şi mai interesant când se aruncau vreascuri noi peste jar. Atunci se înălţa o jerbă de scântei. Băieţii s-ar fi apropiat cu mare plăcere de foc ca să-l privească mai bine, dar asta nu se putea. Şi aşa erau destul de aproape, chiar în marginea luminişului, şi la cea mai mică mişcare sau foşnet ar fi putut fi descoperiţi.

Oamenii focului stăteau ghemuiţi în cerc în jurul flăcărilor şi dormeau cu capul sprijinit pe genunchi. Nu dormeau foarte adânc. Urechile li se mişcau în somn şi erau agitaţi. Din când în când, unul sau altul se ridica să mai arunce lemne în foc. Dincolo de cercul de lumină, la adăpostul întunericului mişunau animale de pradă. Cei doi băieţi puteau ghici soiul fiarelor după sunetele pe care le scoteau. Mai ales câinii sălbatici şi hienele erau uşor de recunoscut. La un moment dat s-a auzit un schelălăit şi nişte mârâieli care i-au făcut pe oamenii focului să sară imediat în picioare.

Apoi a venit sub copac un leu şi o leoaică şi au privit cu ochii scăpărând şi cu coama zburlită spre cei care dormeau în jurul focului. Leul rânjea lacom spre ei şi abia reuşea să se înfrâneze, căci prada gustoasă îl ademenea irezistibil. Leoaica era mai prudentă. Ea adulmecă aerul cu nasul în vânt şi-i descoperi pe cei doi prieteni pe craca de deasupra ei. Fiarele iscodiră în tăcere cu nările fremătând, către băieţii aflaţi sus. Cele două mari feline scoaseră un mârâit uşor. Priviră încă o dată spre foc şi se retraseră fără zgomot în pădure.

„Colţ Mare” şi „Clăpăugul” rămaseră încă multă vreme treji, continuându-şi supravegherea. Din când în când auzeau cum treceau prin desiş animale mari. Din întunericul de dincolo de cercul luminat de foc sclipeau ochi de fiară. In depărtare răgea un leu. Se auzi de undeva ţipătul unui animal încolţit şi clipocitul apei la locul de adăpat. Dinspre fluviu răzbăteau răgetele rinocerilor.

În cele din urmă, pe cei doi îi cuprinse somnul. Când se treziră era lumină. Focul mai pâlpâia printre tăciuni, dar oamenii focului dispăruseră. Băieţii se apropiară de foc, apoi făcură prudenţi un ocol mare până ce se convinseră că vânătorii plecaseră. Pe urmă alergară înapoi la focul care strălucea. „Colţ Mare” voi să vadă ce era de fapt acolo şi apucă între două degete un tăciune aprins. Strigătul său de spaimă şi de durere îl făcu pe camaradul său să se

refugieze în copac. „Colţ Mare” dădu drumul tăciunelui şi fugi după celălalt. După ce-şi reveniră din sperietură se întoarseră precauţi lângă foc. De data asta nu mai atinseră jarul. Preferară să imite comportamentul oamenilor focului. Se ghemuiră lângă foc, îşi lăsară capetele pe genunchi şi se prefăcură că dorm. Apoi imitară limbajul vânătorilor, întreţinându-se într-o păsărească lipsită de sens. „Colţ Mare” îşi aminti că bătrânul vânător răscolise focul cu un băţ. Băiatul răscoli şi el jarul, făcând să se ridice scântei şi vălătuci albi de cenuşă. Era un joc grozav. In scurt timp erau acoperiţi din cap până-n picioare cu praf alb de cenuşă.

Fireşte că în curând le trecu prin minte să aţâţe din nou focul. Mai întâi încercară cu bucăţele mici de lemn. Succesul îi încântă. Lemnul luă foc şi trosni, iar băieţii ţopăiră de bucurie, sporovăind agitaţi. Apoi aruncară crengi mai mari în foc. îngrămădeau mereu lemne, până ce făcură un morman mare, care ardea puternic. Agitaţia lor crescu şi aduseră în continuare combustibil. Flăcările se ridicau tot mai înalte, coloana de fum se desfăcea deasupra coroanelor arborilor. Focul trosnea şi vuia. Era o treabă pe cinste, pe care o făcuseră cu mâinile lor şi erau foarte mândri de ea. „Şi noi suntem oameni ai focului”, gândeau ei, dansând ca doi gnomi în lumina flăcărilor.

În curând, focul se întinse în jur. Iarba uscată şi tufişurile se aprinseră. Băieţilor nu le păsa deloc de asta. Pe neaşteptate însă, luă foc un copac mare, de la marginea luminişului. Băieţii se priviră nedumeriţi. Dogoarea devenise atât de puternică, încât trebuiră să se dea înapoi, în momentul următor flăcările cuprinseră un al doilea copac. Focul se întinse repede şi, cât ai clipi, arseră şase copaci. Atunci pe băieţi îi cuprinse frica. Se ghemuiră îngroziţi, privind la elementul dezlănţuit. Focul înghiţea copacii în jurul lor, întinzându-se şi ameninţând să-i înconjoare, în ochii „Clăpăugului” apăru acea expresie jalnică de nedumerire care era întotdeauna semnul că nu

ştia ce să mai facă. Şi „Colţ Mare” era la fel de descumpănit. Se prinseră în braţe şi se ghemuiră la pământ, până ce dogoarea deveni insuportabilă şi simţiră miros de păr pârlit. Atunci se repeziră spre vest, în pădure. Nu se opreau decât rareori, să-şi tragă răsuflarea sau să privească înapoi, izbucnind în hohote de râs.

Către amiază ajunseră pe o limbă de pământ. După cum aveau să descopere mai târziu, peninsula se formase datorită unui cot mare, aproape circular, al fluviului. Peninsula era traversată de un fir de dealuri scunde, parţial împădurite. Prietenii urcară acele dealuri. Pădurea din spatele lor se transformase într-o mare de foc pe care vântul o împingea către est. Băieţii se grăbiră mai departe, spre vest, ţinându-se de-a lungul malului. Până să-şi dea seama, se pomeniră în mijlocul aşezării oamenilor focului.

Cătunul fusese aşezat acolo cu un ascuţit simţ strategic. Se afla pe cel mai bun teren al peninsulei, apăsat de apă din trei laturi. Doar dintr-o parte era accesibil pe uscat, iar acolo lanţul de dealuri constituia o fortificaţie naturală. Izolaţi astfel de restul lumii, oamenii focului trebuie să fi trăit acolo în pace mulţi ani, netulburaţi de nimeni. Probabil că necesitatea tot mai mare de resurse de hrană a locuitorilor a determinat în principal marea migraţie a acelei seminţii, aducând astfel o mare urgie pe capul locuitorilor cavernelor, în cursul expansiunii, oamenii focului i-au gonit pe locuitorii cavernelor de pe pământurile lor, pentru a le ocupa peşterile şi a le lua în stăpânire teritoriul.

pază.

Dar „Colţ Mare” şi „Clăpăugul” nici nu visau la aşa ceva când s-au pomenit dintr-o dată pe teritoriul inamicului. Primul lor gând a fost s-o ia cât mai repede la sănătoasa. Se traseră uşor la o parte şi priviră curioşi în urmă, spre satul duşmanilor lor de moarte. Văzură pentru prima oară femeile şi copiii oamenilor focului. Copiii alergau despuiaţi de colo-colo, iar femeile purtau piei de animale.

Oamenii focului locuiau în peşteri, la fel ca şi seminţia lui „Colţ Mare”. Un platou întins din faţa peşterilor cobora lin către apă. Numeroase focuri mici ardeau în mijlocul satului. Focurile erau desigur folosite la gătit, dar băieţii nu îşi putură da seama cu acea ocazie de obiceiurile lor culinare. La fel ca şi locuitorii cavernelor, şi oamenii focului cărau apă de la râu în dovleci scobiţi. O mare mulţime forfotea încolo şi-ncoace prin sat, iar femeile şi copiii făceau multă zarvă. Numeroşi copii se jucau şi se comportau exact la fel ca cei din aşezarea lui „Colţ Mare”. Copiii din neamul oamenilor focului semănau mult mai mult cu cei din peşteri decât adulţii.

„Colţ Mare” şi „Clăpăugul” nu zăboviră mult. Câţiva băieţandri din neamul focului exersau cu arcuri şi săgeţi. Cei doi prieteni se furişară înapoi în pădure şi se îndreptară iarăşi spre apă. Acolo găsiră o mică plută, o plută adevărată, desigur opera unor oameni ai focului. Cele două trunchiuri de copac erau mici şi drepte şi erau ţinute laolaltă prin lemne puse în curmeziş şi fibre tari din rădăcini de plante.

La vederea acelei imagini binevenite, celor doi aventurieri le veni aceeaşi idee. Voiau să fugă din ţinutul oamenilor focului. Cum puteau să o facă mai bine dacă nu trecând apa cu pluta? Săriră pe buşteni şi porniră. Dar ceva le opuse brusc rezistenţă, trăgând din nou pluta către ţărm. Şocul fusese atât de neaşteptat şi de puternic, încât băieţii fură cât pe ce să cadă în apă. Pluta fusese legată de un copac printr-o frânghie confecţionată din fibre răsucite. Cei doi o dezlegară repede şi porniră pentru a doua oară.

Până să ajungă în mijlocul apei fuseseră purtaţi atât de departe de curent, încât ajunseseră chiar în dreptul satului. Ei erau atât de ocupaţi cu vâslitul şi cu privitul spre malul opus încât nici nu-şi dădură seama de situaţia lor periculoasă până ce nu le atrase atentia un strigăt puternic din spatele lor. Se întoarseră repede. Erau oamenii focului. Stăteau în grupuri mari pe mal, gesticulând energic şi

arătând spre cei doi aventurieri. Veniră şi alte pâlcuri dinspre grote. Prietenii uitară de vâslit şi priviră mulţimea. De pe mal se înălţa un zgomot puternic. Câţiva oameni traseră cu săgeţi spre băieţi. O parte din ele căzură în apropierea plutei, dar distanţa era prea mare ca să îi atingă.

Fusese o zi plină de evenimente pentru cei doi temerari. La est, pădurea incendiată de ei acoperea jumătate din cer cu fum negru. Iar acum şedeau acolo, în deplină siguranţă, pe pluta lată, şi se îndepărtau de aşezarea fortificată a oamenilor focului, îi cuprinse un râs irezistibil pe când se lăsau purtaţi de curent. Se îndreptară către sud, apoi către sud-est, apoi din nou către est, sud-est, sud şi vest. Fluviul făcea acolo o mare curbă dublă, care aproape că forma un nod.

În curând, oamenii focului dispărură din vedere. Peisajul se schimbă. Şi apoi băieţii abia îşi crezură ochilor, împrejurimile le părură dintr-o dată cunoscute, într-adevăr, acolo se afla vechiul lor loc de adăpat, de unde observaseră atât de des animalele sălbatice care ieşeau din pădure să bea apă. în partea cealaltă, ştiau bine, se afla câmpul cu napi, iar mai încolo, şi mai departe, în josul fluviului, erau peşterile şi vechea lor aşezare. Apoi apărură chiar şi câteva femei şi copii din trib, care beau apă din dovleci. La vederea aventurierilor de pe plută, toţi fugiră de acolo, lăsând un şir de dovleci aruncaţi în urma lor.

Băieţii debarcară. Desigur, în graba lor, uitară să lege pluta, care porni săltând vesel la vale. Ei porniră pe potecă, foarte precauţi. Tribul se ascunsese în grote. Doar ici-colo se putea zări în semiîntunericul intrărilor câte un chip. Nu se vedea nici urmă de „Ochi Roşii”. Băieţii se furişară spre mica lor grotă. Mai întâi trebuiră să arunce afară de acolo doi băieţi cu chef de harţă care o luaseră în stăpânire între timp. Apoi se instalară comod în casa lor şi adormiră în sfârşit în siguranţă, pentru prima oară după lunga lor peregrinare, în vechea şi comoda lor locuinţă.

CAPITOLUL XIV.

Lunile veneau şi treceau. Fără să-şi facă griji pentru ameninţările viitorului, băieţii culegeau nuci şi trăiau de pe o zi pe alta. în acel an nucile se făcuseră deosebit de bune. Adunau nuci, care erau puse în scobituri de stâncă şi sparte cu pietre, apoi erau mâncate.

Era toamnă atunci când „Colţ Mare” şi „Clăpăugul” s-au întors acasă, la tribul lor, după lunga pribegie. Iarna care a urmat a fost blândă. „Colţ Mare” se repezea adesea către copacul unde-şi avusese pe vremuri căminul şi cutreiera prin împrejurimi în căutarea „Mlădioasei”. Nu reuşi să o găsească nici măcar pe pajiştile cu afine şi nici la vărsarea râului în fluviu. Nu reuşi să descopere nicăieri vreun semn al ei. Dispăruse cu desăvârşire. Iar el îi simţea lipsa, îl mâna acea foame inexplicabilă pe care o mai simţise de atâtea ori, chiar şi după ce mâncase pe săturate. Dar căutările lui erau zadarnice.

Desigur, viaţa în sat nu era chiar monotonă. „Ochi Roşii” era tot acolo şi-i ţinea sub tensiune pe cei doi prieteni. Ei nu se simţeau nici o clipă în siguranţă, decât atunci când se aflau în grota lor. Deşi lărgiseră intrarea atât cât să le fie comod să o folosească, „Ochi Roşii” tot nu putea să se strecoare înăuntru. De fapt nici nu a mai încercat vreodată să le ia cu asalt grota. Primise o lecţie care îl costase scump, căci tot restul vieţii a rămas cu o umflătură mare la ceafă, acolo unde îl lovise „Colţ Mare” cu piatra. Acea gâlmă se vedea de la distanţă. Băiatul se bucura adesea la vederea ei. Uneori, când ştia că nu este observat, râdea chiar în hohote de ea.

Este adevărat, membrii tribului nu au avut niciodată curaj să sară în apărarea celor doi băieţi când au fost atacaţi din nou de „Ochi Roşii”. Dar tot satul era de partea lor. Poate că astfel îşi arătau cel mai uşor ura lor faţă de „Ochi Roşii” şi-şi găseau satisfacţia în zădărnicirea planurilor lui. în orice caz, ei îi avertizau pe cei doi prieteni de câte ori îşi făcea apariţia „Ochi Roşii”. Oriunde se aflau, în pădure, la adăpat,

pe platou sau în altă parte, băieţii erau avertizaţi din timp. Astfel că mulţi ochi se puseseră în slujba celor doi în lupta lor cu monstrul primitiv.

O dată el a fost cât pe ce să-l prindă pe „Colţ Mare”. Era în zorii zilei şi tribul nu se trezise încă. „Colţ Mare” fusese surprins de „Ochi Roşii” jos. Retragerea către mica lui grotă fusese tăiată. Fără ezitare, băiatul se repezi în marea peşteră dublă ale cărei compartimente comunicau printr-o crăpătură, unde „Clăpăugul” îl tachinase prima dată, iar „Colţ de Pumnal” se făcuse de râs atât de rău. „Colţ Mare” observă la trecerea prin gaura de comunicare că „Ochi Roşii” nu se luase după el. în schimb, furiosul îi ieşi în faţă chiar în clipa când scoase capul din crăpătură. Băiatul se strecură imediat înapoi, iar „Ochi Roşii” alergă ca posedat dintr-o peşteră în cealaltă. O jumătate de zi l-a ţinut astfel captiv pe băiat. După această experienţă, băieţii nu şi-au mai dat osteneala să se caţăre până-n propria lor grotă atunci când, fugind de „Ochi Roşii” puteau ajunge la peştera dublă. Dar aveau grijă ca în caz de primejdie să aibă deschisă calea de retragere.

În timpul iernii, „Ochi Roşii” îşi omori din nou femeia cu care stătea, după ce o maltratase mult timp. Din acest punct de vedere nu era primitiv. Dimpotrivă. Strămoşii acelor oameni nu-şi maltratau niciodată femelele. „Ochi Roşii” trebuie deci să se fi plasat în această privinţă pe o treaptă superioară a umanităţii, căci doar oamenii moderni îşi chinuie femeile.

După cum era de aşteptat, bestia îşi căută curând o nouă femeie. Alegerea sa se opri asupra „Cântăreţei”. Ea era nepoata bătrânului „Oase Rupte” şi fata „Golaşului”. Era o făptură tânără, iar în amurg îi plăcea să se ghemuiască la intrarea peşterii şi să cânte. De curând trăia împreună cu „Picior Strâmb”, un ins liniştit, care nu deranja pe nimeni şi nu se certa niciodată cu vecinii lui. De altfel, nu era un luptător. Era mic şi slab şi ceva cam nesigur pe picioare.

A fost cea mai oribilă faptă făcută vreodată de „Ochi Roşii”, într-o seară liniştită tribul se adunase pe platou. Dintr-o dată „Cântăreaţa” veni în goană dinspre apă. „Ochi Roşii” o urmărea. Căutând ajutor, ea se aruncă în braţele bărbatului ei. Sărmanul „Picior Strâmb” era speriat de moarte. Dar era un erou. Ştia că înfruntă moartea dar nu-i dădu prin minte să fugă de acolo, îl înfruntă pe monstru, rânjind şi cu părul zburlit.

„Ochi Roşii” urlă furios. Dacă cineva din trib îndrăznea să i se împotrivească era crimă, întinse labele după „Picior Strâmb” şi-l prinse de gât. Micuţul muşcă imediat cu sete braţul uriaşului, în clipa următoare, sărmanul zăcea la pământ, zvâcnind cu gâtul rupt. „Cântăreaţa” ţipă şi se jelui. „Ochi Roşii” o târî după el, fără să-i pese de pietrele ascuţite.

Tribul era nebun de furie. Bărbaţii se băteau cu pumnii în piept, aveau părul zburlit şi scrâşneau din dinţi; peste tot se formau grupuri. Simţeau chemarea instinctului de turmă, dorinţa de a se uni într-o acţiune comună. Acest impuls era însă foarte obscur la ei. Ei nu aveau nici un mijloc de a pune în practică acel instinct, căci le lipseau expresiile prin care să se facă înţeleşi. Nu se repeziră cu toţii uniţi împotriva lui „Ochi Roşii”, fiindcă le lipsea limbajul prin care să se înţeleagă. Ideile pentru care nu aveau mijloace de exprimare se înfiripau foarte vag.

În lipsa unui limbaj căutară să-şi împărtăşească gândurile obscure prin sunete. „Golaşul” strigă tare. El voia să-şi exprime astfel ura faţă de „Ochi Roşii” şi dorinţa de a-l ucide pe monstru. Până aici se putea face înţeles de trib. Dar dacă vreunul încerca să le explice celorlalţi că trebuiau să-l alunge pe zurbagiu din trib acţionând împreună, sunetele scoase de ei deveneau o pălăvrăgeală fără sens.

„Spate Lat” fu de acord cu prietenul său, „Golaşul”, şi ţipă şi el, bătându-se totodată energic cu pumnii în piept. Unul după altul, toţi se antrenară în acel cor al furiei. Doar bătrânul „Oase Rupte” mormăia şi dondănea cu vocea

stinsă şi buzele uscate. Cineva ridică un băţ şi lovi un trunchi de copac. Curând ajunse la un oarecare tact şi, absolut inconştient, urletul de furie urmă acest ritm. Ritmul îmblânzi spiritele. Furia lor scăzu. Strigătele furioase se transformară într-un chicotit şi, până să-şi dea seama, uitară de furie şi de motivul ei, iar chicotitul era în toi.

Acele partide de chicotit erau exemple grăitoare ale nestatorniciei şi inconsecvenţei lor. Apariţia întâmplătoare a unui ritm primitiv alunga furia tribului şi le stârnea un râs în care uitau de toate. Tribul era sociabil, iar adunările în care cântau şi râdeau erau distracţii binevenite. Aşa arătau, la începuturile lor cele mai primitive, marile conferinţe naţionale sau internaţionale şi adunările oamenilor evoluaţi. Când strămoşii noştri îndepărtaţi se adunau în număr mare, începea un adevărat turn Babel cu pălăvrăgeala lor şi numai câte un ritm apărut din întâmplare mai aducea o oarecare armonie în acel vuiet.

Mult timp nu dura nici unul din acele ritmuri întâmplătoare. Un asemenea tact se pierdea repede, apoi domnea iarăşi zarva până ce spiritele erau domolite din nou de alt ritm întâmplător. Uneori ritmuri diferite se luptau în acelaşi timp pentru întâietate şi atunci se formau grupuri care căutau să acopere cu tactul lor pe ceilalţi.

În intervalele fără armonie, fiecare pălăvrăgea, urla, ţipa şi ţopăia în legea lui, mânat de dorinţa de a acoperi manifestările de temperament ale celorlalţi. Atunci fiecare individ era pentru sine centrul universului, izolat vremelnic de ceilalţi care ţopăiau şi urlau în jurul lui. Dacă se auzea un ritm, unul bătea din palme. Altul lovea cu un băţ într-un trunchi găunos. Alţii li se alăturau. Câţiva săltau în ritm şi-i antrenau şi pe ceilalţi. Se întâmpla ca vreunul să ţipe mai tare ca toţi ceilalţi, repetând aceleaşi sunete până ce restul cedau şi tot tribul i se alătura.

La fel era şi în seara aceea. Toţi ţopăiau, se învârteau, se purtau de parcă ar fi fost beţi, cântau şi dansau în amurgul care se lăsa, uitau de griji, se antrenau la unison într-o

surescitare senzorială. Furia lor faţă de „Ochi Roşii” se stinse sub influenţa acelui soi de activitate artistică. Fascinaţi, continuară corul de chicoteli până ce întunericul le aminti de spaimele nopţii. Atunci se furişară în grotele lor, despărţindu-se unul de altul cu sunete blânde, în timp ce stelele răsăreau iar întunericul nopţii se lăsa.

Teama le era stârnită doar de întuneric. Nu aveau nici cea mai vagă idee despre religie. Nu-i tulbura niciodată gândul unei lumi nevăzute, în faţa lor se întindea doar lumea reală, teama lor putea fi stârnită doar de lucruri reale, doar primejdiile reale şi fiarele adevărate le făceau viaţa amară. Şi doar din cauza primejdiilor reale se temeau de noaptea în care erau stăpâne fiarele de pradă. La adăpostul întunericului fiarele ieşeau din vizuinile lor şi săreau asupra oamenilor neajutoraţi care fuseseră surprinşi de căderea serii fără a-şi fi pregătit un adăpost sigur.

Poate că, mai târziu, din teama lor de lucruri reale s-a ivit şi credinţa în cele imaginare, din care apoi generaţiile de mai târziu au construit universuri ale umbrelor. O dată cu creşterea forţei imaginaţiei a crescut şi teama de moarte, până ce oamenii de mai târziu au populat lumea cu spirite. Este posibil ca neamul focului să fi posedat deja germenii unei asemenea năluciri. Dar locuitorii cavernelor din neamul lui „Colţ Mare” se furişau în grote la căderea întunericului doar pentru a fi la adăpost de tigri, lei, şacali, câini sălbatici, lupi, de toate carnivorele flămânde din acele vremuri.

CAPITOLUL XV

„Clăpăugul” s-a mutat împreună cu o femeie. Aceasta s-a petrecut pe neaşteptate, în a doua iarnă de după revenirea din lunga lor călătorie. Nu îl prevenise câtuşi de puţin pe prietenul său. Pentru „Colţ Mare” totul a venit ca o surpriză, când s-a căţărat într-o noapte spre grota lui. S-a strecurat prin deschizătură mai departe, dar nu a putut pătrunde. Spaţiul era deja ocupat. „Clăpăugul” şi femeia lui

ocupaseră camera, iar femeia nu era alta decât sora vitregă a lui „Colţ Mare”, fiica „Palavragiului”.

„Colţ Mare” căută totuşi să pătrundă înăuntru. Dar spaţiul ajungea doar pentru doi adulţi, iar aceştia erau în avantaj faţă de el. îl zgâriară şi-l scărmănară atât de nemilos, încât el se retrase.

Noaptea aceea şi încă alte câteva şi le-a petrecut în crăpătura care făcea legătura între cele două peşteri. El considera suficient de sigură acea scobitură în stâncă, din moment ce nici tigrul şi nici „Ochi Roşii” nu reuşiseră să treacă prin ea şi credea că va putea scăpa la fel de uşor acolo şi de alte fiare. Dar uitase de câinii sălbatici. Aceştia erau destul de supli pentru a putea trece pe oriunde ar fi trecut el însuşi, într-o noapte l-au încolţit în crăpătură. Dacă ar fi pătruns deodată prin ambele peşteri, l-ar fi înhăţat. Dar ei au intrat doar dintr-o parte în crăpătură. El a fugit imediat prin cealaltă peşteră. Afară pândeau ceilalţi câini sălbatici. El sări cu iuţeala fulgerului pe stâncă, dar câinii se luară după el, iar o bestie slabă şi flămândă îl muşcă de picior chiar în mijlocul saltului. Animalul fu cât pe ce să-l tragă jos «pe băiat. Coltii înspăimântători nu se mai descleştară, iar băiatul nu făcu nici o încercare de a se scutura de câine, ci căută în schimb din toate puterile să ajungă din nou sus, în siguranţă. Abia acolo îşi îndreptă atenţia asupra durerii violente din coapsă. Aflat deasupra haitei care lătra şi încerca zadarnic să ajungă sus la el, „Colţ Mare” îl apucă pe câine de beregată şi-l strangulă. A durat mult. Animalul îl zgâria furios cu labele dinapoi şi se zbătea atât de tare, încât fu cât pe ce să-l arunce jos pe băiat în ultima clipă.

Doar aflat în ghearele morţii, câinele îşi desclestă fălcile. Băiatul târî câinele mort la intrarea vechii lui grote, unde-şi petrecu noaptea, căci „Clăpăugul” şi sora lui vitregă nu-l lăsară înăuntru. Din toate găurile, membrii tribului se răsteau la el, căci le stricase liniştea somnului. Ca să se răzbune, el îi ţinu pe toţi treji. Când haita de câini de la

poalele stâncii se mai liniştea, el dădea drumul unei pietre să cadă, stârnind din nou urletele lor. Câinii începeau din nou să latre spre el. în dimineaţa următoare el împărţi cu „Clăpăugul” şi nevasta lui câinele mort. în zilele următoare cei trei nu se atinseră de plante şi fructe.

„Căsnicia” „Clăpăugului” nu a fost fericită şi pentru el a fost un noroc faptul că nu a durat mult. în acea perioadă, nici unul dintre prieteni nu a avut parte de prea multe bucurii. „Colţ Mare” se simţea singur şi suferea din cauza lipsei de confort, fiind nevoit să înnopteze afară, în faţa grotei sale calde; nu putea nici să se împrietenească destul de bine cu alt tânăr pentru a-şi găsi un nou adăpost. Prietenia atât de îndelungată cu „Clăpăugul” îi devenise obişnuinţă.

Desigur, „Colţ Mare” ar fi putut să se însoare. Chiar ar fi făcut-o dacă n-ar fi fost lipsă de fete tinere. De lipsa lor era vinovat chiar „Ochi Roşii”, care în această privinţă, ca şi în multe altele, era un adevărat pericol pentru trib. Pe deasupra, amintirea „Mlădioasei” era încă vie în mintea lui „Colţ Mare”.

Aşa că, în perioada căsniciei prietenului său, el pribegea, fără casă, fiind în primejdie în fiecare noapte să fie mâncat de fiare. Un bărbat din sat a murit iar femeia lui a fost dusă în grota altuia. Un timp, „Colţ Mare” a pus stăpânire pe grota părăsită, dar intrarea era foarte largă şi după ce „Ochi Roşii” a fost cât pe ce să-l înhaţe într-o noapte, băiatul şi-a petrecut iarăşi nopţile în scobitura dintre cele două peşteri. Când a venit anotimpul cald el şi-a făcut un nou adăpost într-un copac din apropierea locului de vărsare a râului în fluviu şi deseori nu apărea prin sat săptămâni în şir.

Fiica „Palavragiului” îi făcea viaţa iad bărbatului ei. în nici o altă grotă nu aveau loc atâtea scandaluri şi certuri. „Ochi Roşii” era un Barbă Albastră, „Clăpăugul” era, dimpotrivă, ţinut sub papuc. „Colţ Mare” îşi dorea uneori ca „Ochi

Roşii” să se fi îndrăgostit de femeia prietenului său, dar probabil că bătăuşul era prea viclean pentru aşa ceva.

Din fericire pentru „Clăpăug”, femeia sa îşi găsi în curând un sfârşit neaşteptat. Spre sfârşitul verii acelui an avu loc o întâmplare cu totul neobişnuită. Cea de-a doua recoltă era suculentă şi fragedă, astfel încât câmpul cu napi a devenit pentru un timp locul preferat al multor membri ai tribului, într-o dimineaţă devreme se aflau acolo la micul dejun vreo patruzeci de oameni ai cavernelor. Alături de „Colţ Mare” stătea pe vine „Golaşul”. Lângă el şedeau fiul şi tatăl său, „Buză Lungă” şi „Oase Rupte”, în partea cealaltă, „Clăpăugul” şi femeia lui erau adânciţi în gustarea lor, ea fiind chiar lângă „Colţ Mare”.

Nenorocirea s-a produs fără vreun avertisment. Deodată, „Golaşul” şi fiica „Palavragiului” scoaseră un urlet şi săriră în sus. în acelaşi timp, „Colţ Mare” văzu săgeţile. Cei loviţi căzură gemând şi zbătându-se la pământ. Ceilalţi se repeziră spre copaci. O săgeată trecu pe lângă „Colţ Mare” şi se înfipse în iarbă. Coada cu pene zbârnâi în urma loviturii. Băiatul făcu un salt lung, lateral.

„Clăpăugul”, care alerga chiar în urma prietenului său, căzu greu la pământ. O săgeată îi străpunsese pulpa şi-l făcuse să cadă. încercă să alerge mai departe, dar săgeata îl împiedică şi-l făcu să cadă pentru a doua oară. Se ghemui la pământ şi strigă jalnic după prietenul său. Acesta se grăbi să se întoarcă. Rănitul arătă spre săgeată. Prietenul o apucă şi încercă să o tragă afară, dar durerea era atât de mare, încât rănitul îl prinse de mână, oprindu-l. O săgeată zbură printre cei doi. O alta lovi o piatră, se frânse şi căzu. Era insuportabil. „Colţ Mare” trase afară săgeata cu o smucitură puternică. „Clăpăugul” urlă şi îşi lovi supărat camaradul. Dar, în clipa următoare, cei doi îşi reluară goana.

De la o depărtare sigură, „Colţ Mare” privi înapoi. Bătrânul „Oase Rupte”, părăsit de toţi şi rămas mult în urmă, şchiopăta încă în cursa lui cu moartea. Uneori era

gata să cadă şi o dată chiar a căzut. Dar nici o săgeată nu mai zbură spre el. Se ridică din nou, încet, în picioare. Bătrâneţea îl apăsa greu, dar tot nu voia să moară. Cei trei oameni ai focului care apărură atunci în luminiş l-ar fi putut prinde cu uşurinţă, dar nu-i acordară nici o atenţie. Poate că el era prea bătrân şi aţos pentru ei. Alergară spre cei doi răniţi, „Golaşul" şi fata „Palavragiului", şi le zdrobiră ţestele cu pietre. Unul dintre vânători era bătrânul care şchiopăta.

Camarazii lui „Colţ Mare" se refugiară în goană nebună prin pădure, către grotele lor. înaintea lor fugeau micile vietăţi ale pădurii, iar gaiţele ţipau fără încetare. Acum, că pericolul trecuse, „Buză Lungă" îşi aştepta bunicul. Cu generaţia intermediară pierdută, cei doi se retrăgeau în ariergardă.

Astfel, „Clăpăugul" deveni din nou celibatar. Cei doi prieteni îşi petrecură din nou noaptea împreună în mica grotă şi de atunci vechea lor prietenie reîncepu. Pierderea femeii se părea că nu-l preocupa prea mult pe văduv, în orice caz, el nu lăsă să se observe vreun semn vizibil al durerii sale. Se pare că rana din picior era mult mai dureroasă şi trecu mai mult de o săptămână până ce-şi recăpătă întreaga mobilitate.

„Oase Rupte" era singurul bătrân din trib. El era o rară excepţie, în general, oamenii acelui neam nu ajungeau prea bătrâni. Chiar şi cei de vârstă mijlocie erau destul de rari. Cei mai mulţi erau răpuşi mai devreme de o moarte violentă. Ei mureau aşa cum murise tatăl lui „Colţ Mare", cum îşi găsise sfârşitul „Ştirbul", sau aşa cum pieriseră de curând fiica „Palavragiului" şi „Golaşul". Pe neaşteptate, moartea brutală îi surprindea în floarea vârstei, în deplinătatea forţelor. Acel neam nu cunoştea moartea naturală, cea violenta le era mult mai obişnuită.

Niciodată vreun membru al tribului nu murea de bătrâneţe. „Colţ Mare" nu cunoştea nici un asemenea caz. Nici măcar bătrânul „Oase Rupte" nu a murit liniştit în grota lui, deşi el ar fi fost singurul pe vremea lui „Colţ

Mare” care ar fi avut această posibilitate. O infirmitate gravă, un accident serios sau o invaliditate trecătoare însemna o moarte rapidă. De regulă, nu existau martori care să supravieţuiască acelor tragedii. Câte un membru al tribului dispărea pur şi simplu şi nu mai era văzut. Plecau dimineaţa din sat şi nu se mai întorceau. Dispăreau acolo unde dispărea orice carne, în beregata flămândă a fiarelor.

Năvălirea oamenilor focului în câmpul cu napi a fost începutul sfârşitului. Dar oamenii cavernelor nu aveau încă habar de asta. Vânătorii din neamul focului veneau frecvent pe acolo. Veneau câte doi sau câte trei, se strecurau prudenţi prin pădure şi-şi trimiteau săgeţile în zbor la distanţe mari chiar şi înspre cei mai înalţi copaci, fără a trebui ei înşişi să alerge sau să se caţăre până acolo. Era de parcă şi-ar fi alungit monstruos mâinile şi picioarele, apucându-şi astfel victimele de la o distanţă de patruzeci de metri sau chiar mai mare. Astfel că erau mult mai periculoşi decât bătrânul „Colţ de Pumnal”, în plus, erau şi mult mai vicleni decât cel mai periculos prădător. Puteau şi să vorbească, împărtăşindu-şi unul altuia gândurile, astfel că era posibilă o cooperare, ceea ce nu era cu putinţă oamenilor cavernelor.

De atunci, neamul lui „Colţ Mare” a devenit mult mai precaut prin pădure. Vigilenţa şi încordarea mai mare, mai multă teamă au fost urmările nemijlocite ale faptului că arborii nu le mai ofereau un adăpost sigur. Frumoasele vremuri în care tribul se putea refugia de animalele carnivore în copaci trecuseră, căci oamenii focului erau şi ei carnivori. Ghearele şi colţii lor ajungeau până la patruzeci de metri. Nici un alt duşman din acea vreme nu era atât de înspăimântător.

Într-o dimineaţă, înainte ca tribul să se ducă în pădure, s-a stârnit panică printre cei care aduceau apă şi cei care se aflau la adăpat. Toată ceata se repezi înapoi la grote, „întâi fugi, apoi priveşte” era regula în asemenea cazuri. Tribul aştepta în semiîntunericul intrărilor în grote, privind atent

în jur. După un timp, un om al focului păşi precaut pe platou. Era bătrânul vânător care şchiopăta. Rămase mult timp în picioare, observând tribul speriat şi măsură cu ochi ageri, de sus până jos, stânca plină de grote. Urcă poteca dinspre locul de adăpat, apoi urmă altă potecă, pe povârniş. Se opri din nou, privind în jur un timp. Pe urmă se întoarse şchiopătând în pădure. Membrii tribului priviră întrebător în urma lui şi încercară să se înţeleagă prin sunete jalnice.

CAPITOLUL XVI

„Colţ Mare” o întâlni din nou pe „Mlădioasa” în „apropierea pajiştilor cu afine, acolo unde locuia mama lui şi unde ei şi „Clăpăugul” îşi construiseră, pe vremuri, primul lor adăpost, întâlnirea s-a produs pe neaşteptate. Tocmai se oprise sub un copac mare când a auzit deodată binecunoscuta ei voce dulce, îşi ridică surprins privirea. „Mlădioasa” şedea pe o creangă, se legăna şi-i zâmbea.

„Colţ Mare” rămase ca trăznit şi nu-şi crezu ochilor. Era foarte fericit să o vadă. Dar curând în fericirea lui se amestecă şi o anumită nelinişte şi durere. Se căţără în copac, însă ea se retrase, tachinându-l. El o urmări, dar chiar atunci când credea că este gata să o prindă, ea sărea în copacul de alături şi privea la el prin frunziş. Apoi îl ademenea din nou cu vocea ei blândă. El sărea spre ea, vânătoarea continua şi în curând situaţia se repeta. Ea îi scăpa iarăşi şi-i zâmbea, tachinându-l din coroana arborelui următor.

„Colţ Mare” fu conştient că în el se schimbase ceva faţă de zilele de joacă de demult. Dorea cu ardoare prezenţa ei şi era conştient de aceasta. Pesemne că şi ea observase. De aceea, nu-l lăsa niciodată să se apropie îndeajuns. El uitase cu desăvârşire că ea era de fapt „Mlădioasa”, cea care îl învăţase să se caţăre. O urmărea fără odihnă, dintr-un copac într-altul, iar ea se ţinea mereu la distanţă, deşi îl privea prietenos, îl ademenea şi ţopăia încolo şi-ncoace, acolo unde el n-o putea ajunge. Cu cât ea îl ţinea la distanţă, cu atât el o urmărea mai pătimaş. Dar umbrele

lungi ale după-amiezii îl ajunseră în timp ce el îşi continua încă vânătoarea zadarnică.

În pauzele acelui joc de dragoste, „Colţ Mare” a avut destule ocazii să o observe pe „Mlădioasa” din copacul alăturat, în orice caz, şi ea se schimbase. Era mai mare, mai grea şi arăta mai coaptă. Formele i se mai rotunjiseră, muşchii îi erau mai plini. Avea ceva nelămurit care-i dădea lui de ştire că este coaptă, ceva nou care-l aţâţa. Se scurseseră trei ani de când dispăruse, cel puţin trei ani; poate că fuseseră chiar patru. „Colţ Mare” nu putea socoti atât de precis. Dar schimbarea ei era vizibilă.

Desigur, „Colţ Mare” nu a putut afla unde fusese ea, de ce dispăruse şi ce i se întâmplase cât lipsise. Ea nu-i putea împărtăşi aceste bucurii, la fel cum nici el şi nici „Clăpăugul” nu putuseră povesti celor din trib prin ce trecuseră în timpul lungii lor călătorii. Poate că şi ea făcuse o călătorie la fel de plină de aventuri ca şi cei doi băieţi, îl urmase cumva de una singură, pe acelaşi drum? Este posibil şi ca ea să fi fugit de bestialul „Ochi Roşii”. Poate că monstrul o zărise pe fată pe când colinda prin împrejurimi şi se luase după ea. Desigur că acesta ar fi fost un motiv întemeiat pentru a părăsi ţinutul. Cu timpul, trăind alături de „Mlădioasa”, „Colţ Mare” a ajuns la concluzia că ea rătăcise departe, spre sud, trecând peste un lanţ muntos şi ţinându-se de-a lungul unui râu necunoscut, departe de cei din neamul ei. Pe acolo trăiau mulţi oameni ai copacilor şi se pare că ea se întorsese către acele meleaguri natale.

Umbrele deveneau tot mai lungi în timp ce el şedea acolo şi o privea cu dor. Oricât de zelos îşi continuase urmărirea, nu o putuse ajunge. Ea dădea impresia că făcea eforturi disperate să îl atragă pe urmele ei, dar în acelaşi timp se ţinea cu uşurinţă la distanţă, atât cât să nu fie ajunsă de el. în cele din urmă, „Colţ Mare” uită de toate – de timp, de apropierea noptii, de animalele de pradă. Era beat de dragoste şi în acelaşi timp supărat că ea nu-l lăsa să se

apropie. Furia şi dragostea puseseră stăpânire pe el şi în cele din urmă furia îi aţâţă şi mai mult dorinţa.

Devenise indiferent la toate primejdiile, în goana lui nebună printr-un luminiş a sărit în mijlocul unui cuib de şerpi. Asta nu l-a interesat câtuşi de puţin. Sângele îi clocotea. Şerpii se repeziră la el, dar scăpă neatins şi alergă mai departe, într-un copac se întâlni cu un piton mare, care în împrejurări obişnuite l-ar fi făcut să se caţăre ţipând până în vârf, dar acum, nu. „Mlădioasa" părea să fi dispărut. El sări la pământ cu un salt care altădată poate că l-ar fi făcut să-şi frângă gâtul. Şarpele aproape că-l înhăţă. Vechiul lui duşman, hiena, se afla tot pe acolo, îşi dădu seama din comportarea lui „Colţ Mare" că se petrecea ceva deosebit şi se ţinu după el ore în şir. La un moment dat, cei doi îndrăgostiţi au dat peste o turmă de mistreţi care le întrerupseră goana. „Mlădioasa" făcu un salt lung dintr-un copac în altul. „Colţ Mare" nu îndrăzni să sară după ea şi pentru a o urma pe pământ trebuia să treacă de mistreţi. El nu ezită nici o clipă. Sări jos chiar lângă unul dintre mistreţi şi întreaga turmă se luă după el, îi tăie calea de câteva ori şi-l sili să-şi urmărească din nou iubita prin copaci, pe căi ocolite, în cele din urmă trebui să-şi continue iarăşi urmărirea pe pământ. Traversă în goană un luminiş în timp ce întreaga turmă grohăia şi scrâşnea din dinţi, cu ţepii zburliţi, pe urmele lui. Dacă s-ar fi oprit sau ar fi căzut, s-ar fi zis cu el. Dar nu căzu; reuşi să scape cu bine, fără să se piardă cu firea, în starea care-l cuprinsese l-ar fi înfruntat chiar şi pe bătrânul „Colţ de Pumnal". Da, nici măcar o trupă de oameni ai focului, cu arcuri şi săgeţi, nu l-ar fi stânjenit. „Mlădioasa", dimpotrivă, îşi păstra calmul. Ea era mai abilă. Nu făcea eforturi inutile, în timp ce „Colţ Mare" era hăituit de mistreţi ea nu se îndepărtă prea mult, ci aşteptă până ce el putu din nou s-o urmeze nestingherit. Şi între timp, păstra mereu aceeaşi direcţie.

În cele din urmă se lăsă înserarea. „Mlădioasa" îşi conduse iubitul peste umărul acoperit cu muşchi al unui perete

abrupt care se înălţa în spatele copacilor. Apoi urmă un mărăciniş des în care el se agăţă şi se zgârie. Ea trecu nevătămată, căci ştia drumul, în mijlocul desişului se înălţa un stejar bătrân. „Colţ Mare” era chiar în urma alesei sale când ea se căţără în acel copac. Sus, în furca stejarului, o ajunse din urmă. Ea şedea zâmbind în cuibul pe care el îl căutase zadarnic atâta vreme.

Hiena se postă curând sub copac, se ghemui acolo, privind în sus cu ochi pofticioşi şi plescăind din gură. Fireşte că cei doi îşi bătură joc de ea până ce, mârâind furioasă, hiena se făcu nevăzută în desiş.

Venise primăvara. Prin noapte răsunau tot soiul de zgomote. Ca de obicei în acel anotimp, aveau loc lupte între animale. Din copacul lor, cei doi puteau auzi nechezatul şi fornăitul cailor sălbatici. Elefanţii trâmbiţau prin pădure, leii urlau în vale. Apoi răsări luna, aerul era călduţ iar cei doi erau împăcaţi şi fără griji.

În dimineaţa următoare, „Colţ Mare” surprinse doi cocoşi de munte care se repezeau unul la celălalt cu penele înfoiate. Erau atât de prinşi în încăierarea lor încât nu l-au simţit când s-a apropiat, iar el a reuşit să-i înhaţe de gât. Aşa că s-a întors la mireasa lui cu o bucăţică grasă pentru ospăţul de nuntă. Cocoşii aveau un gust excelent. In perioada de împerechere era întotdeauna uşor sa prindă păsări, în noaptea următoare cei doi însurăţei văzură doi elani care se luptau la lumina lunii. O pereche de lei se furişă neobservată de animale, sări şi le sfâşie.

Era plăcut să locuieşti în adăpostul cald al „Mlădioasei”. Perechea n-ar fi părăsit niciodată de bunăvoie acel copac. Dar într-o zi, în absenţa lor, un trăznet a lovit copacul. Crăcile groase au fost rupte iar cuibul distrus. El a vrut să construiască un nou adăpost în acelaşi copac, dar „Mlădioasa” nici nu voia să audă de aşa ceva. Se temea foarte tare de fulgere, iar „Colţ Mare” n-a reuşit s-o convingă să locuiască în continuare în acel copac. Aşa s-a făcut că după luna lor de miere s-au întors înapoi în cătun şi

şi-au căutat acolo o locuinţa. La fel cum „Clăpăugul” îşi alungase pe vremuri prietenul din mica lor grotă, acum a fost alungat el de către „Colţ Mare”. Acesta s-a instalat comod cu femeia lui în camera caldă, iar „Clăpăugul” a trebuit să se mulţumească cu crăpătura de trecere din peştera dublă.

Reîntoarcerea în sat le-a adus ghinion. „Ochi Roşii” avusese multe alte femei de la moartea „Cântăreţei”. Toate acestea, în afară de ultima, avuseseră acelaşi sfârşit. Femeia lui de atunci era o făptură delicată, care scâncea şi se văicărea în permanenţă, iar sfârşitul ei era doar o chestiune de timp. încă înainte ca ea să moară, „Ochi Roşii” începuse să se intereseze de „Mlădioasa”. Ea a trebuit să se folosească de toată agerimea şi cutezanţa pentru a scăpa din ghearele lui. „Colţ Mare” nu-i putea fi de mare ajutor. Monstrul era atât de puternic, încât l-ar fi putut rupe în bucăţi pe tânăr, încercarea de a-şi apăra femeia de bestie i-a adus lui „Colţ Mare” un umăr scrântit care a rămas pentru totdeauna ceva mai ţeapăn şi îi provoca dureri puternice când vremea era ploioasă.

Când s-a întâmplat accidentul, „Mlădioasa” era bolnavă. Trebuie să fi avut vreo criză de malarie, care se abătea din când în când asupra neamului lor. Se simţea toropită şi greoaie. Astfel că muşchii ei nu mai erau la fel de elastici ca de obicei atunci când i-a ieşit în cale „Ochi Roşii”, în apropiere de dealul cu câini, la câteva mile spre sud de sat. în împrejurări obişnuite, ea l-ar fi ocolit, ar fi fugit de el şi ar fi ajuns în siguranţă în grota ei. Dar acum nu putea alerga aşa mult. Era prea obosită şi toropită.

pozâ.

Dacă n-ar fi fost atât de bolnavă ar fi scăpat cu uşurinţă de urmărirea lui. Acum însă trebui să-şi folosească întreaga pricepere şi agerime. Din fericire, ea putea sări mai departe ca el, şi se putea căţăra pe crengi mai subţiri. Simţul distanţelor mai ascuţit şi instinctul de a evita crengile uscate i-a fost desigur de folos.

A fost o cursă lungă. Hăituiala a continuat în cercuri tot mai mari, încoace şi-ncolo. Tribul a devenit atent şi urmărea cu înfrigurare ceea ce se întâmpla. Printre ei se auzeau strigăte, care deveneau cu atât mai puternice cu cât „Ochi Roşii” era mai departe. Tribul era, ca de obicei, neajutorat. Femeile ţipau şi se văicăreau, bărbaţii se băteau cu pumnii în piept, cuprinşi toti de o furie neputincioasă. Deosebit de întărâtat era „Spate Lat”, care nu tăcea nici măcar atunci când „Ochi Roşii” ajungea în apropierea lui.

„Colţ Mare” nu a jucat vreun rol deosebit de eroic. Ştia şi el că în acel caz nu se putea juca de-a eroul. La ce ar fi folosit? „Ochi Roşii” era monstrul atotputernic, iar un conflict cu el nu s-ar fi putut sfârşi decât prin moartea tânărului. Aşa ceva nu i-ar fi ajutat cu nimic „Mlădioasei”. Dimpotrivă, l-ar fi întărâtat şi mai mult pe monstru. Nici măcar moartea lui „Colţ Mare” nu i-ar fi deschis „Mlădioasei” drumul spre mica grotă. Aşadar, bărbatul ei nu putea decât să privească furios şi neajutorat, să se dea la o parte şi să tacă atunci când urmăritorul ei ajungea în apropierea lui.

Orele treceau; în curând se lăsă înserarea iar urmărirea continua. „Ochi Roşii” îşi pusese în minte să pună laba pe „Mlădioasa”. Ea dădea semne că obosise. Goana ei deveni mai înceată. Acum se ţinea doar de cele mai subţiri crengi, acolo unde „Ochi Roşii” nu o putea urma. Ea încerca astfel să-şi tragă sufletul. Dar „Ochi Roşii” era înfuriat. Cum nu o putea urma pe crengile subţiri, el le scutura de jos. Zgâlţâia cu toată greutatea creanga în sus şi-n jos, până ce o silea să facă un salt lung mai încolo. O dată, ea s-a salvat apucându-se de crengile altui copac. Altă dată căzătura i-a fost amortizată de către ramurile de dedesubt. O a treia oară, scuturătura a fost atât de puternică, încât a aruncat-o în alt copac. De fiecare dată ea se salva printr-o siguranţă miraculoasă a mişcărilor. Nu alegea crengile subţiri decât când nu mai avea altă soluţie. Dar în cele din urmă a fost atât de obosită, încât nu i-a mai rămas altceva de făcut.

Hăituiala părea să se prelungească la nesfârşit. Tribul ţipa, se bătea în piept şi spumega de furie. Deznodământul se produse abia pe înserat. Tremurând şi gâfâind, trăgându-şi cu greu răsuflarea, „Mlădioasa” atârna cu greu de o creangă subţire. Se afla la cel puţin zece metri înălţime. Dedesubt se căsca un gol. „Ochi Roşii” scutura energic creanga în sus şi-n jos. Ea se balansa ca un pendul, din ce în ce mai tare. Dintr-o dată, „Ochi Roşii” schimbă ritmul, pe când creanga ajunsese jos. „Mlădioasa” îşi pierdu echilibrul şi căzu urlând în gol. în timp ce cădea se întoarse în aer şi atinse pământul cu picioarele.

În împrejurări normale, ar fi amortizat şocul căzăturii de la asemenea înălţime prin încordarea muşchilor. Dar era epuizată. Nu se mai putea încorda. Picioarele i se îndoiră fără vlagă, neputând atenua complet şocul şi se prăvăli într-o parte. Totuşi nu se vătămase grav, dar rămase un timp fără suflu. Zăcea acolo neajutorată, gâfâind.

„Ochi Roşii” se repezi la ea şi o înşfăcă. El răsuci pe degetul său noduros părul ei lung, se ridică şi urlă triumfător şi provocator. Tot tribul privea din copaci, descurajat.

În acel moment, pe „Colţ Mare” îl cuprinse o furie nebunească. Lăsă de o parte orice prudenţă. Uitase de dorinţa de a supravieţui, în timp ce urletul 'de triumf al lui „Ochi Roşii” vibra încă în aer, „Colţ Mare” se repezi pe neaşteptate asupra lui. Atacul fusese atât de neaşteptat încât îl aruncă la pământ pe monstru. Tânărul îi sări la ceafă şi-l cuprinse disperat cu braţele şi picioarele, străduindu-se din răsputeri să se ţină de el. „Ochi Roşii” nu se putea apăra fără a-i da drumul „Mlădioasei”, îmbărbătat de exemplul lui „Colţ Mare”, „Spate Lat” îi sări şi el în ajutor, îl prinse pe monstru şi-l muşcă de braţ, apoi îl zgârie pe faţă. Atunci ar fi fost momentul potrivit pentru ca ceilalţi bărbaţi să-şi unească forţele şi să-i curme viaţa lui „Ochi Roşii”. Dar laşii nu îndrăzniră să coboare din copaci.

„Ochi Roşii” s-ar fi descotorosit repede de ambii agresori. Dar „Mlădioasa” îi stânjenea mişcările, îşi regăsise suflul şi i opunea. El nu voia să-i dea drumul, astfel că era în dezavantaj. Totuşi îl prinse pe „Colţ Mare” de braţ şi-l trase într-o poziţie care să-i permită să-l muşte de gât. Botul diform era larg căscat şi rânjea. „Colţ Mare” se zbătea cu putere, dar monstrul îl trăgea mai departe, răsucindu-i braţul din umăr.

Tânărul tocmai se credea pierdut, când se petrecu o nouă minune. Un corp puternic căzu peste cei patru adversari. Aceştia se desprinseră şi se rostogoliră. „Spate Lat” scoase un strigăt pătrunzător. „Colţ Mare” simţi miros de tigru şi se ridică repede în picioare. Din mers o ajută pe „Mlădioasa” să se ridice. Amândoi îşi căutară adăpost în copacul cel mai apropiat.

Ea îşi încolăci braţele în jurul lui „Colţ Mare” gemând încet. El o strânse la piept. De jos se auzea mârâitul unui tigru şi trosnet de oase. Era „Colţ de Pumnal”, care se ospăta cu rămăşiţele lui „Spate Lat”. Profitând de gălăgie, tigrul se furişase neobservat şi sărise asupra celor care se luptau.

„Ochi Roşii” privea cu ochii injectaţi dintr-un copac alăturat. Văzuse o fiară mai puternică decât el. „Colţ Mare” şi femeia lui o şterseră de acolo, spre mica lor grotă. Tribul se strânse în jurul tigrului strigând din copaci la vechiul duşman. Acesta mârâia şi bătea din coadă, fără a se lăsa deranjat câtuşi de puţin de la ospăţ.

Astfel a fost salvată tânăra pereche. A fost de fapt o pură întâmplare. Dacă „Colţ Mare” ar fi sfârşit în labele lui „Ochi Roşii”, n-ar fi putut să-şi lase moştenire vreunui strănepot amintirile din vremuri străvechi, iar nepotul nu ar fi putut să retrăiască în vis vremurile de demult pentru a povesti toate acele întâmplări în epoca viselor şi a electricităţii.

CAPITOLUL XVII.

La începutul toamnei anului următor s-a abătut o mare nenorocire asupra tribului. După atacul ratat asupra

„Mlădioasei”, „Ochi Roşii” îşi alesese altă femeie. In mod miraculos, ea încă mai trăia. Şi mai ciudat era faptul că făcuse cu el un copil. Era primul urmaş al lui „Ochi Roşii”. Femeile lui dinainte nu trăiseră niciuna destul de mult pentru a-i naşte un copil. Fusese un an prielnic pentru trib. Vremea fusese destul de blândă, hrana foarte abundentă. Napii şi nucile se făcuseră deosebit de bine, iar prunele sălbatice erau mai mari şi mai dulci ca de obicei.

Fusese un an de aur în toate privinţele, dar acum lucrurile luară dintr-o dată o întorsătură îngrozitoare. Nenorocirea s-a produs chiar pe când se crăpa de ziuă, încă înainte ca toti membrii tribului să se fi trezit. Locuitorii se treziră în lumina rece a zorilor în grotele lor, pentru a-şi găsi aproape imediat moartea. „Colţ Mare” şi „Mlădioasa” fură treziţi brusc din somn. O larmă drăcească îi aduse dintr-o dată la realitate. Grota lor era cea mai înaltă de pe stâncă şi le oferea o privelişte bună şi sigură. Din gura grotei priviră în jos cu inima strânsă. Tot platoul aşezării era înţesat de luptători din neamul focului, care răspundeau cu strigăte puternice ţipetelor locuitorilor cavernelor. Toţi acţionau după un anumit plan şi la comandă, în timp ce oamenii cavernelor se luptau separat. Fiecare om al cavernelor se lupta de capul lui şi avea grijă doar de sine. Nici unul dintre ei nu putea înţelege rostul incursiunii care se abătuse asupra tribului. Până să se hotărască ei să reacţioneze printr-un bombardament intens de pietre, oamenii focului ajunseseră în grupuri ordonate la piciorul stâncii. Prima salvă de bolovani a nimerit câteva capete, iar trei luptători rămaseră zăcând acolo, în timp ce agresorii se retraseră puţin din zona unde cădea ploaia de pietre. Cei trei zăceau la pământ, zbătându-se. Unul încercă sa se târască. Dar oamenii cavernelor nu mai produseră multe pierderi în rândul duşmanilor. Ei abătură asupra răniţilor o grindină de pietre şi-i alungară pentru o clipă pe toţi cei care voiau să le vină în ajutor celor căzuţi. Dar aceasta îi întărâtă cu atât mai mult pe oamenii focului să nimicească tribul.

Deveniţi mai prevăzători în urma primei experienţe, ei se ţinură apoi la o distanţă suficientă de piciorul stâncii, astfel încât să fie la adăpost de pietre. De acolo trimiseră o ploaie de săgeţi bine ţintite asupra stâncii. Aceasta puse curând capăt ploii de pietre. După ce o jumătate de duzină de oameni ai cavernelor au fost ucişi, iar un număr şi mai mare răniţi, restul s-au retras în grotele lor. „Colţ Mare”, stând la intrarea în grota sa, nu era chiar în afara bătăii săgeţilor, dar totuşi se afla destul de sus faţă de platou încât să le poată feri. Oamenii focului nu irosiră multe săgeţi asupra lui. Astfel el putu să-şi satisfacă aproape nestânjenit curiozitatea. „Mlădioasa” rămase tremurând de frică în grota ei sigură şi-l chema cu glas plângăreţ, dar el nu voia să vină. Instinctul îl mâna să observe evoluţia lucrurilor.

Între timp, intensitatea atacului se mai reduse. Se ajunse la un moment de acalmie. Locuitorii cavernelor rămaseră în adăposturile lor, iar oamenii focului se sfătuiau cum să-i scoată afară din ascunzişuri, încă nu aveau curaj să se aventureze în grote iar cei mai mulţi din cei dinăuntru nu aveau curaj să mai iasă afară. Doar ici-colo mai arunca unul dintre ei câte o piatră, când un atacator se apropia prea mult de stâncă. Acei îndrăzneţi erau, aproape fără excepţie, străpunşi de săgeţi. Un timp, acest stil de luptă a mai scos în bătaia săgeţilor câţiva oameni ai cavernelor, dar în curând nici unul dintre ei n-a mai îndrăznit să se aventureze afară iar lupta încetă cu totul.

În spatele rândurilor de luptători, „Colţ Mare” îl văzu pe bătrânul vânător şchiop, care părea să dirijeze atacul. Ei ascultau de el şi se mişcau după ordinele lui. O mică ceată merse în pădure şi se întoarse curând cu legături imense de liane şi iarbă uscată. Apoi întreaga trupă se regrupa. O linie de arcaşi se plasă astfel încât să poată trage asupra grotelor dacă vreunul dinăuntru ar fi îndrăznit să se aventureze afară. Alt detaşament aşează iarbă şi vreascuri uscate în faţa intrărilor de la primul rând de grote. Din aceste materiale foarte uscate au iscat ca prin farmec acel

monstru înfiorător, focul. La început s-a înălţat o coloană subţire de fum. Apoi „Colţ Mare” văzu limbile roşii ale focului ridicându-se ca nişte şerpi subţiri dintre vreascuri.

Fumul devenea tot mai gros şi mai dens; în curând întreaga stâncă fu învăluită. „Colţ Mare” nu era afectat prea tare, acolo la înălţime, unde era destul aer, dar în curând ochii începură să-l usture atât de tare, încât încercă să-şi uşureze senzaţia frecându-se cu palmele.

Bătrânul „Oase Rupte” fu primul scos afară de fum. O pală uşoară de vânt risipi pentru scurt timp fumul, astfel încât „Colţ Mare” putu să vadă clar desfăşurarea evenimentelor. Bătrânul, scos afară de fum, călcă pe un tăciune fierbinte, urlă de durere şi încercă să se caţăre mai sus pe stâncă. O ploaie de săgeţi porni asupra lui. Se opri pe următoarea platformă şi se agăţă de o ieşitură a stâncii, gâfâind, strănutând şi dând din cap. Pe jumătate înăbuşit, se clătină încoace şi-ncolo. Cozile unei duzini de săgeţi îi ieşeau din corp. Oricât de bătrân era, nu voia încă să se despartă de viaţă. Se clătină tot mai mult, genunchii îi cedară şi gemu tare. Mâna i se desprinse şi se prăvăli înapoi, în cădere trebuie să-şi fi rupt nişte mădulare. Gemu şi făcu încă o încercare amarnică de a se ridica din nou în picioare, dar un războinic al focului sări la el şi-i zdrobi ţeasta cu o măciucă.

Alţi membri ai tribului fură ajunşi, unul după altul, de aceeaşi soartă. Nu mai puteau suporta fumul înecăcios, ieşeau afară din grote şi piereau sub ploaia de săgeţi. Câteva femei şi copii rămaseră în grote, înăbuşindu-se acolo, dar cei mai mulţi şi-au aflat sfârşitul afară.

După evacuarea etajului inferior de grote, oamenii focului făcură pregătiri pentru repetarea aceluiaşi procedeu la nivelul următor, în timp ce aduceau iarăşi materiale inflamabile la grote, fură ceva mai puţin prevăzători şi avură câteva clipe de neatenţie, crezând desigur că nimeni nu se va aventura afară din grote până ce fumul nu avea să devină insuportabil. „Ochi Roşii” se folosi de acel prilej, îşi

mână înainte femeia de care se agăţa disperat copilul, şi apucă să urce sus pe stâncă înainte ca arcaşii să-l poată ajunge cu săgeţile. Ajuns sus, se răsuci şi se bătu în piept, urlând provocator către duşmanul de jos. Răspunsul fu o ploaie de săgeţi, care însă căzură prea aproape, iar „Ochi Roşii” se îndepărtă neatins.

„Colţ Mare” privi cum fu afumat şi al treilea etaj şi, imediat după el, al patrulea. Când şi când, unii membri ai tribului reuşeau să scape, dar cei mai mulţi erau răpuşi de săgeţi. Aşa pieri şi „Buză Lungă”. „Colţ Mare” îl văzu încercând să se caţăre spre el. Gemea jalnic. O săgeată i se înfipsese în spate. Coada cu pene îi ieşea dintre omoplaţi iar vârful din os, prin piept. Se prăbuşi de la galeria superioară, cu un şuvoi gros de sânge ţâşnindu-i din gură.

pază.

În acel moment, toate etajele superioare se goliră ca la comandă. Aproape toţi cei care nu fuseseră afumaţi se repeziră sus pe vârful stâncii. Această fugă în masă însemnă pentru mulţi salvarea. Oamenii focului nu puteau trage destul de repede încât să-i nimerească pe toţi cei care fugeau. Ploaia lor de săgeţi doborî o mulţime de fugari, dar o bună parte din ei ajunseră sus şi scăpară nevătămaţi sau doar uşor răniţi.

Instinctul de conservare al lui „Colţ Mare” era totuşi mai puternic decât curiozitatea sa. între timp, ploaia de săgeţi încetase. Ultimii membri ai tribului păreau să fi fugit. Desigur, poate că mai rămăseseră câţiva ascunşi în grotele de sus, dar „Colţ Mare” nu i-a mai aşteptat. O strigă pe „Mlădioasa” şi urcară împreună în vârful stâncii. Apariţia lor fu salutată cu strigăte puternice de către oamenii focului. Vederea „Mlădioasei” se pare că a produs o mare agitaţie. Ei arătau cu degetul spre ea şi vorbeau între ei agitaţi. Nu traseră nici o săgeată. Strigară după ea, chemând-o şi încurajând-o. „Colţ Mare” se întoarse şi privi în jos, dar ea se temea şi scânci după el. Aşa că el se grăbi

după ea şi amândoi dispărură peste vârful stâncii. De acolo se îndreptară în fugă spre copaci.

„Mlădioasa” era desigur înrudită îndeaproape cu oamenii focului. Poate că se pierduse de poporul focului printre care se născuse şi fusese prea mică pentru a-şi mai aminti de aceasta mai târziu. Altfel nu s-ar fi temut de cei de un neam cu ea. Era de asemenea posibil ca ea să se fi născut în pădurea sălbatică din legătura vreunui om al focului cu o locuitoare a copacilor, şi să nu fi trăit niciodată în satul oamenilor focului. Asemenea lucruri se mai întâmplau uneori.

Ziua de groază părea să nu mai aibă sfârşit. Cei mai mulţi supravieţuitori fugiseră spre pajiştile cu afine şi se ascunseseră în pădurea din apropiere. Dar nici acolo nu avură parte de tihnă. Cete de vânători bântuiră toată ziua prin pădure, doborându-i pe oamenii cavernelor acolo unde îi găseau.

Pentru trib, asta a însemnnat sfârşitul lumii. Una după alta, familiile erau descoperite în copaci, fiind înconjurate şi doborâte. „Colţ Mare” şi „Mlădioasa” văzură numeroase incidente în acea baie de sânge. Ei nu rămâneau niciodată mult timp în acelaşi copac, astfel că scăpară de încercuire. Dar nici un loc nu mai părea să fie sigur. Duşmanii se iveau din toate colţurile pădurii şi, de câte ori puteau, îi ucideau pe fugari, în goana lor de colo-colo, tinerii văzură numeroase asemenea fapte sângeroase.

„Colţ Mare” nu mai găsi nici o urmă a mamei sale dar fu martor la doborârea „Palavragiului” din vechiul lor copac de baştină, în ciuda împrejurărilor sângeroase, nu-şi putu învinge un sentiment de satisfacţie văzându-l sfârşind astfel pe cel care-l chinuise.

Nu tot atât de pe gustul său se desfăşură despărţirea de „Ochi Roşii”. Acesta fusese înconjurat, împreună cu femeia lui, într-un copac. „Colţ Mare” şi „Mlădioasa”, bine ascunşi în desişul mlaştinii din apropiere, fură martorii episodului.

Sub copacul lui „Ochi Roşii” se adunaseră cel puţin douăzeci de vânători care trăgeau în sus cu săgeţi. Dacă săgeţile cădeau din nou pe jos, vânătorii le adunau şi trăgeau din nou cu ele. Din ascunzătoarea celor doi, „Ochi Roşii” nu putea fi văzut, dar urletele lui răsunau clar până la ei. De la o vreme vocea lui răsună mai înfundat. Desigur că se vârâse în trunchiul găunos al copacului. Femeia lui nu apucă să se adăpostească acolo. O săgeată o doborî. Ea se aplecă ocrotindu-şi puiul, care se strânsese lângă ea, şi cerşi cu voce jalnică îndurare. Oamenii focului o înconjurară şi râseră de ea, exact la fel cum râseseră la vremea lor „Colţ Mare” şi „Clăpăugul” de bătrânul maimuţoi. Ei o împunseră cu capetele arcurilor în coaste, o hărţuiră şi o întărâtară. Dar ea nu le făcu pe plac şi nu opuse nici o rezistenţă. Se aplecă deasupra copilului şi ceru îndurare pentru el. Un om al focului se apropie cu o măciucă. Ea înţelese, aplecă liniştită capul, privindu-şi copilul până ce căzu lovitura ucigaşă.

„Ochi Roşii” era ferit de săgeţi în scorbura copacului. Vânătorii îşi apropiară capetele şi se sfătuiră. Apoi unul dintre ei se căţără în copac. Din ascunzătoarea lor fugarii nu văzură ce s-a petrecut acolo, sus, dar îl auziră ţipând pe vânător şi observară agitaţia celor rămaşi jos. In curând, vânătorul se prăbuşi din copac şi rămase nemişcat la pământ. Camarazii săi îl priviră şi-i ridicară capul, dar acesta căzu moale pe spate. „Ochi Roşii” arătase de ce era în stare.

Vânătorii se înfuriară. Unul dintre ei arătă spre o gaură de la rădăcina copacului. Ei adunară lemne şi iarbă şi le dădură foc. Tânăra pereche, strâns îmbrăţişată, observă ce avea să urmeze. Vânătorii aruncară în foc crengi verzi şi frunziş din care se ridică un fum gros şi înecăcios.

Deodată, vânătorii se îndepărtară de copac, dar nu fură destul de iuţi. „Ochi Roşii” ateriza chiar între ei. Era îngrozitor de furios şi lovea în jur cu braţele sale lungi de parcă ar fi fost aripile unei mori de vânt. Cu o lovitură a

degetului său cioturos îi sfâşie literalmente obrazul unui vânător. Altuia îi sfărâmă ceafa dintr-o muşcătură. Oamenii focului se dădură înapoi din faţa atacului său dezlănţuit, apoi se repeziră din nou spre el cu strigăte furioase.

El îi smulse măciuca din mâna unui vânător şi-i sfărâmă ţeasta ca pe o coajă de ou. Ceilalţi se dădură îngroziţi înapoi. Repede ca fulgerul, el profită de acea clipă, şi cu un salt lung se făcu nevăzut în desiş. Câteva săgeţi zburară zadarnic în urma lui.

Tânăra pereche se strecură fără zgomot mai departe. Abia se aventurară afară din desiş şi se pomeniră din nou faţă în faţă cu oamenii focului. Urmăritorii îi mânară pe cei doi înapoi, spre pajiştea cu afine. Ei cunoşteau acolo o mulţime de poteci ocolite care duceau printre copaci, spre mlaştină. Terenul deveni prea moale pentru vânători, astfel că trebuiră să renunţe la urmărirea celor doi. Perechea ajunse în curând pe o fâşie de pământ între pajiştea cu afine şi marea mlaştină, care se întindea departe, spre apus. Acolo îl întâlniră pe „Clăpăugul”. Nu reuşiră să lămurească felul în care reuşise el să scape. Poate că nici măcar nu-şi petrecuse noaptea în grote.

Acea fâşie îngustă de pădure dintre două mlaştini le oferi un adăpost sigur; cei scăpaţi se odihniră acolo şi simţiră că este cazul să-şi construiască nişte adăposturi temporare. Dar oamenii focului nu-şi lăsară treaba neterminată. În cursul după-amiezii ajunse acolo o altă pereche de refugiaţi, fără să-i observe pe primii veniţi. Ei alergau repede şi fără zgomot şi dispărură la fel de iute pe cum apăruseră. Pe chipurile lor se citea întipărită teama. Din direcţia de unde veniseră răsunau ţipete şi gălăgie. Se auziră strigătele vânătorilor şi urletul de durere al unui urmărit. Aşadar, vânătorii găsiseră o potecă spre mlaştină.

Cei trei fugari amărâţi o luară din nou la picior şi dispărură în aceeaşi direcţie ca cealaltă pereche, în curând ajunseră la marginea marii mlaştini, unde se opriră un timp, descumpăniţi. Nu cunoşteau o potecă mai sigură. Acel ţinut

fusese învăluit dintotdeauna în teamă şi mister. Nici unul nu se aventurase vreodată până acolo, or, dacă o făcuse, nimeni nu se mai întorsese. Dar trebuiau să se grăbească, în curând se auziră dinspre pădure vocile vânătorilor. Prima pereche care apăruse în faţa celor trei prieteni căutase zadarnic o cărare. Acum bărbatul nu mai zăbovi. Sări în mocirla moale a mlaştinii şi ajunse cu bine pe o ridicătură de pământ mai tare, acoperită cu stuf, care se afla la o depărtare de vreo doisprezece metri de mal. Femeia lui nu îndrăzni să se ia după el. Ea încercă temătoare, dar ezită în faţa suprafeţei înşelătoare şi se ghemui la pământ, tremurând.

„Mlădioasa” era mai îndrăzneaţă. Fără a-şi aştepta bărbatul, sări în mlaştină şi înainta câteva sute de metri către alt mal pe care se afla o ridicătură mai mare. Când „Colţ Mare” şi „Clăpăugul” îşi croiră în sfârşit drum până la ea, printre copaci apărură deja primii urmăritori. Abia atunci se repezi în mlaştină şi cealaltă femeie, înnebunită de spaimă. Dar alerga orbeşte şi fără chibzuială şi se scufundă în noroiul mlaştinii. Câteva săgeţi ale vânătorilor puseră capăt chinurilor ei. între timp, bărbatul ei ajunsese la cei trei prieteni şi toţi cei patru supravieţuitori se repeziră acum fără ţintă în mlaştină, adâncindu-se tot mai mult în sălbăticia neospitalieră.

CAPITOLUL XVIII.

Refugiaţii rătăciră săptămâni în şir prin mlaştină. Viaţa lor devenise o existenţă înfiorătoare, de strigoi. Rătăcirea epuizantă fără sfârşit şi fără ţintă prin mâlul lipicios, printre împletiturile de tulpini de pe care picura apa, avea un efect deprimant şi nimicitor. Şerpii veninoşi se iţeau la tot pasul, fiarele de pradă dădeau târcoale, mâlul clefăia sub picioarele lor şi li se lipea de tălpi, iar umezeala îi pătrunsese până la oase.

Până la urmă s-au adunat laolaltă vreo duzină de exilaţi în pădurea mlăştinoasă. Nu se putea închipui ceva mai trist decât mica lor ceată rătăcind prin acele ţinuturi. Din

mocirla neagră se înălţau arbori uriaşi, plini de licheni şi de liane. Rădăcinile aeriene se încolăceau ca nişte şerpi uriaşi în jurul trunchiurilor umede şi alunecoase formând o împâslitură de fire. De jur împrejur era un noroi moale prin care se ridicau necontenit băşici de gaze din fundul mlaştinii.

Slabi, epuizaţi, cu pielea zbârcită şi chipuri palide, micul grup rătăcea prin sălbăticia întunecată. Se ţineau aproape cu voci plângăreţe şi înăbuşite, având în ochi aceeaşi întrebare.

Aşa ar arăta desigur o mână de supravieţuitori după sfârşitul lumii.

Timpul se scurgea aproape fără nici un eveniment, până ce, după o veşnicie, supravieţuitorii au ajuns la capătul marii mlaştini şi au zărit în faţă un şir de dealuri printre care îşi croise drum un râu. Ei nu ştiau că era chiar râul lor, care străbătuse mlaştina pentru a se vărsa în ocean. Pe malul sudic al râului, supravieţuitorii găsiră o mulţime de grote scobite în stâncile din gresie, înspre vest, marea se izbea de ţărmul nisipos care se întindea perpendicular faţă de gura râului. Locul părea ospitalier şi poposiră acolo.

Din când în când dădeau şi de alţi fugari din mica lor ceată. Câte unul, câte doi, câte trei, aceştia apăreau târându-şi picioarele dinspre mlaştină, mai mult morţi decât vii, adevărate schelete, până ce se strânseră vreo treizeci de inşi. Atâţia erau cei care reuşiseră să scape într-acolo. Din fericire, „Ochi Roşii” nu-şi făcu apariţia. Nici un singur copil nu supravieţuise îngrozitorului marş.

Locul pe care şi-l aleseseră pentru noua aşezare nu era deosebit de prielnic. Aerul era umed şi rece. Răcelile deveniră obişnuite. Clima nu le pria. Rămaseră acolo mai mulţi ani şi se născură chiar copii, dar noii născuţi erau de obicei slabi şi mureau de timpuriu. Naşterile nu ţineau pasul cu numărul morţilor.

Schimbarea radicală a hranei nu le fu nici ea prielnică. Plantele şi fructele erau rare. Tribul fu nevoit să-şi găsească

salvarea în pescuit. Scoicile, melcii uriaşi, crabii mari din mare erau aruncaţi de furtună pe plajă. Chiar şi anumite soiuri de alge erau comestibile. Dar schimbarea alimentaţiei le-a produs tulburări digestive şi nici unul dintre ei nu s-a îngrăşat. Toţi erau slabi şi bolnăvicioşi, încercând să desprindă un melc uriaş de mare de pe o stâncă, „Clăpăugul” şi-a pierdut viaţa. A găsit melcul la vremea refluxului şi a fost destul de neprevăzător încât să-şi vâre degetele în spaţiul dintre animal şi stâncă. Melcul s-a lipit imediat de stâncă, i-a prins degetele şi l-a ţinut acolo până ce a venit fluxul şi s-a înecat. A fost găsit în dimineaţa următoare de către prietenii săi; ei nu au uitat niciodată lecţia. Pe viitor au fost mai prevăzători.

„Mlădioasa” şi „Colţ Mare” au zămislit un fiu. Dar nu-i mergea bine în clima aceea. Cu siguranţă că ar fi pierit acolo dacă, într-o zi, nu ar fi apărut oamenii focului. Ei au venit acolo într-o pirogă primitivă, pe firul râului. „Colţ Mare” văzu trei vânători care vâsleau în barcă, iar unul dintre ei era bătrânul care şchiopăta. Au acostat mai jos de grote, iar bătrânul a coborât pe ţărm şchiopătând şi i-a măsurat cu privirea.

După câteva minute, vânătorii au plecat iarăşi, dar „Mlădioasa” era speriată de moarte. Şi ceilalţi membrii ai micii colonii se temeau. In orice caz, ea era mai agitată decât ceilalţi. Toată noaptea scânci şi se văicări. „Colţ Mare”, ca şi copilul, petrecură o noapte agitată, în zorii zilei ea îşi luă copilul, vorbi hotărâtă cu bărbatul ei şi îl îndemnă prin gesturi să o urmeze. Aproximativ opt supravieţuitori rămaseră pe loc. Situaţia lor era fără speranţă. Chiar dacă oamenii focului nu ar fi revenit curând acolo, acel mic grup ar fi pierit în scurt timp. Clima de coastă era nefastă pentru ei.

„Colţ Mare” se grăbi spre sud împreună cu familia lui şi colindă zile în şir pe marginea marii mlaştini, fără să pătrundă în ea. Au traversat dealurile de pe coastă către vest, urcând spre creste. Dar ţinutul era sterp şi aspru şi nu

le plăcu. Câteva zile mai târziu au ajuns în sfârşit la marginea sudică a mlaştinii şi s-au îndreptat mai departe spre sud-est. Peisajul devenea mai prietenos. Aerul era sensibil mai cald decât cel de pe coastă şi în curând pădurea îi luă din nou sub oblăduirea sa pe fugari. Ceva mai târziu traversară iarăşi un şir de dealuri şi dădură în partea cealaltă de păduri încă şi mai întinse. Cu cât se îndepărtau mai mult de coastă, cu atât aerul devenea mai cald; colindară mai departe, până ce un fluviu mare le tăie calea.

„Mlădioasa" părea să cunoască acel fluviu. Poate că fusese pe acolo în cursul îndelungatei sale absenţe. Traversară fluviul pe trunchiuri de copac şi ajunseră pe celălalt mal sub o stâncă înaltă. Sus, pe acea stâncă, îşi găsiră noul lor adăpost. Era o peşteră spaţioasă, uscată, foarte greu accesibilă şi ascunsă oricărei priviri de jos.

Aici „Colţ Mare" şi „Mlădioasa" întemeiară o mică familie. Nu au mai fost nevoiţi să plece vreodată în pribegie. Astfel că acolo a fost şi locul de naştere al băiatului care a moştenit de la „Colţ Mare" materialul viselor lui Phil.

Nu se cunoaşte dacă această familie s-a dezvoltat în cele din urmă până la nivelul unor oameni mai evoluaţi sau dacă urmaşii lor s-au împerecheat cu oamenii focului. Pe una dintre căi, amintirea acelor timpuri străvechi a ajuns până la Phil.

Într-una din plimbările sale prin acel ţinut, „Colţ Mare" s-a abătut o dată mai departe, către est. Atunci i-a ieşit din nou în cale un grup de locuitori ai copacilor. El s-a pitit în desiş şi a privit la jocul lor. Era o adunare în care toţi râdeau, ţopăiau ca nebunii în cerc şi ţipau tare în cor.

Dintr-o dată, cântecul se curmă, încetară să danseze şi se traseră speriaţi înapoi, căutând cu grijă o cale pe unde să se retragă. Din întunericul pădurii se ivi o arătare sălbatică. Era „Ochi Roşii". Ei se feriră din calea lui, temându-se vizibil de el. Dar el nu-i atacă, fiindcă era de-al lor. în spatele lui venea noua sa soţie, o bătrână locuitoare a copacilor, care se clătina pe picioarele ei subţiri şi strâmbe

şi nu se putea ţine dreaptă decât cu greu. El se aşează în mijlocul copacilor. Se pare că acela era într-adevăr locul lui. Se ghemui încruntat şi se scărpina pe burtă cu laba lui monstruoasă, aşa cum obişnuiau locuitorii copacilor. Aici, printre cei de-un fel cu el, „Ochi Roşii” nu părea deloc primitiv.

„Colţ Mare” se furişă în linişte spre grota sa şi trăi de atunci încolo fericit şi netulburat, printre cei asemeni lui.

SFÂRŞIT